

महाशो धर्मकथिक
आयुष्मान ऊ. सुन्दरया

गार्हस्थ्य प्रतिपत्ति उपदेश

भाय् हूम्हः
भिक्षु ज्ञानपूर्णिक (धम्माचरिय)

पिकाक :

धीमती - पूर्णशोभा ताम्राकार

कार्यपि - विमलकाजी व निर्मलकाजी ताम्राकार

मौपि - अनिता व निलम ताम्राकार

म्ह्याय - सरिनीता तुलाधर

छय - समितरत्न तुलाधर

न्हापांगु सफू किनिसः (१२००)

बु. सं. २५३३

ने. सं. १११०

वि. सं. २०४६

ई. सं. १६६०

(सर्वाधिकार सुरक्षित)

थाकू :-

नेपाल प्रेस, शुक्रपथ, काठमाडौं ।

फोनं. २२ १० ३२..

समर्पण

अनन्त गुणवान् गुम्ह अबुजुं जिमित
भाषं स्यूसें निसें भिगु धर्म प्रति गौरव
तयेगु व उदार चेतनां दानादि पवित्र कुशल
कर्म यायेगुली सदां सदां न्ह्यलं चायेका च्वने
निंतिं लँपु क्यना दिल, उम्ह महोपकारक
दिवंगत अबुजु श्री पूर्णकाजी ताम्नाकारया
पुण्य-स्मृतिस सादर समर्पण !

इदं नो पुञ्जं निम्बानस्स पच्चयो होतु !

— पिकाक परिवार

स्व० पूर्णकाजी ताम्नाकार

जन्म:- वि० सं० १९८५

मृत्यु:- २०४६ मंसोर २८

पिकाक परिवार पाखे निगू शब्द

स्व० पूर्णकाजी ताम्राकारया संस्मरण !

दिवंगत पूर्णकाजी ताम्राकार यटखा बाहाः काठमाडौंया जन्म बि. सं. १९८५ सालय् जूगु खः । स्व० बुद्धजीव ताम्राकार व श्रीमती पूर्णमायाया स्वम्ह काय्-म्ह्याय्पि मध्यय् तःधिम्ह काय् खः । वय्कः पूर्णकाजीं बाल्यावस्थाय् हे पितृ वियोगया भयङ्कर दुःख वेदना सामना याये माल ।

सम्पन्न परिवार मखुगु जुया फूसं मफूसं कमे यायेगु भार थःम्हं हे कुबी माल । किजा केहेपि ला कन हे चीघि३ तिनिपि जुल । बी मदया लत्या लिपा पूर्णकाजी ल्हासा स्वया काल । ल्हासाय् च्यादं च्वना दी धुंका ल्हासायात माःगु व्यापारिक माल-सामानत सप्लाइ यायेया निति कालिम्पोङ्ग वया च्वना दिल । ल्हासायात आवश्यक वस्तु न्याये निति इलय् बिलय् भारतया विभिन्न शहरय् नं काया दीगु याना कालिम्पोङ्गय् न्यादं च्वना दी धुंका लिपा काठमाडौं लिहां काया बि० सं० २०१२ सालय् पूर्णशोभा कंसाकार नापं शुभ-विवाह याना दिल । वय्कःयागु कार्य कुशलतां याना हाकनं कालिम्पोङ्ग काया प्यदं च्वने माल । सं. २०१७ सालय् काठमाडौं काया स्व० संघरत्न तुलाधर नाप मिले जुया वसन्तपुरय् स्टेशनरी बसः छगू खोले याना दिल । छुं दं नापं ज्या याना थःथःपिके

(ख)

स्टेशनरी सम्बन्धय् बांलाक अनुभव दसेलि निम्हेसिया नयाँ-सडकय् अलग-अलग पसः खोलय् याना दीगु जुया च्वन । थ्वया बिचय् नं ल्हासा छको हानं काल तिनि, तर थुगु पटके बापाः च्वना मदी ।

‘स्टेशनरी सेन्टर’ नामं अलग पसः जूसैलि दाजु-किजा निम्हं व्यापार वृद्धिया लागी न्हाबलें व्यस्त जुया च्वना दिल । अयनं समय-समयय् धर्मया ज्या नं याना दी । सुथे-सुथे स्वयम्भू नं काः । थः बौयागु गुण स्मरण याना लिपि विशेषज्ञ हेमराज शाक्यं च्वया बिज्याःगु ‘भास्कर कीर्ति महाविहार’ (यटखावाहाः) सफू छगू नं परमोपकारी बौयागु नामं पिकया निःशुल्क वितरण याना दीगु दु । वय्कः नेपाल, श्रीलङ्का बौद्ध परिषद्, काठमाडौंया छम्ह दुजः नं खः, लिपा स्वास्थ्यं मबिया तोते माल ।

थःम्हं इच्छा यानार्थे मजुइगु, धयार्थे मदइगु थ्व संसारय् जन्म जुइ धुन कि जरा (बुढा), व्याधि (रोग) व मरण (मृत्यु) सदां लिका च्वने माःपि की सकलैथे वय्कः पूर्णकाजी नं न्हापा जुतले व्यापार धन्दा व समाजयागु व्यवहारय् न्हाबलें व्यस्त जुया च्वने माल । जब काय्पि नं थःगु गृहभार कुबीगुलि समर्थ जुया बल, पूर्णकाजी थः हे रोगं ग्रस्त जुइका च्वने माल । पासापिसं “ध्यान शिविरय् छको च्वं बने नु” घाइबले वय्कःया थःगु व्यापार धन्दां समय पिकाये मर्छि, जब समय पिकाये छिना बल, अस्वस्थतां वय्कःयात बाघा

(ग)

बिल । अथे जुया ध्यान शिविरय् छको हे अम्यास याः वने
मफूगुलि मनय् सात्र सुख मतायेका दी । तर अयनं विपस्सना
ध्यानया आचार्य सत्यनारायण गोयन्काजुयागु प्रवचन क्यासेट
म्यनेगु व थः थाय् वइपिनिगु पाखें बुद्ध-धर्म व ध्यानया विषयय्
सँ न्यना सन्तोष नं जुया चवना दी ।

वय्कः पूर्णकाजीया काय् निम्ह व म्हाय् छम्ह दु ।
बःत रोगं लिक्तुलिका चवने माःसां बि. सं. २०४४ सालय्
म्हाय् बिया छवयेगु व २०४५ सालय् काय्पि निम्हसित नं
व्याहा याना बीगु ज्या याये सिधः । म्हाय्या पाखें छय्
छम्हसिगु खाः नं स्वया दी लाः । वरू काय्पिन्त व्याहा याना
दच्छि हे मदुवं २०४६ मंसिर २८ गते बेहोश जुया, खँ ल्हाये
मफयेकं हे थ्व संसारय् दको फुकं अनित्य खः धइगु खँयात
प्रत्यक्षीकरण याना अनित्यता धर्म (नियम) अनुरूप जहान
वरिवार, थःथिति, इष्ट मित्र दक्वयात ताता थःगु शरीर
समेत त्याग याना वय्कलं थ्व संसारं बिदा कया दित ।

दिवंगत पूर्णकाजीयागु गुण स्मरण याना वय्कःया
जहान व काय्पिसं श्रद्धेय भिक्षु ज्ञानपूर्णिक महास्थविरजुं
भाय् हिला तथा बिज्याःगु थ्व 'गार्हस्थ्य प्रतिपत्ति उपदेश' सफू
छगू प्रकाशित याना स्व० पूर्णकाजी ताम्राकारया नामं धर्म-
दान याना दीगु इच्छानुरूप थ्व सफू पिहाँ वया च्वंगु जुल ।
थुगु आनुभावं जाःगु धर्मदान पुण्य दिवंगत पूर्णकाजीयात परम

(क)

क्षान्तिगु निर्वाण प्राप्तिया हेतु व प्रत्यय जुइमाः घइगु आशिका
दु । वथे तुं सकल सत्त्वप्राणीपिन्त नं ।

निब्बानस्स पच्चयो होतु !

पिकाक परिवारपि :

श्रीमती-पूर्णशोभा ताम्राकार

कार्यपि-धिमलकाजी ताम्राकार व निर्मलकाजी ताम्राकार

भौपि-अनिता ताम्राकार व निलम ताम्राकार

म्ह्याय्-सशिनीता तुलाघर

छय्-समितरत्न तुलाघर

थःगु छुं खँ

थुगु “गार्हस्थ्य प्रतिपत्ति उपदेश” सफू बर्मा देशया नां दंगु विश्व प्रसिद्ध विपश्यना ध्यान केन्द्र “महाशी सासना यैता, रंगूनया धर्मकथिक नायक कर्मस्यानाचार्य सयादो प्युंदजा आयुष्मान ऊ० सुन्दर (बी० ए०) नं मस्त निसैं कया सकल वयस्क वृद्ध सम्य सुसंस्कृत धर्मप्रेमी स्वमिपिन्त त्वइकथं सरल भाषं थुइके अःपुक च्वया विज्याना तःगु सफूया हिला भाय् सफू खः ।

थुकीया मूल आधारभूत उपदेश तथागत सम्यक्-सम्बुद्ध (दीघ-निकाय, पाथिक बग्ग, सिगालक सुत्त वण्णनाय् उल्लेख जुया च्वंगु कथं) स्वयं कना तया विज्याःगु खः ।

सिगाल (श्रृगाल) राजगृहया छम्ह गृहपति महाजनया काय् खः । वया अबुम्ह गृहपति महाशाल कुलयाम्ह खः । स्वथना तया तःगु धन सम्पत्ति जक हे (४०) कोटी दया च्वन । सिगाल वयागु नां खः । गृहपतिया काय् जुया “गृहपति पुत्र” धया तःगु खः ।

सिगाल धनादय कुलय् जन्म जुया छुं भति धनाभिमान दया च्वंम्हथे जुया पूर्वाधार कथं वयाके धार्मिक आस्थाम्याः भति हे दु ख्वाः मवः । ल्याय्म्हत्तय्गु स्वभाव अनुरूप भौतिक रंगमञ्चय् हे वया दिलचस्पी अप्वः जुया च्वंगु खने दु ।

(च)

उक्तिं बुद्ध प्रमुख भिक्षुसंघपिनि प्रति वया थः माँ-बौपिके गुलि दुग्गयेक, दुच्चायेक व ववात्तुक आस्था व श्रद्धा दुगु खने दु, वयाके उलि श्रद्धा मदु ।

वया माँ-बौपि निम्हं बुद्धोपदेश द्वारा वांलाक परिभा-
वितपि धर्मयात ग्यसुलाक्क प्रत्यक्षीकरण याना अटल व अचल
श्रद्धां युक्तपि श्रोतापन्न आर्यश्रावकपि जुया च्वन । तर व थः
थःमं धाःसा विहारय् वना बुद्ध सहित श्रावकपिन्त अभिवादा-
नादि सार कर्म याये मं मदुम्ह जुया च्वन ।

थौं कन्हेयापि प्रायः याना ल्याय्महतय्सथे वं विहारय्
वनां छुं लाभ दु मतायेकु । वया अबुजु गृहपति थः म्वाना
च्वंबले हे वयात गुलिखे बुद्ध-शासनय् श्रद्धा तयेके बी मास्ति
वया नं खँ न्यंके मफु । भिपि माँ-बौपिनि कर्तव्य पूर्वकेगु इमिगु
तःघंगु अभिलाषा व इच्छा । तर म्वाना च्वंतले गृहपति थःगु
आकांक्षा पूर्वके मफुत । अथे नं हतोत्साही मजू ।

उक्तिं थ्व संसार तोते न्ह्यवः वया अबुजु गृहपति मती
त्तल, “मरणया इलय् बीगु उपदेश व अनुशासन थः काय्यागु
नुगलय् स्वचायेके फयेफु । अले हानं थ्व हे खँयात कारण याना
छन्हु मखु छन्हु वयागु सम्पर्क तथागत सम्बक्सम्बुद्ध लिसे नं
दः वने फु । गुगु वयागु भविष्य भिके व सुधार यायेया निति,
जीवन सार याना च्वन्हाका थंकेया निति महत्वपूर्णगु संयोग
जू वनेफु ।”

थथे मती तथा दूरदर्शिता पूर्वक विवेकं ज्या कया,

(ख)

“बाबु, छं खुगू दिशा नमस्कार याना च्वं च्वं ण्हि ला” घका मरणासन्न इलय् मरण शय्याय् च्वना वयात खुगू दिशा नमस्कार याना च्वनेगु खँ अन्तिमगु वीयागु वचनया रूप्य नुगलं चायेक धया थकूगु जुल ।

न्हापा लिपा माँ-वौपिनिगु खँयात च्यूता मतःसे वया च्वंम्ह काय्मचा जूसां थुगु वीयागु अन्तिम वचनयात ला वं नहीं नास्ति याये मफुत । स्वीकार याना काल ।

ध्व ज्या यायेत वयात छुं थाकुइगु नं ला मखुत । विहारय् वना पुलिं चुया घोँ स्याना छ्यनं चुया वन्दना याये माःगु कथंयागु पुलीं खौँ थायेका संयम याना च्वने माःगु ज्या नं ध्व मखुत । खुसी वना मो छको खःसां मख्सां ल्ह्या दना दनां तुं ल्हाः निपाः थः छ्वया खुगू दिशा चाःहिलाः नमस्कार यायेगु धयागु छुं अपाय्सकं बोळ दया ऊयातूगु ज्या ला खः हे मखुत ।

उकिं वं व खँयात थः नाला कया अबुम्ह धा थें ण्हथं यायेगु याना यंकल । तर छु उद्देश्यं अबुम्हं वयात अथे याकूगु खः, उकिया वास्तविक तथ्ये ला वं थूगु मखु; थुइकेगु आवश्य-कता नं वं मनायेकु । सर्वसाधारणपिसं याना वना च्वंगु ज्या नं ला ध्व जुन ।

छन्हु तथागतं ण्हथंथेँ मुथ न्हापनं उपकार याये बह वि वेनेथ्य सत्त्वपिन्त महानगु सिच्चुसे शीतलगु कःष्णां

(ज)

बिलिबिलि जाःगु हृदयं महाकरूणा समापत्ति (ध्यान) रूपी
बुद्धचक्षु द्वारा लोकय स्वया विज्याःबले सिंगाल गृहपति पुत्र-
यात खंका बिज्यात ।

“थौं जि सिंगाल गृहपति पुत्रयात खुगू दिशा नमस्कार
याना च्वंगु विषययात कया “गार्हस्थ्य प्रतिपत्ति” सम्बन्धी खं
कना यंके । उकिया पाखे गृहपति पुत्रयात जक मख्से आपालं
आपालं जनपिन्त तक गुलिखे गुलिखे सार्थक जुइतिनि ।”

थथे खंका बिज्याना सुथ न्हापनं हे राजगृह्य भिक्षा-
टनया निति बिज्याःगु जुल । अनं लिपा तथागत व सिंगाल
गृहपति पुत्रया दथुइ गुगु खँल्हा बल्हा जुल, गुकथं तथागतं
षयात आर्य विनयय् खुगू दिशा नमस्कार यायेगु उपदेश विया
विज्यात, व खं सफुति हे न्वंवाना च्वने धुंकूगु जुल ।

थुगु उपदेशय् दुध्याना च्वंगु फिप्यंगू विषयत बुद्ध-
कालीन अवस्थायापि मनूतय्त जक लागू जुइगु उपदेशत मखु ।
यथिजाःगु ई, यथिजाःगु युग, यथिजाःगु घमंयापि व्यक्तिपिनि
निति नं उपादेय जुया च्वंगु एव उपदेशत हे खः । देश, काल,
भाषा, घमं, लिंग, जाति आदि कथं थकी छुं नं भेदभाव मदु ।
एव सर्वकालिक, सर्वदेशिक, सार्वभौमिक, सर्वभाषिक, सर्व-
धर्मिक, सर्वलैंगिक, सर्वजातिक, सार्वजनिक, जन साधारण
उपदेश खः ।

थुजोगु उपदेशया ज्ञानाभावं याना हे एव मनुष्य

(क)

जीवन्य, मनुष्य समाज्य, अनेक कयंया व्यक्तिगत, पारिवारिक, सामाजिक, नैतिक, आर्थिक, धार्मिक, शैक्षिक आदि क्षेत्र्य छल, प्रपञ्च, जाल, फेल, कुरीति, कुप्रथा, विषमता, पक्षपात, त्वापु, ख्यापु, कलह, अशान्ति, अन्याय, अत्याचार, तँ तँ म म आदि कर्मक्लेश जाया च्वंगु परिस्थितिया सृजना जुया सामना याना जीवनयाल ववयुना, ववह्यंका कलंकित याना थन नं अन नं सुख, शान्ति, आनन्द, चैन व सन्तोष भाव मदयेका च्वने माःगु जुया च्वन खनि सा धयागु खँ ब्वमिपिसं अवश्यमेव ध्वाथुइका अनुभव याना काये फइगु जुया च्वनी धका मनं तुना च्वना ।

थुगु सफू ब्वमिपिनि न्ह्योने तये हये दया च्वगु मता कारणं मखु, दिवंगत अबुजु श्री पूर्णराजी ताम्राकारयागु कृत उरकारयात दुनुगलं निसें चायेका धर्मानुकूल कथं कृतज्ञता प्रकट यासे चिरस्मरणीयं बौ प्रति प्रत्युपकार यायेगु रूप्य याना तःगु गुणयात सही ढङ्गं प्रकाश याना क्यनेगु निति ध्यात्थेपि सुयोग्य कुलपुत्र जुया च्वपि काय् म्हाय्पिनिगु कर्तव्ययाल वत्रजीक थूपि कर्तव्यपरायणी काय् म्हाय्पिनिगु पदिव्र श्रद्धाया कारणं खः । उकीसनं थः स्वामियागु महोपकारक गुणयात गुकयं महत्त्व दयेक क्यनेमाः धका स्यूम्ह श्रीमती पूर्णशोभा ताम्राकारयागु विवेकपूर्ण विचाः नं थुकी दुबिना च्वगु जुया खः । “सब्रदानं धम्मदानं जिनाति” धयागु तथागतयागु अमूल्यवाणीयात नं वय्कःपिनि सकल परिवारपिसं दुचायेक ध्वाथुगु जुया हे ध्वथे जाःगु अनघं रत्न समानगु सफू पिदना

(न)

व्यंमिपिनि न्होने तये दया च्वंगु खः ।

खः तु खीगु भाषं थ्व विषयया सफू न्हापा न्हापा
पिमज्वःनिगु ला मखु । पूज्ययाद आचार्यं डा. भिक्षु अमृतानन्द
महानायक महास्थविरं गुलिखे दँ न्ह्यवः गृही-विनय नामं व
दयां लिपा नं भिक्षु कुमार काश्यप महास्थविर व भिक्षु सुदर्शन
महास्थविरपिनि पाखे गृही-प्रतिपत्ति नामं पिदने धुंकूगु दु ।
तर विषय वस्तु उत्तं जुया नं विषयवस्तुया प्रस्तुतीकरण्य थःगु
हे कथंया मौलिकता व विशेषता थुकी दया च्वंगु लिसें, मस्त,
वयस्क, वृद्ध वृद्धा सकलसितं सरल तरीकां बुद्धोपदेशयात थुइका
बीगुली आपालं योगदान व उपादेयता दइगु खंयात महसूस
याना थुगु सफू थःगु हे विशेषता व मौलिकता ज्वना पिज्वया
च्वंगु दया च्वन ।

थुगु सफू इलय् पिथनेत पिकाक परिवारपिनिगु आर्थिक
ग्वाहाली जकं मयाःसे प्रुफ् इलय् लाक्क का वनेगु ब्यू वनेगु
फंफ्टया ज्याय् समेतं थाकू मचाःसे अमूल्य योगदान दया च्वंगु
छगु नमूना काये बहःगु घटना हे जुया च्वन । उकी हानं ठप
योगदान भाजु मणिजीव कंसाकार पाखे प्राप्त जुया च्वंगु दु ।
वय्कःयागु सद्भावनां जाःगु कुतः थुकी शुरू निसें हे दया च्वंगु
जुल । पिकाक लिसेया सम्पकं, इलय् बिलय् प्रुफ का वनेगु
ब्यू वनेगु, पिकाक परिवारया पाखे निगू शब्द द्वारा संस्मरण
च्वबेगु ज्या वय्कलं हे पूर्वका बिया दीगु दु । अले थाकू “नेपाल
प्रेस” परिवारपिनिगु सहयोग न थुकी कम मजू । वय्कःपिसं
इलय् इलय् हे प्रुफ तयार याना बिया गुलि फत उलि याकनं

(८)

सफू पिथने दयेक थाकु मचाःसे ज्या याना च्वना दीगु घात्थे हे प्रशंसनीय ज्या जुया च्वन । अले अप्रत्यक्ष रूपं प्रुफ ब्वना ग्वाहाली बीगु ज्याय् भिचा भाजु प्रकाश वज्राचार्ययागु अदृश्य सहयोग नं सराहनीय जुया च्वंगु दु ।

थुकथं थुगु सफू थुलि याकनं पिथने दुगु पिक्काक परिवार लिसें कया सम्पूर्ण बुद्धोपदेश प्रेमी महानुभावपिनिगु सहयोग व योगदानं याना खः । अथे जुया वय्कः वय्कःपिनि प्रति न्ह्याक्व हे आभार व साधुवाद प्वंकूसां, प्रकट याःसां गाइ मताः ।

वस्तुतः थुकथं हे थःथःपिसं फू चाःगु कथं पवित्र श्रद्धा न्ह्यबवाका तथागत सम्यक्सम्बुद्धया अविस्मरणिय अववाद, उपदेश व अनुशासनयात उन्नति, प्रगति व चिरस्थायी याये फयेक धर्मदानया विशुद्ध पुण्य कार्यं ननानं याये फया थःथः-पिनिगु निःसार भौतिक जीवनयात दुस्यः दुगु सारयुक्तगु अमूल्य जीवन दयेका सम्पूर्ण दुःखया अन्त जुया च्वंगु निर्वाण सम्पत्ति स्वानुभूति हे खंका व सीका काये फयेमाः धयागु शुभाशीष व्यक्त यासे थःगु छुं खं थनं तुं ववचायेका च्वना ।

विश्व शान्ति विहार, मीनभवन
नयाँ बानेश्वर, काठमाडौं ।

— भाय् ह्यूम्ह

२०४६ चैत्र १ गते

धलः पौ

धलः

पौल्याः

समर्पण

(क) पिकाक परिवार पाखे' निगू शब्द

(ख) थःगु छुं खँ

१. प्रणाम	१
२. तथागत व गार्हस्थ्य प्रतिपत्ति उपदेश	२
३. गृहपति पुत्र सिंगाल	३
४. तथागत व गृहपति पुत्र	४
५. मनुष्य मात्रं चीका चवने माःगु उपक्लेश कर्म	६
६. स्यायेगु ज्या तोतल कि दीर्घायु जुइ दइ	८
७. खुइगुलि लिचिलेवं सुख लाभ	१४
८. कतः कलाः काय् म्हाय् अतिक्रमण	
मयायेगुलि सुपरिणाम	१७
९. म्हुतुं पलेस्वाँ बास वःम्ह	२०
१०. उपक्लेश कर्म प्यंगू काव्य	२३
११. प्यंगू अगतिस वने मर्य	२३
१२. अगती वंम्ह मूर्ख मूल्य निर्धारक	२५
१३. अगती वने लाना यक्ष जूपि	२६
१४. प्यंगू अगति काव्य	३१
१५. सम्पत्ति विनाश कारण खुगू	३१

१६. अय्ला थ्वं गयानापु	३२
१७. मनू स्यंकीगु अय्ला	३३
१८. शक्र देवेन्द्रं थ ल्हना वियाँ हे मज्यूम्ह	३५
१९. अलसि घयेपुकां अनर्थ जुइका च्वंम्ह	३८
२०. सम्पत्ति विनाश कारण खुगू काव्य	४१
२१. दिशा सुरक्षित जुइकेमा:	४२
२२. माँ-बोपि व काय् म्हाय्पि	४३
२३. माँ-बोपिनि ब्रताचरण न्यागू	४३
२४. माँ-बो कर्तव्य पूर्वपि	४४
२५. माँ-बोपिस आचरणीय स्मरणिकात	४७
२६. काय् म्हाय्पिनिगु ब्रताचरण न्यागू	४८
२७. भरण पोषण भंग मजू	४९
२८. कार्याविहन व व्यवस्था	५१
२९. अंशभागी जुइ बहः थजू	५३
३०. दान पुण्य इना व्यू	५७
३१. कुलवंश रक्षा या	६०
३२. काय् म्हाय्पिसं आचरण याये निति निर्देशन स्मरणिका	६२
३३. भात व कला:	६३
३४. भातयागु ब्रताचरण न्यागू	६४
३५. शक्र देवेन्द्रं तकं अभिवादन याये बहःम्ह	६४
३६. भातं आचरण याये निति निर्देशन स्मरणिका	६७
३७. कला:यागु ब्रताचरण न्यागू	६७

(६)

३८.	कलाःयागु ब्रताचरण पूर्वम्ह	६८
३९.	कलातं आचरण याये निति निर्देशन स्मरणिका	७१
४०.	गुरु व शिष्य	७२
४१.	गुरु आचार्यपिनि ब्रताचरण न्यागू	७३
४२.	शिल्प नं स्यना बीमाः	७४
४३.	अववाद अनुशासन यायेगु	७५
४४.	शिल्प मलयंकुसे	७६
४५.	भय अन्तरायं रोके याना योग्य थासय् लः लहाना वीगु	७७
४६.	आचार्य आचरण याये निति निर्देशन स्मरणिका	८०
४७.	शिष्यपिनि ब्रताचरण न्यागू	८१
४८.	सामग्गी दयेका उद्योगी जुया उपदेश न्यनेमाः	८२
४९.	वइबले लं स्वया सःतिबले सेवा	८५
५०.	सयेकी विचाः या वयेकी व्वं	९०
५१.	शिष्यपिसं आचरण याये निति निर्देशन स्मरणिका	९२
५२.	सकली नकली पासा म्हसीकी	९२
५३.	मित्र प्रति याये माःगु ब्रताचरण न्यागू	९३
५४.	मित्र प्रति प्रत्युपकार	९४
५५.	सकली मित्र संगत या	९५
५६.	मित्रं आचरण याये माःगु ब्रताचरण न्यागू	९७
५७.	मालिक व दास	९७
५८.	मालिकपिनि ब्रताचरण न्यागू	९८
५९.	दास कर्मचारीपिनि ब्रताचरण न्यागू	९९

(ण)

६०.	श्रमण भिक्षु आचार्य व शिष्य उपासक	६६
६१.	श्रमण भिक्षुपिनि ब्रताचरण खुगू	१०१
६२.	श्रमण भिक्षुपिनि उपकारं याना विशेष वैभव लाभ याःम्ह	१०२
६३.	श्रमण आचरणया निति निर्देशन स्मरणिका	१०५
६४.	दातापिनि ब्रताचरण न्यागू	१०५
६५.	दातापिनि कर्तव्य पूर्वम्ह	१०६
६६.	दातां आचरण याये माःगु निर्देशन स्मरणिका	१०६
६७.	मित्र वृद्धि कारण भिगु आचरण	११०
६८.	संगठित याये फइगु उकिं याना हे	११०
६९.	मित्र वृद्धिया निति निर्देशन स्मरणिका	११२
७०.	निगमन सूचं	११२

गार्हस्थ्य प्रतिपत्ति उपदेश प्रणाम

छ दिसायो नमस्सन्तं; सिंगालं यो तथागतो ।
पस्सित्वान तमोवादं; देसेसि तं नमामहं ॥

यो तथागतो = न्हापा न्हापायापि तथागतपिथे समान
रूपया भिगु आगमन दया बिज्याकम्ह गुम्ह तथागत सम्यक्-
सम्बुद्धं; छ दिसायो- पूर्व, पश्चिम, दक्षिण, उत्तर, च्वय् ब
क्वय् घयागु खुगू दिशायात; नमस्सन्तं = प्याःगु सँ, प्याःगु वसः
पुना सुथ न्हापनं शहरं पिहां वया नमस्कार याना च्वम्ह;
सिंगालं = श्रृ गाल घयागु नामं प्रकटम्ह गृहपति पुत्रयात;
पस्सित्वान = स्वयं थःथमं प्रत्यक्ष रूपं खना ध्वदुया बिज्याःगु
कारणं; तमोवादं = उम्ह गृहपति पुत्रयात कारण याना कना
उपदेश याना बिज्याःगु जुया सिंगालोवाद नां दुगु गृही प्रति-
पत्ति विनय-धर्मयात; देसेसि = प्रत्येक मनुख आचरण यायेत्
करुणा पूर्वगमगु प्रज्ञा द्वारा उपदेश याना बिज्यात । तुगतं =
भिगु खँ ल्हाना बिज्याये सःम्ह; तं तथागतं = उम्ह तथागत
सम्यक्सम्बुद्धयात; अहं = सिंगालोवाद सूत्र देशनायात आघार
व नमूना कया "गार्हस्थ्य प्रतिपत्ति उपदेश" श्लोके बहःगुयात
कने धका मनं वया चिन्तन व उद्योग याना च्वनाम्ह जि;
नमामि = गुणयात शीरे छुना लिधंसा कासे नमस्कार याना
च्वना भो भगवन् !

साधु ! साधु !! साधु !!!

तथागत व गार्हस्थ्य प्रतिपत्ति उपदेश

दीपंकर तथागतया सन्मुख्यं नियतं भविष्यद् व्याकरणं
स्वर्गं नं ह्यायेपिया बिज्याःम्ह सुमेघ ऋषियागु जन्मं निसैं प्यंगु
असंख्यं व छगू लाख कल्प तक पारमी पूर्णं याना बिज्याये
धुं कूम्ह बोधिसत्त्व सिद्धार्थं कुमारं २६-दँया उमेरय् महासम्बत्
६७-दँ, आषाढ पुन्हीया बाच्चा ईलय् महाभिनिष्क्रमणं याना
गृहत्यागं याना बिज्यात ।

३५-दँया उमेरय् महासम्बत् १०३-दँ वैशाख पुन्ही
खुन्हु घात्थेम्ह सर्वज्ञ बुद्धत्वय् ध्यंक् बिज्यात ।

अनं लिपा विभिन्न देश प्रदेशय् चाः चाः हिला
विराजमान जुया बिज्याये धुंका ८०-दँया उमेरय् ४५-दँया
वर्षावास लाभ याना कुशीनगरया मल्लराजापिनिगु शालोद्यानय्
परिनिर्वाणं जुया बिज्यायेगु इलय् तकं तथागतं आपालं
वेनेय्यं सत्त्वप्राणीषिन्त शीतल धर्मरसं अमृतं वासः सेवनं याका
बिज्यात ।

तथागतं उत्पत्तिं विनाशं स्वभावं दुगु सम्पूर्णं विश्वयात
यथार्थं व वास्तविकगु दुःखयागु घनं जंगलया रूपय् निर्विवाद
रूपं गथे खः अथे सीका खंका बिज्यात । उक्किं तथागतं कना
बिज्याःगु उपदेशत प्रायशः दुःखया घनं जंगलं जुया च्वंगु लोकं
पिहाँ वनेया निर्तिं हे जुया च्वन ।

तर प्रत्येकं मनुष्यपि दुःखं जंगलं लोकं पिहाँ वने फुपिं
मखु । पिहाँ वने फुपिं स्वया पिहाँ वने मफया च्वंपि हे ऊं

तथागत सम्यक्सम्बुद्धं तेनेप्य सत्यपिन्त रीतल भर्मास अमृत बासः सेवन याकेया नितिं भासं
भासयुं चारिका यानां विजयानां चवंगु परः ।

अप्यः दया च्वन । उर्कि इपि पिहाँ वने मफया च्वंपि मनूतय्
निर्ति लौकिक क्षेत्रय् च्वना च्वनीबले आचरण व अनुशरण
याये माःगु गृही प्रतिपत्ति उपदेशयात नं इलं व्यूथे कना
बिज्यात ।

थथे कना बिज्याःगु धयागु सिगाल गृहपति पुत्रयात
कारण-याना अनुशासन व उपदेश याना बिज्याःगु सिगालोवाद
सुत्त छगूयात जक स्वःसा नं सीके फु ।

“गृहपति पुत्र सिगाल, जि तथागतयागु शासनय् भिम्ह
कुलपुत्रं (१) उपक्लेश कर्म प्यंगू (२) अगति धर्म प्यंगू
(३) सम्पत्ति विनाश कारण खुगू; थुपि कारण धर्म फ़िप्यंगू-
यात विरमण याना खुगू दिशा सुरक्षित जुइकेमाः ।”

उपरोक्त कथन सिगाल गृहपति पुत्रयात तथागतं कना
बिज्याःगु गृही-प्रतिपत्ति धर्मया संक्षिप्त सारांश शीर्षक कथन
हे जुल ।

गृहपति पुत्र सिगाल

तथागत जीवमान जुया बिज्याःगु अवस्थाय् राजगृह
नगरय् गृहपति छम्ह दया च्वन । वया सिगाल धयाम्ह काय्
छम्ह दु ।

उम्ह गृहपति रोगी जुया मरणासन्न इलय् काय्
सिगालयात लिक्क सःता अन्तिमय् धया थके माःगु दक्क फुक्कं
थुकथं धया थकल ।

४ / गृहपति पुत्र सिंगाल

“जि यःम्ह काय् सिंगाल, छं खुगू दिशायात नुगलं निसें
कवात्तुक सदां नमस्कार याना च्वं च्वं ।”

अनं लिपा गृहपति परलोक जुया वन ।

वयागु धाये मास्ति वःगु खुगू दिशा पूर्व, पदिचम,
उत्तर, दक्षिण, च्वय् व कत्रय् धयागु सर्वसाधारणं सामान्य रूपं
सीका तःगु दिशात ला मखु । “नमस्कार याना च्वं च्वं”
धाःगु नं लहा बिन्ति याना नमस्कार याये माःगुथे जाःगुयात
धाये मास्ति वःगु मखु ।

अथे नं सिंगाल गृहपति पुत्रं ला सामान्य खुगू दिशा-
यात नमस्कार याकूगु धका हे ध्वाथुइका लुमंका तथा तल ।

छन्हु सुयय् सिंगाल छे नं सुय न्हापनं दना शहरं पिने
पिहीं बल । पिने ध्यंका सें व बसःत दक्वं नित्थुक्क जुइक म्हु
अम्हें प्याक्क लहा निपां बिन्ति याना यल्हना यल्हना चाः
चाः हिला दिशात नमस्कार याना च्वं च्वन ।

वया अबुम्हसिनं मरणासन्न अवस्थाय् सी त्ययेका
अन्तिमय् धया वंगु वचनयात आदर नीरव तथा ध्यनेगु कळ
याचा च्वंगु धाये माल ।

तथागत व गृहपति पुत्र

उखुन्हु सुयय् हे तथागत पात्र चीवर धारण यान
वैलुवन बिहारं राजगृह नगरय् दुने भिक्षाटन थाः बिज्यात ।

नगर ध्वाखाया लिकक ध्यंबले दिशातयत् चाः चाः
हिला नमस्कार याना च्वंम्ह सिगाल गृहपति पुत्रयात खंका
बिज्यात ।

अले- ‘गृहपति पुत्र सिगाल, छं सँ वसःत लिसं म्ह
छम्ह निथ्रुक्क प्याक्क छाया दिशात नमस्कार याना च्वनागु
लय् धका तथागतं (सिया बिज्याःसा नं मस्यू पहः याना खंपु
पिकायेत) न्यना बिज्यात ।

अबले “भो भगवन्, दिशात नमस्कार याना च्वं च्वं
धका मरणासन्न अवस्थाय् अबुजुं धया थकूगु सँयात गौरव
तया न्यनेगु रूपय् याना च्वं च्वनागु खः भन्ते” धका सिगालं
हानं निवेदन यात ।

हानं तथागतं “गृहपति पुत्र सिगाल, छं अबुजुं धया
वंगु दिशात सामान्य दिशात मखु । नमस्कार याना च्वं च्वं
घाःगु नं ल्हा बिन्ति याना साधारण रूपं नमस्कार यायेगुथें
जाःगुयात घाःगु मखु । जि तथागतयागु शासनय् दिशा धयागु
दु” धका आज्ञा दयेका बिज्यात ।

अले सिगालं ‘भो भगवन्, छःपिनिगु शासनय् दिशा
धका छुकीयात धाइगु लय्; नमस्कार यायेगु धका छुकीयात
धाइगु लय् भन्ते” धका न्हासः तया निवेदन यात ।

अले त्तिनि तथागतं “गृहपति पुत्र सिगाल, अथे जूसा
जि छन्त उपदेश वी; बांबांलाक न्यना लुमंका ति” धका
प्रेरित याना सिगालोवाद सूत्र धयागु गृही-प्रतिपत्ति उपदेश
कना बिज्यात ।

६ / तथागत व गृहपति पुत्र

थुगु सूत्र सिंगाल गृहपति पुत्रयात कारण याना कना
बिज्याःगु सूत्र जूसा नं मनुष्य मात्रं अनुशरण व आचरण याये
बहःगु सूत्र खः ।

विशेषतः थुगु सूत्रय् दुगु गृही-प्रतिपत्तितयत्त मस्तयत्त
मचावले निसें पूर्वक ववजीक मखुसां मोटामोटीं ला स्यनेकने
याना बी ल्वः जू ।

उकिं सिंगालोवाद सुत्तया संक्षिप्त सारांश शीर्षक
कथनयात माध्यम याना मस्तयसं ब्वने अःपुइक लुमके अःपुइक,
सीके अःपुइक दिलचस्पी दयेका बी निति मस्तयत्त जां बीगु
गृही-प्रतिपत्ति उपदेश गद्य, कथावस्तु स्मरणिकारत्न लिसें ल्वइकथं
उल्लेख याना बने त्यना ।

मनुष्य मात्रं चीका च्वने माःगु उपक्लेश कर्म

आवंलि "गृहपति पुत्र सिंगाल ; भिम्ह कुलपुत्रं मलीन
(फोहर) जुया च्वंगु कर्म प्यंगू चीका च्वनेमाः" धयागु बुद्धो-
पदेश खँया सम्बन्धय् स्पष्ट याना उल्लेख याना बने ।

मलीनगु कर्म धयागु उल्लंघन याःम्हसित्त मुल्याहा
ऊयेत्याहा याइगु कर्म खः । इपिं छु छु घाःसा (१) कतपिन्त
हिंसा यायेगु, स्यायेगु (२) कतपिनि सम्पत्ति खुया लाका
कायेगु (३) कतपिनि कलाः काय् म्हाय्पिन्त उल्लंघन व
अपराध्ःयायेगु (४) ह्यय्का ठगे याना खँ ल्हायेगु खः ।

गुरुपतिं पुत्रं सिंगलयात् तथागतं प्रतिपत्ति उपदेश कृत्वा विडम्बनां चरन्तु परः।

थुपि कर्मत मनुष्य मात्रं चीका च्वनेमाः । चीकी मखुम्ह व्यक्ति आः नं लिपा नं मभिगु फल भोगे याये माले यः ।

कतपिनि प्राणघात याःम्ह व्यक्ति मनू स्यायेगुर्थे जाःगु कर्म उल्लंघन याये लात धाःसा थुगु जीवनय हे सम्बन्धित कानून द्वारा कारवाही याका च्वने माला जेल दण्ड सर्जाय कि त्त मखुसा मरण दण्ड भोगे यायेमाः । थनं सिना वने धुंका नं अपायय कुतुं वने फु । अपाय नर्कय कुतुं मवंसा नं हानं मनू जू बल धाःसा आयु पतिचा हाकः जुइका च्वने माले यः ।

कतपिनि धन सम्पत्ति खुया, लाका काइम्ह व्यक्ति थुगु जीवनय नं सरकारयागु दोष दण्ड सर्जाय फयेमाः । सिना वंसा नं अपायय कुतुं वने फु । अपायय कुतुं मवंसा नं हानं मनू जू बल धाःसा धन सम्पत्ति मदुम्ह दुःखी दरीद्र जुइ माले यः ।

कतपिनि कलाः काय् म्हाय्पिन्त अपराध न उल्लंघन याःम्ह व्यक्ति थुगु जीवनय हे आपालंसिगु तें फयेमाः, मययेका च्वनेमाः । कानून अनुसार कारवाही याका च्वनेमाः । सिना वन कि अपाय नर्कय कुतुं वनी । हानं मनू जू बल धाःसा नं मिजं मखु, मिसा मखुम्ह नपुंसक पाण्डुक आदि जुइ माले यः ।

ह्येका छले याना खँ ल्हाइम्ह व्यक्ति थुगु जीवनय हे आपालंसिगु आस्था व विश्वास प्रदयेका च्वने माले यः । थुगु कर्म तःधं जुल धाःसा सिना वन कि अपाय नर्कय कुतुं वने फु । हानं मनू जू बल धाःसा नं मेपिनि पाखे मखयेक मखयेक दोषारोपण याका च्वने माले यः ।

८ / मनुष्य मात्रं चीका च्वने माःगु उपक्लेश कर्म

थुपिं प्यंगू मलीन कर्मयात उल्लंघन याना व्यसनय् लगे जुया अपाय नर्कय् कुतुं वने माःगु कथावस्तु साधक नमूनात “दुश्चरित्र अपराध भय विमुक्ति उपदेश” सफुक्ति गुलिखे पूर्वक उल्लेख याना वये धुंगु दु ।

अथे जुया थन ला मलीनगु कर्मतय्त चीका वन घाःसा द्येका काये फूगु सुपरिणाम (भिगु फल) वयनीगु कथावस्तु साधक नमूनात जक उल्लेख याना वने ।

स्यायेगु ज्या तोतल कि दीर्घायु जुइ दइ

कतपिनि प्राणघात यायेगु मलीन कर्म चिला च्वन घाःसा मेपिनि प्रयोगं (प्रयासं) सिना वने फइ मखु ।

तथागतया पालाय् कौशाम्बी नगरय् सेंठ साहु छम्ह दया च्वन ।

छन्हु व उतेन (उदेन) जुजुयाथाय् हाजिरय् वबले शाजगुरु पुरोहित ब्राह्मण लिसे लँय् नापलात । ब्राह्मणयाके उगु दि लिसे स्वाना च्वंगु नक्षत्रया बारय् न्यना स्वल । ब्राह्मणं “थौं जन्म जू वइम्ह मचा नां दंम्ह महासेठ साहु जुइ” घका झाल ।

उम्ह महाजनया कलाः दिं, ला पूर्वगु गर्भं दुम्ह जुया मचा बुइथे बुइथे च्वंच्वन । महाजनं वया थः कलातं मचा बुइकु, मबुइकु सीकेत नोकर चाकरतय्त छ्वया परीक्षा याके

बिल । मबुनीगु खँ सीका तिनि जुजुयाथाय् हाजिरय् हानं
पिहाँ वन ।

महाजनं जुजुयाथासं छेँ लिहाँ वये धुंका वया थः
स्वार्ति कालीयात द्वःछि दां बिया उखुन्हुया दिनय् जन्म जूम्ह
मचायात जाँचबूछ यांना माला न्याना हये निति ज्या व्वया
छवल ।

कौशाम्बी नगरया गणिका (वेश्या) छम्हसिनं उखुन्हु-
या दिनय् जन्म जू वःम्ह वया थः ला हियाम्ह काय्
ह्याउँमचायात छथाय् धू दूय् वना वाँछवया तल । उम्ह
ह्याउँमचायात मनू छम्हसिनं खना थुइका हया लहिना तल ।

काली भ्वाति नं उम्ह मनूयाके ह्याउँमचायात द्व छि
दां बिया न्याना कया महाजनयाथाय् ज्वना वल ।

महाजनं वया थः कलातं म्हाय् बुइकुसा थुम्ह मचा
लिसे इहिपा यांना बिया तये । काय् बुइकुसा थुम्ह मचायात
स्याना छवये धयागु विचारं मचायात लहिना तल ।

वयां लिपा निन्हु स्वन्हु दयेका वया थः कलातं काय्
मचा बुइकल । उकिं महाजनं धर्मपुत्रयात सेठ पदवी बी मयःया
स्याना छवयेगु ग्वःसा ग्वल ।

न्हापां काली भ्वाति नं महाजनं अन्हे याःथे' मचाचित
षोठया लुखा द्वालय् सुथ न्हापनं वना तये यंका तल । सा
द्वहंतय्सं न्हुइका मचाचित स्याना छवयेगु विचारं हे धाये
माल ।

१० / स्यायेगु ज्या तोतल कि दीर्घायु जुइ दइ

तर गोठय् च्वंषि मेमेपि द्रहँत पिहाँ मवःनिवं वृषभ
द्रहँ (नायः द्रहँ) नं मचाचित धःपाया दना च्वं वःगु जुया
मचाचा सीगु भयं मुक्त जुया वन । न्ह्याबलें जूसा उम्ह नायः
द्रहँ मेमेपि सा द्रहँत पिहाँ वने धुंका तिनि गोठं पिहाँ वयेगु
बानी दुम्ह धाइ ।

सा जवां मचाचित खना यंका लहिना तये यंकल । व
खँ महाजनं स्यूसेलि हानं सा जवाःया थासं द्रःछि दां पुला
मचाचित न्याना काल ।

बिकोखुसी काली म्वाति नं महाजनं अहे याःगु जुया
मचाचित न्यासः गाडावानत वनीगु लैय् नसंचा ई जुइ न्ह्यवः
वना बाना तल । नसंचा ई जुइ न्ह्यवः पिहाँ वःगु गाडात
मचाया लिम्क थ्यंबले द्रहँत न्ह्याः मवसे जबर्जस्ती धिपि याना
दना च्वंगुलि द्यो नापं तुयुया वल ।

गाडावानतय् नायः नं उखें थुखें स्वया जूबले मचाचित
खना लाना कया हानं लहिना तल । व खँ स्यूम्ह महाजनं
गाडावान वंजाःयाके द्रःछि दां पुला हानं मचा न्याना काल ।

स्वकोखुसी काली म्वाति नं महाजनं अहे याःगु
अनुसार मचाचित श्मशानथा छथाय् फ़ालय् वाये यंकल ।
खिचा अथवा लाखेतय्सं नया मचायात स्याके निंति याःगु धाबे
माल ।

अथे नं मचा मसी । च्वलय्चा छम्हसिनं मचाचित
दुरु त्वंका च्वंगु छम्ह च्वलय् जवाः नं खना यंका लहिना तल ।

च खँ स्यूम्ह महाजनं च्वलय् जवाःया आसं द्वःछि दां पुला
मचाचित हानं न्याना यंकल ।

प्यकोखुसी मचायात खुँतय्त वांछ्वइगु ज्वलय्
वांछ्वयेके बिल । मचाचा मसीसे हे ज्वःया फालय् द्योने थाना
च्वंगु बेँतया ज्या याइपि बी व काय्म्हं खना लाना हया
लहिना तल ।

व खँ स्यूम्ह सेंठं मचाचित द्वःछि दां पुला हानं न्याना
काल । मचाचा थये यायां हे तःधिक जुया वःसेलि “घोषक”
धका नां छुना छयला हल ।

न्याकोखुसी सेंठं पासा जुया च्वंम्ह कुम्हाःयात द्वःछि
दां बिया घोषकयात स्यायेगु ग्वःसा ग्वल । इभिगु ग्वःसा
घोषकयात स्यायेगु, भाराकुरा छुइगु अर्गलय् छ्वयेका नामो-
निशान मदयेका छ्वयेगु हे जुया च्वन । घोषक वल कि ग्वःसा
ग्वया तःगु कथं याये निति सेंठं कुम्हाःयात क्वजोक धया
तल ।

कन्हे खुन्हु सेंठं घोषकयात कुम्हाःयाथाय् समाचार
छगू ब्यू वने निति अन्हे यात । घोषक कुम्हाःयाथाय् वंबले
लँय् गुच्चा म्हिता बुना च्वंम्ह साहुया सद्य काय् ध्वदुल । सद्य
काय्म्हं घोषकयात वया पलेसा गुच्चा म्हिता बी निति धिप्पी
याना च्वन । घोषकया पलेसा व थः स्वयं कुम्हाःयाथाय्
बीम्हं अन्हे याना हःगु समाचार वना ब्यू वन ।

कुम्हाः नं साहुया सद्य काय्थात घोषक भाःपाः स्याना

१२ / स्यायेगु ज्या तोतल कि दीर्घायु जुइ दइ

अर्गलय तथा उना नामोनिशान मदयेक ज्या-खँ याना बिल ।

थुगु समाचार सेंठं स्यूसेलि तःसकं शोक व दुःख जुइका च्वन । घोषकयात न न्हापा स्वया गुलिसे असन्तोष तायेका चिहे जुया च्वन । छगू मखु छगू तरीकां स्यायेगु चिन्तन याना च्वन ।

दकसिबे अन्तिमय् सेंठं छथाय् गामय् च्वंम्ह वया थः भण्डारीयाथाय् घोषक वल धाःसा खोज खबर हे मदयेक स्याना छ्वये निति पौ च्वल । उगु पौ वना व्युवने निति घोषकयात हे छ्वया बिल ।

घोषक आखः मसःम्ह जुया थःत स्याये निति च्वया तःगु पौ हे गाः च्वकाय् प्वःचिना वना व्यु वन ।

लँय् बिच्चे जनपदया साहु छम्हसिगु छेँ वना बाय् च्वं वन । उम्ह साहुया म्हाय्म्हं वयात खनेवं तु यःत्यःयागु भाव लुया प्रेम जुया वंगुलि व दना च्वबले वयागु पौ तीजक वा मचायेक कया व्वना स्वल ।

घोषकयात स्याये निति पौ धका स्यूसेलि साहुया म्हाय्म्हं उगु पौ खुना वांछ्वया बिल । भण्डारीयात मेगु न्हूगु पौ छपौ च्वल । उगु पति भण्डारी जिम्मा कया जनपदया साहुया म्हाय्लिसे घोषकयात इहिपा याना बी निति च्वया बिल ।

सेंठया भण्डारी उगु पौ प्राप्त जूसेलि घोषकयात जनपदया साहुया म्हाय्लिसे इहिपा याना बिल ।

सैंठ साहुं मरणान्त अवस्थाय् घोषकयात सःता दक्क धन सम्पत्ति धर्मपुत्र घोषकयात 'बी मखु' धका भण्डारीबा न्होने धाल । तर घोषकयागु कुशल कर्मया कारण याना "बी मखु" धका सः पिहाँ मवःसे "बिया" धका घाये लाना पर-लोक जुया वन ।

थुकथं घोषक कौशाम्बी नगरया प्रख्यातम्ह महासैंठ जुया वल । थये सैंठ जुइ दुगु ला न्हापायागु छगू जन्मय् छम्ह प्रत्येक बुद्धयात कूछि जाकिया भोजन दान याना वये नंगु कुशल कर्मया कारण खः घाइ ।

घोषकं न्हापायागु छगू जन्मय् महामारी रोगया कारणं सपरिवार विस्वुं वंबले मयासें मजिया कलातं होश मदयेक काम् मचायात पलख पलख वांछवया वये नं । कलातं सीकी-बले तिनि मचायात हानं लाना हया बी नं । उगु अकुशल कर्मं याना वं नं थुगु जीवनय् बुसें निसैं बारबार वायेका च्वने माल ।

सद्य मामं छुको, धर्म अबुजुं (६) खुको तक स्याबेगु ग्वःसा ग्वलं नं मसीगु ला वं न्हापा न्हापायागु जन्म जन्मबू कतपिनि प्राणघात याइगु मलीन कर्म चिला वःगुलि खः घाइ ।

उकिं कतपिनि प्राण हनन यायेगुलि चिला च्वनेगु लाभ दु धका सुनिश्चित रूपं प्रसन्न पूर्वक विश्वास याना लिचिच्च च्वनेगु यायेमाः । अनुशरण यायेमाः ।

खुइगुलिं लिचिलेवं सुख लाभ

कतपिनि घन सम्पत्ति खुइगु लाका कायेगुलिं लिचिला च्चनेवं थुगु जीवनय् नं सरकारी अपराध सजाय (राजदण्ड) फयेम्बाः । लिपायागु जीवनय् नं घन सम्पत्ति थूम्ह जुइ दइगु खः । थःगु सम्पत्ति तना वंसां तक नं हानं लाभ जुइ फु ।

बुद्धकालीन अवस्थाय् श्रावस्ती नगरया जेतघन विहार दाता अनाथपिण्डिक महाजन धायेबले न्हाम्ह बौद्धं नं म्हस्यू । वय्कयागु मू नां 'मुदत्त' खः ।

“अनाथपिण्डिक” थ्व पालि शब्द खः । आधार भरोसा मदुपि अनाथपिन्त नसा त्वंसा वी सःम्ह जुया थुगु अनाथपिण्डिक नां दया वःगु खः ।

थूम्ह महाजनं जेतवन विहारया जग्गा जमीन न्याना-काबले सुवर्ण कार्षापण किंच्यागू कोटि; विहारत निर्माणया निति किंच्यागू कोटि व विहार दान अनुमोदन उत्सवया निति किंच्यागू कोटि; थुगु रूपं बुद्ध शासनया लागी न्येप्यंगू कोटि सुवर्ण कार्षापण छगू मुष्टीया रूप्य् छ्यःगु जुया च्वन ।

वय्क भिक्षुसंघपिनि बौ समान जुया च्वन । वय्कयागु छेँ तथागत सम्यक्सम्बुद्ध प्रमुख भिक्षु संघपि आपालं आपालं हे दुहाँ पिहाँ जुया बिज्याइगु खः । न्हिथं छेँ भिक्षुसंघपि निद्वः (२०००) यात भोजन भिक्षादान याइगु खः । न्हिथंया खर्च ल्याःचाः यक्व यक्व हे वं स्वाः वः ।

लिपा उमेच नं जाया बल, मेपिन्त त्याये बिया तःगु

फिच्यागू कोटि सुवर्ण कार्षापण नं लित मवः । अचिरवती
सुसी सिथय् गाडे याना तःगु लुँ वहः फिच्यागू कोटि नं घाट
दुना चूइक यंकूगुली लात ।

अनं अतिरिक्त बुद्ध शासनिक ज्या खँय् जक लगे जुया
च्वंगुलि व्यापार धन्घात स्यले जुया वेवास्ताथे जुल, उकि
संघपिन्त च्वकि जाकिया जा व पाउँति तरकारी जक दान वी
फूगु स्थिती थ्यंक आर्थिक अवस्था कुहाँ वन ।

अबले वय्कया थःगु छेँ न्हेगू प्रवेशद्वार दुगुली प्यंगूगु
प्रवेशद्वारय् पाः च्वनीम्ह मिथ्यादृष्टिक देवतां छन्हु बहनी
वय्कयाथाय् वया “महाजन, छि श्रमण गौतम व वस्पोलया
चेलाचेलीपिन्त दान वीगुली शूरा जूगुलि गरीब जुया वये
माल । दान वी धुंकूगु माः हे म्वाल । लिपा लिपा श्रमण
गौतम व वस्पोलया चेलाचेलीपिं दुहाँ वल धाःसा दुकया दी
मत्य” आदि घका धाल ।

शुम्ह देवता तथागत प्रमुख संघपि अनाथपिण्डिक महा-
जनया छेँ दुहाँ पिहाँ जुया बिज्याको पतिकं वया थःगु विमानं
कुहाँ कुहाँ वया बिया च्वने माःगुलि असन्तोष जुइका च्वम्ह
जुल । उकि तथागत प्रमुख संघपि बिमज्यायेकेत महाजनयात
थये वया विचाः ब्यू वःगु खः ।

तर महाजन श्रोतापन्न खः । श्रोतापन्न धयाम्हसिके
बुद्ध, धर्म व संघ प्रति गबलेँ हे प्रसन्नता व विश्वास स्यनी
मखुत । उकि देवतां धाःगु खँ स्वीकार मयाःसे च्वंगु जक मखु

१६ / खुद्गुलि लिचिलेवं सुखं लाभ

मिथ्यादृष्टिक देवतायात समेतं थःगु छे नं पिहां वने निर्वि
पित्युंगु जुल ।

आर्यं श्रावकं पितिका च्वने माःम्ह मिथ्यादृष्टिकं
देवता थःगु विमानय् च्वने मफुत । उकिं कलाः काय् म्हाय्-
पिन्त ल्हा ज्वना वना नगर रक्षक देवतायाथाय् वन । वया
थःगु विमानय् हानं च्वने दइगु जवसर दयेक सहयोग यावे
निर्वि नगर रक्षक देवतायाके विन्तिभाव यात ।

नगर रक्षक देवतां सहयोग बी मफुसेलि चार्तुमहा-
राजिक देवतापि प्यम्हसिथाय् वना दक्वदिक्खं खं कना सहयोग
पवन । प्यम्ह देवराजपिसं नं छुं याये मफुत । अथे जुया
मिथ्यादृष्टिक देवता शक्र देवेन्द्रयाथाय् थ्यंक् वन ।

शक्र देवेन्द्रं “छं बुद्ध-शासनयात अपमान याना दोषा-
रोपणं याःगु जुया जि नं छन्त सहयोग याये मफु । अथे नं
महाजनयागु हानं विन्त मवःनिगु ऋण फिच्यागू कोटि, लखं
चुइके यंका तःगु सम्पत्ति फिच्यागू कोटि व मेथाय् छथाय् दुबु
बुवाः मदुगु सम्पत्ति फिच्यागू कोटि, थुपिं धन सम्पत्तितय्
छंगु ऋद्धि शक्ति हस्तमत याना यंका महाजनया धुकुटी तथा
महाजनयाके क्षमा पवं हुं धका विचाः बिल ।

अथे मिथ्यादृष्टिक देवतां नं शक्र देवेन्द्रं व्यूगु विचाः
कथं ज्या याये सिधयेका महाजनयाके क्षमा पवन ।

अथेले महाजनं मिथ्यादृष्टिक देवतायात तथागतया-
थाय् वना यंक्ल । तथागतं उपदेश बिया बिज्याःसेलि

मिथ्यादृष्टिक देवता नं श्रोतापन्न जुया वन । महाजनयागु
प्रवेश द्वारय् च्वंगु वयागु थःगु विमानय् नं हानं च्वनेगु अनुमति
दत्त ।

थुगु कथावस्तुइ अनाथपिण्डिक महाजनं बिया तःपिसं
लित मय्युगु ऋण व लखय् चुइके यंका तःगु लुं बहलं बति-
रिक्त थुवाः मद्गु लुं बहःत समेतं प्राप्त जूगु छ्वासुगु दृष्टि
स्वल घाःसा देवतां वचे याना व्युगुलि घका मती तये थाय् दु ।

तर मखु । न्हापा न्हापायागु जन्मय् कतपिनि सम्पत्ति
खुइगु लाका कायेगु मलीन कर्म लिचिला वःगुलि जक खः ।
थुगु कुशल कर्म जक मद्गु जूसा मिथ्यादृष्टिक देवतां रक्षा
यायेगु ला बथे ति शक्र देवेन्द्रं स्वयं कुहाँ वया रक्षा याः
वःसां सुखी जुइ फइ मखु ।

उकिं कतपिनि सम्पत्ति खुइगु लाका कायेगुलि लिचि-
क्षा च्वनेगु भाः नं लिपा नं लाभ दुगु खः घका होश तथा
अनुशरण याना लिचिला च्वने बहः जू ।

कतः कलाः काय् म्हाय् अतिक्रमण

मयायेगुलि सुपरिणाम

काय्मचा जुल घाःसा अगमनीर्यापि म्हाय्मस्तलिसे
संगम जुइगुलि लिचिलेगु; म्हाय्मस्त जुल घाःसा थः मिजं
बाहेक मेपि मिजंत लिसे स्थनेगुलि लिचिलेगु “कामेषु मिथ्या-
चारं” लिचिलेगु हे सः ।

१८ / कतः कलाः काय् म्हाय् अतिक्रमण मयायेगुलि सुपरिणाम

शुकथं लिचिला सुपरिणाम दइगु पहः नापं स्वापु दुगु
कयावस्तु स्वाका यंके नु ।

तथागतया पालाय् “किमिल” नगरय् “रोहक”
श्रेष्ठि व श्रीमती भद्दा धाःपि दयाच्वन । इपि निम्हतिपुलि
कर्म, कर्म-फलयात आस्था व विश्वास दुपि जुयाच्वन । बुद्ध,
धर्म व संघ त्रिरत्नयात नं श्रद्धा तइपि जुयाच्वन । शील सदा-
धारं नं पूर्णपि जुयाच्वन ।

विशेषतः श्रीमती भद्दां शील संरक्षण याइगु जुल ।
थःम्ह मिजं छम्ह तोता मेपि मिजंत लिसे स्यनेगु मदु । मयाः ।
मेपि मिजंतय् प्रति मनं तक नं अपराध मयाः धाइ । उक्ति यश
कीर्ति फैले जू । देवता व मनुष्यपि सकसिनं वयात गौरव तथा
ययेकु ।

छको रोहक श्रेष्ठि कालबिलया ज्यां याना तक्षशीलाय्
वने माल ।

श्रेष्ठिनी भद्दां नक्षत्र उत्सव न्यायेका च्वंखुम्ह मेपि
मय्जुपिनिगु खँ अनुसार, उत्सवय् भाग कया रसरङ्ग याये
मास्ति वःगु चित्त लुइकल ।

वयागु मनयागु खँ स्यूम्ह गृह रक्षक देवतां थःगु ऋद्धि
शक्ति श्रेष्ठिनी भद्दायात हया तक्षशीलाय् भातम्हलिसे संगम
याका न्हाइपुके बिल । श्रेष्ठि ला श्रेष्ठिनी भद्दा धका नं स्यू
म्हाः मवः ।

श्रेष्ठिनी भद्दां तक्षशीलाया नक्षत्र उत्सवय् थः भात

लिसे संगम याना न्ह्याइपुका वःसेलि गर्भ दया वल । अबने
गृह रक्षक देवतां श्रेष्ठिनी भद्दायात किमिल नगरय् हानं तुं
लित व्वना हल ।

शुषि खँत वया भातया थःथितिपिसं मस्यू । उच्चि
गुलिचा मद्रुवं गर्भ खने दया वःबले मेपि मिजंत लिसे स्यन
भाःपाः श्रेष्ठिनी भद्दायात निन्दा याना दोषारोपण यात ।
जःलाःखःलाःपिसं नं न्हाय् कयकुंका हल ।

उगु इलय् हे लाक्क गंगा खुसीयागु लः भयबिया थहाँ
वया किमिल शहर छगुलि त्वपुइथे च्वंक जुया वल । अबले
श्रेष्ठिनी भद्दां “जि मेपि मिजंत लिसे स्यना वयागु दुसा थुगु
खुसीयागु लखं सारा शहर छगुलि त्वपुया वनेमाः; जि मेपि
मिजंत लिसे स्यंगु मद्रुगु सत्य खःसा थुगु खुसीया लः आः थत्ये
हे घटे जुया कुहाँ वनेमाः” धका जनतापिनिगु न्ह्योने सत्यक्रिया
यात ।

वं सत्यक्रिया याये साथं तुरन्त हे गंगाखुसीया लः थः
थःमं घटे जुया कुहाँ वन । अले तिनि भात पाखेंयापि थःथिति-
पिसं नं जःलाःखःलाःपिसं नं श्रेष्ठिनी भद्दायात हानं विश्वास
याना हल । ऊं अप्वः ययेका स्नेह तया हल । भिगु कीर्ति नं
न्हापा स्वया अप्वः प्रख्यात जुया वल ।

गुलिचा मद्रुवं रोहक लिथ्यन । श्रेष्ठिनी भद्दा गर्भ-
वती जुया च्वंगु खँबले वयात नं संशय जुल ।

अथे नं तक्षशीला नगरया नक्षत्र उत्सवय्, निम्ह संगम

२० / कतः कलाः काय् म्हाय् अतिक्रमण मयायेगुलि सुपरिणाम

जुया रसरङ्ग याःगु अवस्थाय् वं बिया त्तःगु अंगू श्रेष्ठिनी
भद्दां पिकया वयन ।

अले तिनि रोहक नं श्रेष्ठिनी भद्दा प्रति संशय मदुम्ह
जुल । न्हापा स्वया अप्वः स्नेह व सम्मान दया वन ।

श्रेष्ठिनी भद्दा उगु जन्मं मरण जुया प्रयस्त्रिंशत्
देवलोक्य् वैभवशाली देवकन्या जू वन ।

व थुकथं मनू जुया च्चंबले नं देव व मनुष्य निखल
सियां गौरव व स्नेह तयेका च्चने दुम्ह जुल । भिगु कीर्ति
फइले जूम्ह जुल । लिपायागु जन्मय् नं देव वैभव अनुभव याये
दुम्ह जुल । थुपि फुकं “कामेषु मिथ्याचारं” लिच्चिला वःगुलि
खः ।

उकिं कतपिनि कलाः काय् म्हाय्पिन्त अपराध व
उल्लंघन यायेगु मलीन कर्म लिच्चिलेगु आः नं लिपा नं लाभ दु
धका विश्वास याना विशेष रूपं अनुशरण याना लिच्चिला च्चने
त्वः जू ।

म्हुतुं पलेस्वाँ बास वःम्ह

ह्येका छलकपट याना खँ ल्हायेगु मलीन कर्म
लिच्चिला च्चनीम्ह मनू नं थुगु जीवनय् नं आपालंसिगु आस्था
व विश्वास दयेका च्चने दइ । लिपायागु जीवनय् नं भिगु
परिणाम दयेके फइ ।

तथागत जीवमान जुया च्वना बिज्याबले श्रावस्ती
नगर्य् विवाहित भाजु छम्हसिके तथागतयागु उपदेश न्यने दबा
भिक्षु जुइ मास्ति वःगु चित्त लुया बल । उकिं व वया थः
कलाःथाके बचन कया भिक्षु जुया वन ।

गुलिचां मदुवं उम्ह भिक्षुया पुलाम्ह कलाःयात
श्रावस्ती देशया अधिपति जुजु कोशलं यंका पादपरिचारिका
नियुक्त याना तथा बिल ।

छम्ह कोशल जुजुं थःथाय् उपहार चढे याये हःगु
पलेस्वांत महारानी परिचारिका परिवारपिन्त इना बिल ।
भिक्षुया पुलाम्ह कलाः परिचारिकां नं मेमेपिं परिचारिकाषिसं
थे तुं समान रूपं वंचुगु पलेस्वां निपवः प्राप्त यात ।

उम्ह परिचारिका वंचुगु पलेस्वां निपवः लाभ जूबले
बय् लय् तातां न्हिल । हानं तुरन्त धयाथे ख्वल । थथे न्हिले
छको ख्वये छको जुया च्वंगु जुजुं खंसैलि कारणाकारण
न्यन ।

बबले “न्हिलागु ला मेमेपिं परिचारिकापिं लिसे समान
रूपं पलेस्वांत प्राप्त जूगु जुया खः । ख्वयागु ला पलेस्वां बास
नंतुने दुबले म्हुतुं वंचुगु पलेस्वां बास वःम्ह पुलाम्ह ल्याय्म्ह-
चाम्ह भातयात लुमंसि वया कलकल खना वःगुलि ख्वये लाःगु
खः” धका परिचारिकां बिन्ति यात ।

तथ वयागु खँ जुजुं पत्याः मयाः । उकिं बारबार
ख्याच्चः बिषा न्यन । न्यंको पतिकं परिचारिकां नं न्हापायागु
खँथे हे मगयाःसे लिसः बिषा च्वन ।

अथे जुया कोशल जुजुं उम्ह परिचारिकाया पुलांम्ह
भात भिक्षु सहित तथागत प्रमुखपि संघपिन्त राजदरवारय्
निमन्त्रण याना भोजन दान बिल । राजदरवार छगुलि नं
पुमन्ध श्रीखण्ड गन्ध धाक्व हटे याका सुचुके बिया तल ।

भोजन दान याये सिधयेका उम्ह परिचारिकाया
पुलांम्ह भात भिक्षु छम्हसित जक ल्यंका बुद्ध प्रमुख मेमेपि
संघपि लिहाँ बिज्यायेत निवेदन यात । उम्ह भिक्षु छम्ह जक
ल्यं दसेलि अनुमोदन उपदेश कने निंति भिक्षुयात जुजुं निवेदन
यात ।

उम्ह भिक्षुं उपदेश कने मात्रं हे वसपोलयागु म्हतुं
पिहाँ वःगु वंचुगु पलेस्वांया गन्ध राजप्रसादया हल छगुलि
फिजे जुया वन ।

अले तिति कोशल जुजुं भिक्षुया पुलांम्ह कलाः पचि-
चारिकां बिनित याःगु खँ पत्याः याना स्वीकार याना वन ।

थुम्ह भिक्षुं म्हतुं वंचुगु पलेस्वां वास वयेके डुगु ला
न्हापायागु जन्मय् उपदेश न्यबले बोलिवचन बांलाक तथा साधु
वया वःगुयां अतिरिक्त ह्येका छले याना खँ ल्हायेगु मलीन
कर्मं लिचिला वःगुलि खः ।

उकि ह्येका छले याना खँ ल्हायेगुलि लिचिलेगु नं
जाः नं लिपा नं भिगु परिणाम लाभ याये दइगु खः धका
विश्वास याना अनुशरण यासे लिचिले बहः जू ।

का . . . (आः) “उपक्लेश मलीन कर्म प्यंगुलि

लिचिलेमाः 'धयागु बुद्ध-वचनया सम्बन्धय् ला गात हे धाये
माल । निगमन स्मरणिका काव्यत धया छगू भाग दिका
छवये नु ।

उपक्लेश कर्म प्यंगू काव्य

मभिगु कर्मं लिचिला च्वनेत, विभेदं शीसं सीके बहः ॥
बर प्राणघात यायेगु कर्मं, लिचिला च्वं न्हि सदां सदां ॥
पर सम्पत्ति खुइगु कर्मं, लिचिला च्वं न्हि सदां सदां ॥
परस्त्री पुत्र उल्लंघन कर्मं, लिचिला च्वं न्हि सदां सदां ॥
धसत्य वचन ल्हायेगु कर्मं, लिचिला च्वं न्हि सदां सदां ॥
विरक्त जुइगु ध्व मलीन कर्मं, प्राः नं लिपा नं लाभप्रद ॥
चायेकी स्व न्हां चायेकी न्हां ! !

प्यंगू अगतिस वने मत्य

“गृहपति पुत्र सिंगाल, भिम्ह कुलपुत्रं प्यंगू कारण द्वारा
मभिगु कर्म याये मज्यू” धयागु खँ प्यंगू अगतिस मवनेया लागी
उपदेस व अनुशासन याना बिज्याना तःगु बुद्ध-वचन हे खः ।

अगति धयागु पालि प्रत्येक धयाथे बौद्धपिसं अप्पलं
अप्पः छत्रला च्वंगु शब्द खः । प्रायः याना न्याय निशाप;
सम्पत्ति विभाजन लिसे सम्बन्ध तथा छत्रलीगु शब्द हे खः ।
“लिना वने मज्यूगुली द्वंका लिना वनेगु” धयागु अभिप्राय दया

च्वन । अःपुक धायेगु खःसा पक्ष लिना द्वंक निर्धारण व निर्णय बीगु हे खः ।

थुकथं द्वंक ज्या यायेगुथें जाःगुयात “अमतिस वनेगु”
धका नं व्यवहार याना धाये ल्हाये याः । उगु अमति धर्म प्यंगू
दु । इपिं खः—

- (१) ययेका पक्ष लिना द्वंक निर्धारण व निर्णय बीगु
(छन्दागति)
- (२) तें पिहां वया मयःया पक्ष लिना द्वंक निर्धारण व निर्णय
बीगु (दोसागति)
- (३) ग्याना पक्ष लिना द्वंक निर्धारण व निर्णय बीगु
(भयागति)
- (४) मसिया मथुया पक्ष लिना द्वंक निर्धारण व निर्णय बीगु
(मोहागति) त हे जुया च्वन ।

कर्मचारी पदाधिकारीपिसं घुस नया घुस ब्यूम्ह सिया
निर्ति पक्ष लिना ज्या याना बीगुथें जाःगु; न्याबाघीशं घुस
नकूम्हसित महत्त्व बिद्या निर्णय बीगुथें जाःगु छन्दागतिलय्
दुथ्याइगु खः । कानूनी स्वभाव मथुया द्वंक निर्णय वीलाइगुथें
जाःगु ला मोहागति हे जुल ।

थःगु जीवन परिशुद्ध जुइगु अभिलाषा तइपिं प्रत्येक
व्यक्तिपिं थुपिं प्यंगू अगती लिना वनेगुलिं लिचिला च्वनेमाः ।
लिमच्युसे च्वन धाःसा थुगु जन्मय् नं अगति अमन विरोधथें
जाःगु कानूनं कारवाही याका च्वने माली । मरण जुइबले नं
अभिगु जन्म, अभिगु भूमी थ्यंक वने माले यः ।

अगती वंम्ह मूर्ख मूल्य निर्धारक

थुगु युग्य अगती लिना वनीषि कर्मचारी पदाधिकारीषि कारवाही याका च्वनेमाः; पदच्युत जुडका च्वनेमाः; न्हापा न्हापा नं अगती लिना वन घाःसा थथे हे कारवाही बाका च्वने मालीगु स्वभाव हे जुल ।

५५०-पू एक निपात तण्डुलनालि जातक्य बोधिसत्त्व बाराणसी देशयाम्ह ब्रह्मदत्त जुजुया मूल्य निर्धारक मन्त्री जुया वये नं ।

जुजुं चीज वस्तुयागु मूल्य निर्धारण याये माल कि बया पक्ष्य स्वाः स्वया निर्धारण याके बी मास्ति वः । बोधिसत्त्वं ला अगती लिना मवंसे सत्य व यथार्थता पूर्वक जक मूल्य निर्धारण याना बीगु स्वभाव दया च्वन ।

उकि जुजुं वयात पदच्युत याना मेम्ह कमजोरम्ह मनु छम्हसित मूल्य निर्धारक मन्त्री नियुक्त याना बिल ।

छन्हु उत्तरापथं सल बंजाः छम्ह न्यासःम्ह सलत सहित थ्यंक वल । जुजुं थः मूल्य निर्धारक न्हम्ह मन्त्रीयात न्यासःम्ह सलतयगु मूल्य निर्धारण याना बी निति छाल । मूल्य निर्धारक मन्त्री “न्यासः सल जाकि फच्छि जक मू वं” घका मूल्य निर्धारण याना बिल ।

अथे जूबले सल बंजाः चित्त बुछे मजू । पुलांम्ह मूल्य निर्धारक मन्त्री बोधिसत्त्वयाषाय् वना उजुर याः वन । बोधिसत्त्वं “न्हम्ह मूल्य निर्धारक मन्त्रीयात घुस नका जुजुया न्ह्योने

२६ / अगति वंम्ह मूर्ख मूल्य निर्धारक

जाकि फच्छिया मूल्य निर्धारण याके व्यू' धका बिचाः बिल ।

बंजालं नं बोधिसत्त्वं व्युगु बिचाः अनुसार मूर्खं मूल्य निर्धारकयात घुस नकल ; कन्हे खुन्हुयागु राजसभाय् थ्यंबले "जाकि फच्छि गुलि मू वंथे" धका जुजुया न्होने परिजनषिनि दथुइ मूल्य निर्धारक मन्त्रीयाके प्यन । मूल्य निर्धारक मन्त्री 'जाकि फच्छि सम्पूर्ण वाराणसी मू वं' धका मू निर्धारण याना बिल ।

अले पुजांम्ह मूल्य निर्धारक मन्त्री बोधिसत्त्व सहित राजसभाय् दुषि परिषद् आपालंसिनं गिजे यात, न्हिला वयन । जुजुं मछालापुसे च्वंका थः मूल्य निर्धारक मन्त्रीयात पदच्यूत याना बी माल ।

थुगु कथावस्तुइ जुजुं अगती लिना वना पद बी अयोग्यम्हसित पद बी लाना राजसभाय् परिषद्या दथुइ मछायेका च्वने माल । मूर्खम्ह मूल्य निर्धारकं नं अगती लिना वना द्रं क निर्णय बी लाःगु जुया पद च्यूत जुइका च्वने माल ।

अगती वने लाना यच्च जूषिं

अगती लिना वने लात धइयेवं साधारण मनूतयूत ला छ्छे हे ति; भिक्षुपिसं तकं हीनगु फल भोगे यायेमाः धाइ ।

काश्यप तथागत नकतिनि नकतिनि परिनिर्वाण ज्जका

बिज्याये ब्रूकूगु अवस्थाय् निम्ह कुलपुत्रपि शासनय् दुहाँ वया भिक्षु जुल ।

भिक्षु धयापिसं (१) ग्रन्थ साहित्य सयेका सीका स्यने कने यायेगु (२) भावना धर्म उद्योग व अभ्यास यायेगु, थुपि निता ज्या-खँय् छता मखु छता याना च्वनेमाः । थुपि भिक्षुपि निम्हसिनं ग्रन्थ साहित्य सयेकेगु ज्या याना च्वंच्वन ।

इपि प्रज्ञा ज्ञान तीक्ष्णपि जुया तःसकं उद्योगीपि जूगु जुबा सम्पूर्ण त्रिपिटकयात पारंगत जुइक सयेका काल । विशेषतः विनय विनिश्चयय् अति हे दक्षपि जुया विनयधर महास्थविरपि जुया वल ।

वस्पोलपिनि शिष्य श्रावक भिक्षु परिषद् म्हुति न्यासः न्यासः दया च्वन । लाभ सत्कार नं यक्व हे दुपि जुया च्वन । अति प्रख्यातपि नं जुया च्वन । वस्पोलपिन्त कारण याना काश्यप तथागतया शासन अतिकं विकास जुया वल घाइ ।

अवले हे लावक छगू वन-बिहारय् निम्ह भिक्षुपि बसोबास याना बिज्याना च्वन । छम्ह विनयानुकूल च्वना बिज्याइम्ह धार्मिक भिक्षु जुया च्वन । मेम्ह छम्ह धाःसा विनयानुकूल मच्चंनिम्ह अधार्मिक भिक्षु । अधार्मिकम्ह भिक्षुया सँ सिँ ल्हाइगु नं छाः घाइ ।

छन्हु अधार्मिकम्ह भिक्षुं विनय शिक्षापद उल्लंघन यात । उकीयात धार्मिकम्ह भिक्षुं होश बी लाना वस्पोलपि निम्हसिया थाकाथुकु जुल । धार्मिकम्ह भिक्षुं थुगु ज्या विनयधर महास्थविरपिसं निर्णय याना बिज्याइ धका धाल ।

विनयघर महास्थविरपिसं गथे खः अथे निर्णय बिल
घाःसा अधार्मिक भिक्षु गृहस्थी जुइ मालीगु पक्का । ब खँ
स्यूम्ह अधार्मिक भिक्षु उपहार सामाग्रीत ज्वना विनयघर
महास्थविरपियाय् न्हापां बना च्वन । श्रमण परिष्कार चीज
घस्तुत उपहार वी धुंका महास्थविरपिनि लिक्कसं तःघं चीधंगु
सेवा याना च्वंच्वन ।

थुकथं याना नापं च्वना वःगु जुया व्यक्ति परस्परय्
घनिष्ठ सम्बन्ध दया वःखँलि वं थःगु ज्या न्ह्यथना ब्रित्ति
यात । वं थःमं उल्लंघन याना वःगु शिक्षापद सम्बन्धय्
धार्मिकम्ह भिक्षुं प्रस्तावित याः वल घाःसा थः पाखे लिना
निर्णय बी निति प्रार्थना व निवेदन यात ।

न्हापां ला महास्थविरपिसं अस्वीकार याना बिज्यात
तिनि । तर अधार्मिकम्ह भिक्षुं “लिबायागु जन्मय् भोगे याये
माःगु अपराध वं भोगे याये; थुगु जन्मय् मुदाय् त्याना गृहस्थी
जुइ म्वाल घाःसा गात” धका छिप्पि व जोर जुलुम याना
कन्ना चायापुसे च्वंक धाल ।

अथे जुया महास्थविरपिसं नं वया पक्षय् दना बं निति
अन्तिमय् स्वीकार याना बिज्यात । थ्व अगती लिना च्वनगु हे
खः ।

महास्थविरपिनि पाखे वचन दये मात्रं हे अधार्मिकम्ह
भिक्षु चन-विहारय् लिहाँ वल । धार्मिकम्ह भिक्षु नापं ल्वाः
जुल । न्हापा स्वया नं अप्वः दबे याना खँ ल्हात । महास्थ-
विरपिन्त उजुर याःसां वास्ता मतःगु स्वभाव धाल ।

अथे जूसैलि धार्मिकम्ह भिक्षुं विनयधर महास्थविर-
पिनि शिष्य श्रावक भिक्षुपिथ्याय उगु ज्या प्रस्तुत याना क्यन ।
अथे नं विनयधर महास्थविरपिसं स्वयं हे छुं मघाःगु जुषा
शिष्य भिक्षुपिसं नं निर्णय मव्यूसे तुं लः नुना मौन जुया च्वं
चवन ।

थुकथं सुना नं हे वास्ता मत.गु अधार्मिकम्ह भिक्षुं
सिल । उकिं धार्मिकम्ह भिक्षुयात विहारं जवर्जैस्ति पित्तिना
छवल ।

अथे जूसैलि धार्मिकम्ह भिक्षुं विनयधर महास्थविरपि-
थाय वना दोषारोपण खँ लहा बिज्यात ।

“छलपोलपिसं सही रूपं निर्णय विद्या विमज्याः ।
तथागतयागु ख्वाः मस्वःसे मभिम्ह भिक्षुयागु ख्वाः जक स्वया
बिज्यात । काश्यप तथागतयागु शासन थनिनिसँ लोप जुल ।
लिपा छलपोलपिसं विनय विनिश्चय याना विज्याबे म्वाल”
धका ख्वाया दोषारोपण खँ धया पिहाँ बिज्यात ।

विनयधर महास्थविरपिसं नं थःपिनिगु भूल प्रति
पश्चाताप चायेका मन सुख मदयेका चवन ।

वसपोलपि नीद्वः दँ तकं भिपिं भिक्षुपिनिगु जीवनं
बांलाक जीवन हना बिज्याःगु जूसा नं परलोक जुया बिज्या-
बले बबह्यं पिं देवयक्षपिं जू वंगु जुल ।

वसपोलपिनि उपासक उपासिकापि उत्तम उत्तमगु
च्वय् च्वय् च्वंगु देवलोकय् उत्पन्न जू वन ।

३० / अगती बने लाना यक्ष जूपि

इपि मध्यय् छम्ह मध्यम देशया सात पर्वतम् साता-
गिरि देव यक्ष जू बने माल । मेम्ह छम्ह नं हिमवन्त जंगलया
हेमवत्त पर्वतय् हेमवत्त देव यक्ष जू बने माल ।

वसपोलपिनि शिष्य श्रावक भिक्षुपि नं इमि इमि
परिषद् देव यक्षपि हे जू बने माल ।

शुपि महास्थविरपि क्वह्यपि देव यक्षपि जुइ माःगु
अगती लिना बने लाःगुलि खः । वसपोलपिनि शिष्य श्रावक
भिक्षुपि ला गुरु आचार्यपिनिगु ल्यूल्यू वना ज्या याये लाःगुलि
देव यक्षपि जुइ माःगु खः ।

देव यक्ष समागमय् इपि परस्पर नाप लाइबले न्हापा-
यागु जन्मय् अगती लिना बने लाना क्वह्यपि देव यक्षपि जुइ
माःगु हानं लुमसें वया तःसकं मन सुख मदयेका च्वनेमाः
धाइ ।

उकिं अगति धर्म लिना बने लात धायेवं भिक्षुपिसं हे
नं क्वह्यंगु फल भोगे याना च्वनेमाः धयागुयात होशं चायेका
अगती लिना बनेगुलि लिचिला च्वने त्वः जू । लिचिला च्वने
मास्ति वःसा मूल कारण मुख्य धर्मयात त्वतेमाः ।

अगती लिना बने लाइगुया प्रायः याना मूल कारण
मुख्य धर्मत (१) यइगु (२) मयइगु (३) ग्याइगु व (४)
मस्यूगु जुया च्वन ।

शुपि कारणतय्त हटे याना चीका छ्वये फत्त धाःसा
अगती लिना बनेगु नं स्वतः हे अलग्ग जुया मदया वनी ।

का . . (आः) “अगति प्यंगू लिना वने मत्य” धयागु
खँया सम्बन्धय् जा गात धाःसां जिल । निगमन स्मरणिका
कबितात धया ववचायेका छ्वये नु ।

प्यंगू अगति काव्य

लिना वने मत्यःगु लिना वने लात सा; वयात अगति धाइ जुल ।
बःगु जुया जक द्वंक लिना वन सा; छ्वागति—जुइ जुल ।
तमं याना जक द्वंक लिना वन सा; दोसागति—जुइ जुल ॥
श्याःगु जुया जक द्वंक लिना वन सा; भयागति—जुइ जुल ।
मस्य मथूया जक द्वंक लिना वन सा; मोहागति—जुइ जुल ।
यः, मयः, श्याः, मथू, थुपि धर्मत; चीकेया निति कारण जुल ।
चायेकी स्व न्हां चायेकी न्हां !!

सम्पत्ति विनाश कारण खुगू

“गूहपति पुत्र सिगाल; भिम्ह कुलपुत्रं सम्पत्ति विनाश
कारण धर्म खुता सेवन याये मत्य” धयागु बुद्ध-वचनयात
प्रस्तुत यायेगु पाः ध्यंक बल ।

सम्पत्ति विनाश कारण खुता धयागु—

- (१) अय्ला थ्वं (मादक पदार्थ) त्वनेगु सेवन यायेगु;
- (२) ईब्य मदयेक चाःहिला जुइगु;
- (३) जात्रा उत्सव अप्पः जुइक स्व जुइगु;
- (४) जू भित्तेगु बानी दइगु;

(५) मभिम्ह पासालिसे संगत यायेगु;

(६) अलसी चायेगु बानी दुम्ह जुइगु खः ।

चव्य कना बयामु सम्पत्ति विनाश कारण खुगुली छगू
छगुली हानं खुता खुता दोषत छुटे छुटे याना तथागतं विस्तृत
याना फू चायेक कना बिज्याना तल तिनि ।

अथे नं थन ला मस्तय्त लुमंके माःगु यक्व जुया मन
ल्वाकःबुकः जू वनीगु भयं थाना विस्तृत उपदेशयात उल्लेख
थाना मक्यंसे हे आलपं त्यंका थकागु जुल ।

अय्ला ध्वं ग्यानापु

सम्पत्ति विनाश कारण धर्मं खुगू दुगुली अय्ला ध्वं
त्वना सेवन याना प्रमादी व बेहोश जुइका च्वनेगु तःधंगु अष-
शाध व दकसिबे ग्यानापुगु हे जुल ।

अय्ला गुलुयाके थुगु जन्मय् हे “धन सम्पत्ति
हिनामिना जुइ यः; ल्वापु ख्यापु जुइ यः; रोग ब्याधि दया
बये यः; तेज प्रभाव हीन जुइ यः; गुप्त याना तये माःगु वस्तु
उला क्यने यः; प्रज्ञाज्ञान सिथिल व कमजोर जुइ यः”
घाइ ।

अय्लाखं कात धायेवं मभिगु धाक्व दक्वदिवं उल्लं-
घन याये छाः । उल्लंघन याये मछाः धवागु मदु । अय्लाखं
काना मभिगु कर्म उल्लंघन यात धाःसा मरणं लिपा अषाख

नर्कय कुतुं वने फु । हानं मनू जू वःसा नं वे उँइ आदि जुइ
माले यः घाइ ।

उकि अय्ला थ्वे (मादक पदार्थ) त्वनेगु सेवन यायेगु
दकसिबे ग्यानापुसे च्वं घका धयागु खः ।

मनू स्यंकीगु अय्ला

अय्ला थ्वे त्वना सेवन याना घ्यये घ्यये चुइका जुइगु
आदि सम्पत्ति विनाश धर्मतय् व्यसनय् लिना जुइ लाना नष्ट
भ्रष्ट जुइका च्वने मा पिनि पुचलय् जुजु दपिङ्गस्वेथी दकसिबे
ह्योने दुय्याः ।

दपिङ्गस्वेथी बर्मेली इतिहासय् भय भय बीक ना दना
वंम्ह खः घयागु खँ सकसिनं सिया हे च्वंगु दु । द्वितीयबार
बर्मा राष्ट्रायत प्रारम्भिक रूपं स्थापना याना वंगु जक मखु
अयोध्या (वर्तमान थाइलैण्ड) राष्ट्र तकं बर्मेलीतय्गु भाग्य व
शराक्रम विस्तार याना यंकं फूमह नं जुया च्वन ।

तर अयोध्यायत हस्तगत याये धुंका हंसावती
लिध्यंसं निसं मनोवृत्ति विपरित जुया पाना वंगु पहः खने दु ।

लाछि मलाछि दरवारय् न्ह्याइपुकेगु रसरङ्ग यायेगु
उत्सवत न्यायेकीगु जुल । इहँ त्वाकेगु उत्सव; इहँ ब्वाकेगु
उत्सव; किसि ब्वाकेगु उत्सव; सल ब्वाकेगु उत्सव आदित
न्यायेकेगु व्यसनय् लगे जुषा वल । शिकारय् वनीगु जुल ।

उगु इलय् पोतुं गीज शैन्याधिकारी छम्हसित मुत्तमया राजन्यं ज्वना हया दपिङ्गस्वेथीयात लः ल्हाये हल ।

थुम्ह शैन्याधिकारी रूप लावप्य चत्त च्वंम्ह जुया च्वन । छल प्रपञ्च अप्बःम्ह जुया च्वन । खँ खिँ ल्हाइगुली चतुरता व मुलायमता दया च्वन । थःगु अधिकारया निति घाःथे लिना थःगु बिया पहः कया आदर गौरब पूर्वक चाकरी याये सः । बन्दूक निशान नं अतिकं तप्यंम्ह जुया च्वन घाइ ।

उकिं याना दपिङ्गस्वेथी नं उम्ह शैन्याधिकारीयात थः-
षाय् लिक्क सेवा याके बिया संग्रह याना तल । थुम्ह शैन्या-
धिकारी लिसे निकट सम्पर्क दया ववं दपिङ्गस्वेथीयाके विदेशी
दुश्चरित्रत सरे जुया वल । विनाश पाखे न्ह्यग्वाना वःगु धाये
माल ।

दपिङ्गस्वेथी नं थुम्ह शैन्याधिकारीयात दरवारीया
छम्ह ल्यासे लिसे इहिपा याना बिया दरवारया गिर्दया लिक्कस
हे राजपरिवार राजकुमारपिथें च्वंक च्वनेगु अबसर तकं बिया
च्वन्हाका वल । शिकार वक्व पतिकं थुम्ह शैन्याधिकारीयात
व्वना यंकीगु जुल । कयेका स्याना हये दुपि जंगली जन्तुतय्त
जंगलय् हे छुया, पुका, खुना अय्ला लिसे नये त्वने घाइगु खः

लिपा जू लिसे दपिङ्गस्वेथी नं देशय् वने जूगु अय्ल
तकं त्वनेगु मयात । विदेशी अय्ला जूसा तिनि त्वनीगु जुल
वया दुष्टम्ह पासा शैन्याधिकारि नं विदेशी अय्ला धाक्वमाक्
माला चढे याइगु जुया च्वन घाइ ।

थुगु रूपं दपिङ्गस्वेथी पूर्णं रूपं अय्लागुलु जुया वन ।
देश जनतापिनिगु त्रिषय्य् छुं छगू तकं लिफः मस्वल । देश व
जनतापिनिगु मामिलात जिलाजं जुया च्वंम्ह भयिङ्गनाउँ
च्योथिङ्ग नोरथायात सम्पूर्णतः जिम्मा विया तल ।

वं थः स्वयं त्वन, नल, न्हाइपुकल, रस रङ्गयात
याना दि फुका च्वन । भयिङ्गनाउँ नं न वयात न्हाय्पनय् दुहाँ
वक ह्ये का सम्हं वुछं याना खं न्यंके मजिल ।

अन्तिमय् थः विश्वासपात्रम्ह नये त्वनेगुली तिबः बीम्ह
कर्मचारी छम्हसिगु षडयन्त्र प्राण कायेका वने माल । छगू
इलय् भय् भय् बीक ख्याति प्राप्तम्ह भाग्य व पराक्रमं च्व-
जायेके नंम्ह दपिङ्गस्वेथी नं वांमलाक थःगु जीवन लीला इति
श्री याना वने माल ।

ध्व सत्सगत द्वंगु; रस रङ्गय् भुले जुइ लाःगु; अय्ला
ध्वं त्वना सेवन याना मस्त जुइ लाःगु कारणं प्राण समेत
विनाश व नष्ट भ्रष्ट जुइका च्वने माःगु इतिहास प्रदत्त साधक
नमूना हे जुल ।

शक्र देवेन्द्रं थ ल्ह्वना वियां हे मज्यूम्ह

अय्ला ध्वं त्वना सेवन याना मस्त जुइगु षादि
सम्पत्ति विनाशया कारण धर्मतय्त सेवन याना भुले जुया
जुइम्ह व्यक्ति शक्र देवेन्द्र स्वयं कुहाँ वया देखरेख सुरक्षा या

३६ / शक्र देवेन्द्रं थ लहना वियां हे मज्यूम्ह

वलं नं विनाश मजुइक रक्षा याये मफु । थुजोपि मनूतयूत शक्र देवेन्द्रं तकं वचे याये फइ मखु ।

बोधिसत्त्व न्हापायागु छगू जन्मय् वाराणसी देशय् छम्ह सेंठ साहु जुया वये नं ।

वयाके छेँ दुगु सम्पत्ति अतिरिक्त पृथ्वी तलय् गाडे याना तःगु सम्पत्ति मुक्कं जक प्यीगू (४०) कोटि दया च्वन । अशियारी काय् म्हाय्या नामं नं काय् छम्ह जक दयाच्वन ।

बोधिसत्त्व महाजनं दान प्रदान यायेगु शील समादान यायेगु आदि कुशल कर्मत याना परलोक जूसैलि त्रयस्त्रिंशत् देवलोकय् शक्र देवेन्द्र जू वन । वया थः काय् छेँया नायः जुया वल ।

महाजन पुत्रं वया थः अबुजुं त्यंका थकूगु सम्पत्तितयूत विधिपूर्वक बांबांलाक जक नये त्वने याना छ्यला यंकल धाःसा जीवनकाछि नये त्वने यानां मफु । आः ला वं अय्ला त्वनेगु; मिसागुलु जुइगु; जू म्हितेगु याना जथाभावी मती लूथे छ्यला यंका च्वं च्वन । हासक्रीडा रमकम रस रङ्गत न्यायेका द्वलंदः बकसीस बीगु बानी दया च्वन ।

महाजन पुत्रं थुकथं माँ-बौपिसं तोता थकूगु घन सम्पत्ति जथाभावी फुका वःगु ला पिनेयागु सम्पत्ति नं पृथ्वी-तलय् गाडे याना तःगु प्यीगू कोटि सम्पत्ति नं सुच्चुसे हे च्वक फुना वन । अन्तिमय् स्वलाचा ल्हाति ज्वना पवना पवना नये भावेक तकं जुया वन ।

बोधिसत्त्व शक्र देवेन्द्रं वया थः पुलांम्ह काय्यागु स्थिति हानं प्रत्यावर्तन याना स्वबले पवना पवना नया जुया च्वंगु खन । अले मनुष्य लोक्य कुहाँ वया वया थः न्हापायाम्ह काय्यात “इच्छा यानागु पुरे जुइगु घः छगः” बिया थये घबा थकल ।

‘प्रियपुत्र; थुगु घः इच्छा यानागु पुरे जुइगु घः सः । छं इच्छा जूगु मनं कामना यायेवं तुं तुरन्त प्राप्त जुइ फु । अथे न घः तः ज्याना वन धाःसा इच्छा यानाथे दये फइ मखु । उर्कि छं घः तः मज्याक होश तया च्वं ।’ थये घया शक्र देवेन्द्र नं लिहाँ वन ।

महाजन पुत्रं इच्छा यानागु प्राप्त जुइगु घः दये साथं हे मती लूथे लाथे पाथे याना यकन । त्वने म दक्व त्वना; नये मं दक्व नयाः; न्ह्याइपुकं मं दक्व न्ह्याइपुका च्वन । छुं हे ज्या धका नं याये माःगु हे मन्तनि !

तर उकथं च्वने फूगु ताउ मजाः । छन्हु व जुगु जुगु कायेक अय्ला त्वना कामना याक्व पुरे जुइगु घः वांछवबा वांछवया म्हिता च्वन । अले घः चुलुया कुतुं वना तःज्यात ।

उगु इलं निसें हानं न्हापाथे हे दरिद्रया दरिद्रं तुं जू वन । ख्वलाचा ज्वना हानं पवना पवना नये माल । अन्तिमय् च्वने थाय् मद्रु, फेतुइ थाय् मद्रु; कतपिनि अंगः लिधना अनाथया रूप्य हे जीवन लीला अन्त याना वने माल ।

३८ / अलसि घयेपुका अनर्थ जुइका च्वंम्ह

ध्व सम्पत्ति विनाश कारण धर्मतयत् सेवन याना भुले
जुया विनाश जुइ माःगु हे जुल ।

अलसिं घयेपुका अनर्थ जुइका च्वंम्ह

सम्पत्ति विनाश कारण धर्मत मध्यय् अलसि जुइगु नं
प्रमुखगु कारण छगू हे सः ।

अलसि चाःम्ह व्यक्तियाके न्हिथ्याःसां तःसकं न्हिथ्याः-
नि; लिबाःसां तःसकं लिबानि; ख्वाउँसां तःसकं ख्वाउँनि;
ताम्बःसां तःसकं तान्वःनि; पित्याःसां तःसकं पित्यानि;
नये धुंसां प्वाः ऊयातुनि" धका तोह तया ज्या मयाःसे हे
च्वनेगु बानी दया च्वन ।

थथे अलसिया दांग्रा जुया च्वंपित लोकिक लाभ व अर्थ
जक मखु; लोकुत्तर लाभ व अर्थ नं विहीन व परिहानी
जुइ यः ।

तथागतया पालाय् श्रावस्ती नगर निवासी कुलपुत्र
षासापि न्यासः फुकं छपुचः जुया शासनय् दुहाँ वया प्रब्रजित
जुल ।

इपि मध्यय् न्हूपि भिक्षुपि प्यसः व गुइगुम्हसिनं जंगल
प्रदेशय् वना भावना धर्म कार्य अलसि मचाःसे अम्यास व
उद्योग याना च्वन । गुलिचा मदुवं इपि अरहन्त जुया वन ।

वाकी दुम्ह छम्ह धाःसा अलसिम्ह जुया च्वन । मेपि-
थे तुं भावना धर्म उद्योग याये निति मवसे श्रावस्ती नगरय्
तुं ल्यना च्वं च्वन । छुं हे मयाःसे याउंसे सिच्चुक च्वना
च्वंगु मखा जुइ ।

वया पासापि प्यसः व गुइगुम्ह अरहन्तपि थःथःपिनिगु
श्रमण कृत्य सम्पन्न जुइ धुंकूगु बारय् तथागतयात निवेदन
बायेत लिहाँ बिज्यात । लैय् बिच्चे श्रावस्ती नगरं छगू योजन
(८-माइलं मयाः) ति तापा धासय् च्वंगु गां छगुलि ध्यंसैलि
भिक्षाटनया ई जुया भिक्षाटनया निति दुहाँ बिज्यात ।
दाता छम्हसिनं श्रद्धा प्रसन्न जुया कन्हेसिया निति नं हानं
भोजन निमन्त्रण बिल ।

वसपोलपि उखुनु हे तथागतयाथाय् ध्यंक बिज्यात ।
भावना धर्म उद्योग याना अरहन्त जुया बिज्याःपि भिक्षुपि लिसे
तथागतं लय्लय् तातां कुशल वार्ता खँ ल्हाना बिज्यात ।

व खंम्ह अलसिम्ह पासा भिक्षुं "स्वःसा, जिमि पासा-
पिसं विशिष्ट धर्म लाभ याना वःगुलि तथागतयागु प्रसन्न
प्रमुदितगु कुशल वार्ता खँ ग्रहण याना काये दत । जित ला
तथागतं विशिष्ट धर्म लाभ मज्जुगुलि खँ नापं ल्हाना बिमज्याः ।
जि लिसे तथागतं खँ ल्हाना बिज्याये मायेक जि नं विशिष्ट
धर्म प्राप्त जुइथाय् तक्र उद्योग व अभ्यास याना क्यने नि"
शका वया बिचाः लुया वल ।

वया पासा भिक्षुपि नं कन्हे भोजन बने मानिगु खँ

तथागतयात निवेदन याना लिहां विज्यात । अलसिम्ह भिक्षुं
विशिष्ट धर्म प्राप्त यायेगु जोशं चच्छि यंकं जोरतोरं द्यो हे
मद्यंसे उद्योग यात । वीर्ययात दुरूपयोग यायेगु हे लः ।

युकथं इरुधिर जुया उद्योग याना यंकु यंकुं चक्रमण
स्थलया कुंने च्वंगु सिचौयात दना बः कया उद्योग याना
च्वं च्वं न्ह्यलं व्वाना वया ग्वारा तुइक कुतुं वन । अले
भावना धर्म लाभ मजूसे तुति जकं त्वधुल । घाः पाः तच्वः
जूगुलिं व चिल्लाय् दना लाय् लाय् बुया हाल । ई ला नसंचा
ई जुइथे जुइथे च्वना च्वंगु रूवाः वः ।

व लाय् लाय् बुया हाःगु सः पासा अरहन्त भिक्षुपिसं
तासेलि मत च्याका अन थ्यंक विज्यात; सकसिनं सुसा कुसा
यात । वयात सुसा कुसा याना च्वं च्वं ई बिना वना वया
पासा अरहन्तपि भोजन निमम्त्रण याना तःगु सामय् विज्याये
मफुत ।

युम्ह अलसिम्ह भिक्षुं मेपिसं भावना धर्म उद्योग व
अम्यास याःबले धाःसा मयाः; मेपि अरहन्त जुइ धुंका तथा-
गतयागु प्रशंसा सः म्यना तिनि ई धुतु वंका प्रशंसा याके
मास्ति वया पूगु भुतुली मि दन्के याना उद्योग याना व.गु
जुल ।

व ज्या ख्यले मद्रुगुलिं याना पासा अरहन्तपि नं लाभ
सत्कारं परिहानि जुइका च्वने माल । प्रबन्ध याना जोरजाम
याना तःम्ह दाताया नं दान उत्सव भंग जुया वन । वं नं

अलसिन्ह भिष्णुया पासा भिष्णुयि विशिष्ट धर्म लाभ शुद्धका तथागतपागु प्रसांसा सः न्यने शुगु
 रुका तिनि ई शुगुशुगु वंका प्रसांसा पाके वी मास्ति वया घं हे मयसे पूगु भुदुली मि दन्के
 यायेथे उयोग याना जगु सा न्हयलं ब्याना कया थसः पायेक गोदु बना शुते त्वः धगु परः व
 पासापिसं सेवा याना श्वंगु परः ।

उत्तमगु विशिष्ट पवित्र धर्म लाभ मजूसे तुति त्वधुइका च्वने
माःगु जक पवसा दयेका च्वने माल ।

थुम्ह अलसि भिक्षुयागु घटनायान स्वल धाःसा अलसि
जुइगु थःगु निति नं अनर्थ जुया विनाश जुइ यः । जलाः
अलाःपिन्त नं बिघ्न बाधा जुइके यः धयागु खंका काये फु ।

उकि मनुष्य समाजया दथुइ शोभायमान जुइक च्वने
मास्ति वःपि मनुष्य मात्रं अय्ला थ्वं मादक पदार्थत त्वनेगु
बेवन यायेगु; रस रङ्गय् भुले जुया जुइगु; अलसि चायेगु
आदि सम्पत्ति विनाश कारण धर्मतय्त विशेष रूपचीका
छबये बहः जू; ल्वः जू ।

का. . . (आः) 'सम्पत्ति विनाश कारण खूगू सेवन
याये मज्यू, मत्य' धयागु बुद्ध-वचनया सम्बन्धय् ला गा हे
गात । निगमन स्मरणिका कवितात धया इति श्री याये नु ।

सम्पत्ति विनाश कारण खूगू काब्य

सम्पत्ति विनाश खुता कारण; भाजु मयजुपिसं चाय्के बहः
नशाय् जुइगु लुब्ध वैभव नष्ट; कारण छता जुया च्वन ।
विकाल भ्रमण नं वैभव नष्ट; कारण छता जुया च्वन ।
मनोरञ्जन-नशा नं वैभव नष्ट; कारण छता जुया च्वन ।
जुवाद्यः जुइगु नं वैभव नष्ट; कारण छता जुया च्वन ।
असत्संगत भूल नं वैभव नष्ट; कारण छता जुया च्वन ।

४२ / दिशा सुरक्षित जुइकेमा:

अतितीव्र भ्रालस्य नं वैभव नष्ट; कारण छता जुया च्वन ।
सिगाल नाम कुलपुत्रयात; व्युगु खः देशना तथागतं ॥
चायेकी स्व न्हां . . . चायेकी न्हां !!

दिशा सुरक्षित जुइकेमा:

“कारण धर्मत फिप्यंगूयात चीका छवया खुगू दिशात सुरक्षित जुइकेमा:” धयागु बुद्ध वचनं कारण धर्म फिप्यंगू लिसे सम्बन्ध तथा ला स्पष्ट उल्लेख याना क्यना वये धुन । आः दिशा खुगूया विषयय् स्वाका कना यके ।

दिशा खुगू धयागु तथागतयागु शासनया खुगू दिशा-यात धाःगु खः । इपि दिशात ला-

- (१) मां-बौ धयापि पूर्व दिशा
- (२) कलाः काय् म्हाय् धयापि पश्चिम दिशा
- (३) गुरु आचार्य धयापि दक्षिण दिशा
- (४) थःथिति इष्ट मित्र धयापि उत्तर दिशा
- (५) श्रमण संघ धयापि च्वय्यागु दिशा
- (६) दास कर्मचारी धयापि क्वय्यागु दिशा-जुया च्वन ।

“नमस्कार यायेमाः; सुरक्षित जुइकेमा:” धयागु नं ल्हा बिन्ति याना नमस्कार यायेगुथे जाःगु; पिवा पाः तथा सुरक्षा यायेगुथे जाःगुयात धाये मास्ति वःगु मखु । मां-बौ, काय् म्हाय् आदि व्यक्तिपिस थःथःपिनि सम्बन्धित मानवीय

व्रत धर्मतयत् अनुशरण व आचरण याना च्वनेगुथे जाःगुयात
जक धाये मास्ति वःगु खः ।

माँ-बौपिं व काय् म्हाय्पिं

माँ-बौपिं काय् म्हाय्पिनि पूर्वं दिशा खः । काय्
म्हाय्पिं माँ-बौपिनि पश्चिम दिशा खः ।

माँ-बौपिसं काय् म्हाय्पिनि प्रति माँ-बौपिनि कर्तव्य
धर्म अनुरूप आचरण याना यंकल धाःसा पश्चिम दिशायात
सुरक्षित जुइकेगु घाइ । काय् म्हाय्पिसं नं माँ-बौपिनि प्रति
काय् म्हाय्पिनि कर्तव्य धर्म अनुरूप आचरण याना यंकल
धाःसा पूर्वं दिशायात सुरक्षित जुइकेगु हे खः ।

सुरक्षित जुइकेगु धयागु माँ-बौपिनि कारणं काय्
म्हाय्पिके दोष ला मवं । काय् म्हाय्पिनि कारणं नं माँ-
बौपिके दोष ला मवं धयागु धापू खः ।

माँ-बौपिनि व्रताचरण न्यागू

माँ-बौपिसं काय् म्हाय्पिनि प्रति आचरण याये
माःगु मानवीय व्रताचरण न्यागू दु । इपिं छु छु लय् धाःसा-

(१) मभिगुलिं लिचिका बीगु

(२) भिगु जुल धाःसा तिबः बिया याके बीगु

- (३) शिल्प विद्या सयेके बीगु
- (४) इहिपा याना बी ल्वइगु इलय् इहिपा याना बीगु
- (५) अंश भाग बी ल्वइगु इलय् इना चना बीगु-जुया च्वन।

चव्य कना वयागु मानवीय कर्तव्य धर्मत भिपि माँ-बौ
धाक्वसिनं अनुशरण व आचरण याये माःगु बुद्धदेशित मानव-
व्रताचरणत हे जुल ।

माँ-बौ कर्तव्य पूर्वपि

थःपिनि औरस पुत्र पुत्रीपिनि प्रति माँ-बौपिनि
व्रताचरण (कर्तव्य धर्म) अनुरूप आचरण याना जीवन हना
च्वंपि मध्यय् अनाथपिण्डक महाजन आदर्श काये वहःम्ह जुया
च्वन । वयागु छुं खँ न्ह्यवःयागु भागय् नं सम्बन्ध दुगु अनुसार
उल्लेख याना वये धुंगु दु ।

अनाथपिण्डक महाजनयाके राजनैतिक, ग्रामीण,
आर्थिक व धार्मिक ज्या-खँतय्त बहून याना जुया च्वने
माःगुलि फुसंदयागु ई मद्रु ला धयार्थे हे जुया च्वन । अथे नं
वयकलं काय् म्हाय्पिनि प्रति आचरण याये माःगु माँ-बौपिनि
कर्तव्यवात ला भंग मजुइकु ।

वयकया म्हाय् जुया च्वंपि महासुभददा; चूलसुभददा
व सुमनापिन्त मचावले निमें त्रिरत्न प्रति श्रद्धा व आस्था तये
सयेक शिक्षा बिया तल ।

भिद्भु संघपिन्त भोजन दान वीगुलि पालंपाः अभिभार
कायेका तल । सेवा टहलयागु ज्या वहन याके बिया तल ।

वयकःया म्हायपिसं कुलीनपि माँ-बौपिनि काष्
म्हायपिं धाये त्वयेक माँ-बौपिनि खँ न्यना संघया सेवा टहल
आदर सत्कार पूर्वक वहन याना च्वन । गबलें गबलें उपदेश
न्यना च्वन ।

धुगु रूपं महासुभद्दा व चूलसुभद्दापि संघया सेवा
टहल याना च्वं च्वं श्रोतापन्न आर्यपि जुया वन । कान्छीम्ह
म्हाय सुमना जक सकृदागामि जुया गुलिचां मदुवं परलोक
जुया वन । तुपित देवलोक्य देवकन्या जू वन ।

महाजनं जेठीम्ह व माहिलीम्ह निम्हसित उमेर जाबा
वसेलि योग्यपि लिसे भव्य व विशाल रूपं इहिपा याना
बिल ।

विशेषतः माहिलीम्ह म्हाय्यात इहिपा याना बी
त्ययेका मिजं जुइम्ह विधर्मीम्ह जुया च्वंगुलि योग्य जू मजू
तथागतयाके समेतं विचाः पवना निवेदन याना वःशु दया
च्वन । म्हाय्यागु भविष्य प्रति घन्दा जुया हे धाये माल ।

विवाह बन्धनय तया बी धुंका वी योग्यगु घन
सम्पत्तित इना चना बिल । उगु युगया रीतिरिवाज कथं
म्हाय्यमचा भातया माँ-बौपिनि छे वना च्व वनेमाः । उकि
म्हाय्यपि माजुया छे वने न्ह्यवः कतपिनि छे दक्षा व ज्ञानी
छुया जुइ च्वने सयेकेत अनुशासन खँ घया छवल । संरक्षकपि
नापं तया बिया छवल तिनि ।

अनाथपिण्डकं मां-बीपिनि खँ मन्यंसे वने मं दुथाय् वना; च्वने मं दुथाय् च्वना; याये मंदुगु याना जुया च्वंम्ह हारांम्ह काय् कालयात नं वांछ्वया मतः । ज्ञां दयेका बी निति विभिन्न तरिकां उपदेश बिया च्वन । यानां यानां मज्यू-बले हरेश मन.से हे 'बुद्धोपचार' कथं उपचार यात ।

छन्हु हारांम्ह काय् कालयात बुद्ध विहारय् वना, उपोसथ व्रत धारण याना; उपदेश न्यता; तथागतया पाखें छपु गाथा सयेका कया लिहाँ वल धाःसा द्वःछि दां बी धका महाजनं धाल । कालं द्वःछि दां काये मास्ति वयेका विहारय् वना वया वौम्हं धाःथे यात ।

तथागतया पाखें गाथा छपु सयेकु सयेकुं श्रोतापन्न जुया छेँ लिप्यंबले कालं द्वःछि दां बिलं नं मकाः । वयागु पहःचहःत नं सूक्ष्म व कोमल जुया वल । अजूचाये मायेक छकोलनं भिम्ह मनूया रूप् परिवर्तन जुया वन । हिला पाना वन ।

ध्व खँ महाजनं तथागतयात निवेदन यात । अबले तथागतं “श्रोतापन्न भाव धयागु मनुष्य जुजुयागु भाव देवराज शक्रयागु भाव स्वया उत्तम खः” आदि धका कना विज्यात । धात्थे खः मनुष्य जुजु, देवराज शक्रपि पृथग्जन रूप् तुं मरण जुइवले अपायय् पतन जुइ फुनि । श्रोतापन्न ल गबले नं अपायय् पतन जुइ फइ मखुत ।

अनाथपिण्डक महाजनया काय् म्हाय्पिसं थुगु जन्मर

हे विशिष्ट धर्म लाभ याना शारीरिक व मानसिक सुख दयेका जीवन हना च्वने दुगु; लिपायागु जन्मय् नं प्यंगू अपायय् बिल्कुल थ्यनी मलुत्तगु जुया देव वैभव अनुभव याना च्वने दुगु माँ-बौपिनिगु व्रताचरण अनुरूप आचरण याना च्वपि भिपि माँ-बौपिनिगु आश्रय व लिधंसा दया खः ।

उकि प्रत्येक माँ-बौपिसं माँ-बौपिनिगु व्रताचरण अनुरूप आचरण याना जीवन हना वन धाःसा थःपिसं नं दोषारोपण याका च्वने माली मखु । काय् म्ह्याय्पिन्त नं आपालं प्रतिफल दु । थ्व पश्चिम दिशायात सुरक्षित जुइकेगु खः ।

का. . . (आः) माँ-बौपिनिगु कर्तव्य धर्म लिसे सम्बन्ध तथा कना वये धुंगुयात हानं लुमना वनी कथं निगमन स्मरणिका कवियात धाये नु ।

Dhamma Digital

माँ-बौपिसं आचरणीय स्मरणिकात

माँ-बौपिनिगु आचरण न्यागू व्रत-व्यजीक लुमंकेत उल्लेख याये ।
 मणिगु ज्या-खंय् भुले मजुइत-लिचिका छ्वयेगु उपदेश बिये ।
 भिगु जुलसा याये मं दयेकेत-निर्देशित प्रेरणां तिवः बिये ।
 शिक्षाया इलस स्कूलय् तथा-ज्ञानगुण दयेकेत स्थंके बिये ।
 युबक युवती ई मफूनिवं-इहिपा याना ह्वंका बिये ।
 छे छे बाइबले लजगाः यायेत-फव च्वाव धन इना बिये ।

४८ / काय् म्हाय्पिनि व्रताचरण न्यागू

माँ-बौ व्रतत थुपि हे जुल सो-नुगल्य् स्वच्चाक लुसंकी न्हां ।
चायेकी स्व न्हां. .चायेकी न्हां !!

काय् म्हाय्पिनिगु व्रताचरण न्यागू

काय् म्हाय्पिसं उपकारक माँ-बौपिनि प्रति लिखः
कथं हाकनं आचरण याये माःगु व्रताचरण धर्मत नं न्यागू हे
दया च्वन । इपि छु छु धाःसा-

- (१) उपकारक माँ-बौपिन्त हानं पालन पोषण यायेगु
- (२) माँ-बौपिसं याये माःगु ज्या-खंत माँ-बौपिनि पलेसा
थःपिसं याना वीगु
- (३) माँ-बौपिनि अंशभाग काये थ्याइ कथं माँ-बौपिनि खं
म्यनेगु
- (४) माँ-बौपि मदया वनीवले दान प्रदान याना पुण्य इना
बीगु
- (५) माँ-बौपिनि कुल वंश भिगु परम्परायात संरक्षण यायेगु
खः ।

थुपि व्रताचरणत भिपि काय् म्हाय् जुइ मास्ति वःपि
म्ह्याम्हसिनं नं आचरण याये माःगु बुद्धं कना बिज्याःगु
मानव-आचरण धर्मत हे खः ।

भरण पोषण भंग मजू

यःपिन्त पालितः निलांगु, ब्वहः निपत्तिचा उमेरं निसें
नका त्वंका पालन पोषण याना विचाः संचाः याना वःपि
उपकारक माँ-बौपिन्त हाकनं भरण पोषण यायेगु मानव-
आचरण धर्म छगू हे जुया च्वन ।

न्हापा न्हापायापि सत्पुरुषपिसं तिरश्चीन पशु जीवनय्
च्वना समेतं माँ-बौपिन्त भरण पोषण विचाः संचाः याना
बये नं ।

५५०-पु सत्तक निपात गिज्छ (गिद्ध) जातकय् बोधि-
सत्त्व वाराणसी देशय् ब्रह्मदत्त जुजुया पालाय् गिद्ध योनी जन्म
कया च्वन । तःधिक जुया वःसेलि मिलां मखंपि दुःखीपि बुढा
बुढी जुइ धुंकूपि माँ-बौ निम्हसित पवंतया छगू कापी तवा
नसा माला माला नका त्वंका पाले याना तल ।

गिद्ध घयापि सीपि मनूत, सीपि खिचात आदि ध्वग्गी
घागिगु माला नये त्वने याइपि दकसिबे क्वह्यपि ऊंगः जात-
यापि खः । अप्वः याना सीपि मनूत वांछ्वया तइगु इमशानय्
चाःचाः हिला नसा माला जुइगु वानी दुपि खः ।

छन्हु ब्याधा छम्हसिनं वाराणसी नगरया जःखः च्वंगु
इमशानय् जाः प्यना तल । बोधिसत्त्व गिद्ध उगु इमशानय् नसा
माला जुया च्वं च्वं जालय् तक्यंका च्वने माल ।

अबले बोधिसत्त्व “जि ला जालय् तक्यंका च्वने
माल । ब्याधां या याथे याका च्वने मालीगु जुल । जि मदयेवं

मिखां मखं पि बुढाबुढी जुया च्वं पि मां-बौपिसं गथे याना जक
नया त्वना च्वनीगु जुइ । पर्वतया कापी चां लाना सिना
वनीगु हे मखा जुइ” धका मां-बौपिनि निति धन्दा जुया ख्वया
च्वन ।

बोधिसत्त्वयागु ख्वसः ताःम्ह ब्याधां “अय् गिद्ध, छ
छाय् ख्वया च्वनागु ? जि मनू भाय् लहाइम्ह ङंगः न्हापा स्वये
नं मनं; न्यने नं मनं” धका न्यन ।

अबले बोधिसत्त्वं “हे ब्याधा, जि छम्ह पर्वतया छगू
कापी दया च्वं पि मिखां मखं पि वृद्ध वृद्धां पि मां-बौपिन्त
भरण पोषण याना च्वनाम्ह खः । जित छिसं ज्वना यंकल
धाःसा मां-बौपिं नसा त्वंसा चां लाना सी न धका विचाः याये
लाना ख्वयागु खः” धका लिसः विल ।

हानं ब्याधां “अय् गिद्धराज, गिद्धतय्सं सच्छिगू योजनं
मयाक (द्वःछिगू माइल ति) च्वंगु ध्वग्गीगु लाशयात तकं खके
फू धका घया तःगु न्यने नं । छं ला जालय् दुने थ्यंका नं
मस्यूगु ला ? छ न्ह्यवः जाल मखं ला ?” धका न्यन ।

अबले बोधिसत्त्वं “हे ब्याधा, सत्त्वपिसं विनाश जुइ
त्यइगु ई थ्यंक वयेवं थथे हे मरण भय खके फइ मखु” धका
उपदेश शब्द द्वारा लिसः विल ।

ब्याधां बोधिसत्त्वया खं न्यने दुबले बुढा बुढीपि
मां-बौपिन्त भरण पोषण याना च्वंगु सीके दया गिद्धराजयात
जालं मुक्त याना तोता बिल ।

मोमिसन्त्य गिहृपाज जालय (पासय) वयना स्वबले यःगु निति मरुबःसे म्मिगुं मरुपि गां-
बोपिनि निति जक सोक गुणा रमया स्वगु गुया इयाधी न्यना स्वगु पर।

बोधिसत्त्वं नं नसां त्वंसा माला माँ-बौपिन्त जीवन-
काच्छि स्वाकं भरण पोषण याना वन ।

थुगु कयावस्तुइ हीन व नीचम्ह गिद्धथे जाःम्ह कंनः
नं समेत उपकारक माँ-बौपिन्त नका त्वंका भरण पोषण यानि
घाःसा ज्ञान बुद्धि दया श्रेष्ठोत्तमपि मनूतयसं माँ-बौपिन्त कं
हे सुसा कुसा याना भरण पोषण याये त्वः जू ।

थुकथं तकं भरण पोषण मयात घाःसा तिरस्चीन ति
हे नं मू मदुपिनिगु भावय् थ्यनी कथं थःत थःपिसं घ्वाना
छ्वःगु जू बनी ।

कार्यावहन व व्यवस्था

माँ-बौपिनि निति वहन याये माःगु ज्या-खँतयत्
माँ-बौपिनि पलेसा वहन व व्यवस्था याना वीगु भिपि काय् व
म्ह्याय्पिनिगु अःचरणीय मानव-आचरण धर्मत हे जुल ।

तथागतया पालाय् श्रावस्ती च्वंम्ह सा स्याइम्ह छम्ह
सी त्ययेका सा, द्वहंथे जुया, सा, द्वहंत हालीथे क्वां क्वां हाला
व खा थ्व खा मदयेक सिना वन ।

व घटना खंम्ह वया काय् माँम्हसिगु बिचाः कथं तक्ष-
शीलाय् बिस्युं वन । तक्षशीलाय् नैकःमि आचार्यं छम्हसियाय्
नं कःमि ज्या स्यमा काल । सयेके सीके धुंका वयात नै कःमि
आचार्यं थः म्ह्याय् लिसे इहिपा याना बिल ।

सा स्याइम्हसिया काय् नै कःमि तक्षशीलाय् हे जग
स्वना ज्या-खँ याना नये त्वने च्वनेगु यात । गुलिचा महुबं
काम् म्हाय्पि बढे जुया वल ।

वया काय्पि उमेर दया वःसेलि (इमिसं) नै कःमि
शिल्प विद्या स्यना काल । सया सिया वःसेलि श्रावस्ती बसो-
बास हिला ज्या खँ याना नये त्वने च्वने यात । इमिसं त्रिरत्न-
यात श्रद्धा प्रसन्न तायेका गौरव तया च्वन । फक्व चाक्व
कुशल कर्म याना च्वन ।

सा स्याइम्हसिया काय् इमि अबु नै कःमि नं ला
म्हाना च्वं ज्वःछि छुं छुं हे कुशल कर्म मयाः । जीर्ण व वृद्ध
जुया शक्ति हीन जुया वःवले तकं तक्षशीलाय् हे स्वाकं बसोबास
यात ।

थुकथं अबु जूम्हं छुं छुं हे कुशल कर्म मयासे च्वं च्वंगु
श्रावस्ती च्वंपि काय्पिनि मनं मत्त, मनं मथि ।

अथे जुया इमि बुढाम्ह अबुयात करं करं हे श्रावस्ती
सःता हल । अबुम्हसिया निति दान उत्सव व्यवस्था याना
बिया बुद्ध प्रमुख संघपिन्त छेँ निमन्त्रण यात ।

“थुगु दान बौया पलेसा थःपिसं याना बिया च्वनागु
खः । बौयात उपदेश बिया बिज्याहुँ” धका तथागतयात निवेदन
यात । बुढाम्ह बौयात उपदेश न्यके बिल ।

तथागतं नं सा स्याइम्हसिया काय् बुढाम्ह नै कःमि-
यात्त अनुकूलगु अनुमोदन उपदेश कना बिज्यात ।

बृद्धम्ह नै कःमि न्हापांगु दिया भोजन उपदेशय् श्रोतान्
बन्ध; निन्हुगु दिया भोजन उपदेशय् अनागामि जूथाय् तक
विशिष्ट धर्म लाभ जूमह जुल ।

छुं छुं हे कुशल कर्म यायेमाः घका तकं मसीकुसे फित
फात च्वना बृद्ध जुया वःम्ह बुढाम्ह नै कःमि “कार्यावहन व
व्यवस्था यायेमाः” घयागु काय् म्हाय्पिनि ब्रताचरण थूपि
भिपि काय् म्हाय्पिनिगु आश्रय व लिघंसा दया अनागामि
आर्य जूथाय् तकं थ्यंक वने दुगु जुल ।

अनागामि घयापि मरण जुल धाःसा, देव व मनुष्य
लोकय् तकं जन्म काये म्वाःला अतिकं श्रेष्ठोत्तमगु च्वय् च्वय्-
यागु ब्रह्मलोकय् थ्यंक वने दइगु जुल ।

अंशभागी जुइ वहः थजू

माँ-बौपिनि खँ न्यनेगु नं भिपिकाय् म्हाय्पिनि
ब्रताचरण छगू हे खः ।

माँ-बौपिनि खँ मन्यना छेँ पिपिका च्वने माःपि काय्
म्हाय्पि; अंशभाग बी मखुगु घोषणा-पत्र प्रकाश याका
च्वनेमाःपि काय् म्हाय्पिनिगु खँ ध्व युगय् बार बार खने दु,
स्वये दु, न्यने दु ।

ध्व “माँ-बौपिनिगु अंश भाग काये थ्यायेक माँ-बौ-
पिनि अववाद उपदेश खँ न्यनेमाः” घयागु काय् म्हाय्पिनि
ब्रताचरण धर्म भंग जूगु जुया खः ।

उकिं थुगु व्रताचरण धर्म आचरण याना वने निति
प्रेरणा बीगु कथं मां-बौपिनि खँ न्यना मां-बौपिनिगु अंश
भाग हानं प्राप्त जुया वंगु कथावस्तु उल्लेख याना वयने ।

न्हापा बलशक्ति सम्पन्नम्ह वाराणसी अधिपति ब्रह्म-
दत्त नां दुम्ह काशीराज दीघीति धयाम्ह कोशल जुजुं राज्य
याणा च्वंगु देशयात आक्रमण याना युद्ध याये निति आपालं
आपालं शैम्य सिपाहि लिसे न्ह्यचिला वल ।

विभिन्न क्षेत्रय् वलशक्ति दुर्बल जुया च्वंम्ह कोशल
जुजुं प्रत्याक्रमण याना त्वाना मच्चंसे बडामहारानी ब्वना देशं
चिला बिस्युं वन ।

कोशल जुजु व महारानीपि वाराणसी शहरया पुछारय्
च्वंम्ह कुम्हाःया छेँ सुनां मसीक वना च्वं वन ।

गुलिचा मदुव बोधिसत्त्व पुलांम्ह महारानीया गभंय्
प्रतिसन्धि च्वं वल । जन्म जुड धुंबले दीर्घायु कुमार नां
दुम्ह जुल ।

पुलांम्ह कोशल जुजुं ब्रह्मदत्त नरेश इमित छुं गथि
जुया खंकल धाःसा काय् जुया च्वंम्हं ज्यान बी म्वायेक काय्-
मचायात थःपि नापं मतः । शहरं पिने भय मदुगु थासय् तये
यंका तल ।

बोधिसत्त्वं शहरं पिने च्वनां -तुं हे राजकुमारपिसं
सयेके सीके माःगु शिल्प विद्यात सयेका सीका काल ।

लिपा गुलिचा मदुवं ब्रह्मदत्त जुजुं कोशल नरेश व

महारानीपिन्त ज्वना यंकल । इमित खिपतं चिना स्याये निरिति
यंका च्वंबले दीर्घायु कुमार नं मेपि लिसे त्वाक ज्याना मुनां
मसीक लिउ लिउ लिना वन ।

कोशल जुजुं काय् जुया च्वंम्हसित खंबले “प्रियपुत्र
दीर्घायु, शत्रुभावयात ताहाकः याये मत्यः, मित्रभावयात पति-
हाकः याये मत्यः; शत्रुभावयात शत्रुभावं बदला काये मत्यः;
बदला कयां शत्रुभाव शान्त जुइ फइ मखु” धयागु अभिप्राय
दुगु खँ दीर्घायु कुमारं सीगु कथं जक धाल ।

मेपिसं राज्य च्यूतम्ह जुजु कोशलं मरणया लिक्क लाःगु
जुया ला लाथे बरे बरे जुया धाःगु जुइ धका तकं मती तया
च्वन । छुं समय लिपा पुलांपि जुजु व महारानीपि गःपः त्वाः
ल्हाका परलोक जुया वने माल ।

बोधिसत्त्वं मां- बौपिनिगु लाशयात गोप्य रूपं दाह
संस्कार यात । अनं लिपा ब्रह्मदत्त जुजुया किसिमागः आचार्य-
याथाय् चेला जुया च्वं वन ।

दीर्घायुया न्हिथं सन्ध्या इलय् यइपुसे च्वंगु सलं म्ये
हाला वीणा थायेगु बानी दया च्वन । म्ये हालिगु व बाजं
थाइगु तःसकं बांला ख्वाः वः । वीणा सः तासैं निसैं ब्रह्मदत्त
जुजुं बोधिसत्त्वयात थःयाय् सेवा याके बिल । गुलिच्चा मडुवं
दीर्घायु ब्रह्मदत्त जुजुया विश्वास-पात्र जू वल ।

छम्हु ब्रह्मदत्त जुजु शिकार या वं वं त्यानु चाया

२६ / अंशभागी जुइ बहः थजू

थःगुलि दीर्घायुया मुलय् छ्यो दिक्का चना च्वन । अबले मेमेपि अनुयायीपि नं सुं अन मद्दु ।

अथे जुया दीर्घायुं ब्रह्मदत्त जुजुयात स्याये निति खड्ग म्यानं स्वको तक लिकाल । स्यायेत संको पतिकं मरणा-
न्त अवस्थायाम्ह अबुजुयागु अन्तिम वचन कथं घया थकूगु उपदेश खँ हानं हानं लुमना लुमना वया स्यायेगु मजू । खड्ग
पिकाल दुकाल यायां अथे याये ला थथे याये ला जुया च्वन ।

उगु क्षणय् ब्रह्मदत्त जुजु थारा न्हुइका दना वल ।
दीर्घायु नं जुजुयागु सँ प्वाँय् ज्वना खड्गं लःम्हुया तल । थः
कोशल जुजुया काय् दीर्घायु राजकुमार जुया च्वंगु खँ उला
कन ।

ब्रह्मदत्तं प्राण भयं बचे याना वीत बित्ति भाव याना
प्रार्थना यात । अबले दीर्घायुं थःत नं प्राणभयं बचे याना वी
निति ब्रह्मदत्तयाके हानं प्रार्थना यात । थुगु रूपं इमिसं थवं
थवे प्राणभयं बचे याना बिया सत्य कराल ल्हाना शत्रुभाव
शान्त याना छवल ।

राजदरवारय् थ्यंका ब्रह्मदत्त जुजुं दीर्घायु राज-
कुमारयात थः म्हाय् लिसे ह्वंका माँ-बौपिनि अंशभाग जुया
च्वंगु कोशल राज्य समेतं लः ल्हाना विल ।

थुगु कथावस्तुइ दीर्घायु राजकुमारं माँ-बौपिनि अंश-
भाग जुया च्वंगु राज वैभव हानं हस्तगत याना ल्हाती लाका
अनुभव याये दुगु “अंशभाग कावे थ्याःम्ह जुइमाः” घयागु

दीर्घायु राजकुमारं सुखं ब्रह्मदत्तयात उद्भवं तः मृषया स्वयं ।

काय्, म्हाय्पिनि व्रताचरण अनुरूप माँ-बौपिनि खँ न्यंगु जुया खः ।

दान पुण्य इना व्यू

परलोक जुया वंपि माँ-बौपिन्त उद्देश्य याना दान प्रदान याये धुंका पुण्य तोता वीगु नं भिपि काय्, म्हाय्पिनि आचरणीय मानव कर्तव्य धर्म छगू हे खः । थुगु व्रताचरण सम्पन्न यात धाःसा थःगु निरति नं, परलोक वंपि माँ-बौपिनि निरति नं भिगु परिणाम उत्पन्न जुइ फु ।

तथागतया पालाय्, श्रावस्तो निवासी उपासिका छम्हसिया काय्, सानु घयाम्ह श्रामणेर छम्ह दया वने नं ।

वस्पोल मचाबले निसें श्रामणेर जुया वःम्ह खः । शीलं सम्पन्न जू । गुरु आचार्यपि, आगन्तुक अतिथीपिनि प्रति आचरण याये माःगु कर्तव्यतय्त नं पूर्वक आचरण याइम्ह खः ।

विशेषतः लय्, लय् पति अष्टमी खुनु सुथय्, न्हावलें न्हिथ्याक दनिगु जुया च्वन । धर्मश्रवण यायेगु थाय्, धर्म-शालाय्, चिकँ मतः च्याकेगु; बँ पुइगु; त्वनेगु लः ठीक यायेगु बाना उपदेश न्यनेत घोषणा याइगु जुया च्वन । कनी किनिगु नं बांला पहः दु ।

छन्हु भिक्षुपिसं श्रामणेर सानुयात उपदेश वीकल ।

५८ / दान पुण्य इना ब्यू

वस्पोलं धर्माशनय् थहाँ वना निर्भिक रूपं थःथः मगसे यइपुसे
च्वंक उपदेश कन । थःमं उपदेश कनाया कुशल भाग माँ-बौ-
पिन्त समान भागं इना बिल ।

थथे पुण्य भाग इना ब्यूगुयात छेँ दुपि माँ-बौपिसं ला
मस्यु । तर न्हापायागु जन्मया पुलांम्ह मां जुया च्वंम्ह यक्षनी
नं पुण्य भाग लाभ याना काल ।

श्रामणेर सानु शीलाचरणं सम्पन्नम्ह जुया देवतापि,
यक्षपिसं ययेकु । वस्पोलया उपदेशयात नं बया न्यं वः ।

थः पुलांम्ह मां यक्षनीया श्रामणेर सानुया उपकारं
याना मेमेपि यक्षनीतय् दथुइ तःसकं स्वाः चक्कंका च्वने दु ।
सानुया मां धका गौरव तयेका सःतका च्वने दु ।

यशश्री देवयक्षराजपिसं तकं सानुया मांयात खन कि
आसनं दना बीगु जुया च्वन । लं चिला बीगु जुया च्वन ।
भिभिगु न्हापां न्हापांयागु नसा त्वंसा, बांलाःगु सुघर सफागु
थाय् नं सानुया मांयात बीगु जुया च्वन ।

श्रामणेर सानु नीदें ति दये त्ययेका गृहस्थी जुइ मास्ति
वयेका छेँ लिहाँ वना मांम्हसित धा वन । मांम्हं गृहस्थी मजुइ
निति अनेक कथं प्रार्थना यातं नं च्वने मफुत ।

अबले श्रामणेर सानुयात न्हाबलें धयाथे बिचाः याना
संरक्षण याना च्वंम्ह पुलांम्ह मां यक्षनी नं व गृहस्थी जुइगु
लः लः मघायेकु । उकि श्रामणेर सानुयाके दुबित । श्रामणेर

गःपः स्वये चाकाः म्हतुं ई बुल्ल बुल्ल वयेका मूच्छर्था कया
गोतु वन ।

वया थः मांम्हं व मेमेपिसं समेतं सकलें जाना वयात्त
मुसा कुसा यात । अबले दुबिना च्वं च्वंम्ह पुलांम्ह मां यक्षनी
नं “श्रामणेर सानु गृहस्थी जुल धाःमा म्यंका बी जि; ङंगःतर्थे
पपू बुया वया व्वया बिस्युं वंसा नं तोते मखु जि; शक्ति दुसा
का गृहस्थी जू” धयाथे जाःगु वचनं गृहस्थी जुइ मछायेक
रूपाच्चः बिया तिनि पिहां वन ।

श्रामणेर सानुया हानं होश दया वःसेलि जूगु खं
दक्वं सीके दुबले गृहस्थी जुइ मछाला भिक्षु भावय् थहां
वन ।

छुं ई लिपा तथागतयाथाय् वना थःगु विषयय् निवेदन
यात । तथागतं उपदेश बिया विज्याबले वयात नं विमुक्ति धर्म
लाभ जुया वन ।

व त्रिपिटक अधयन याना काये धुंका प्रख्यातम्ह
धर्मकथिक अरहन्त जुया वन । सच्छि व नीदँया उमेरय् तिनि
परिनिर्वाण जुया वन ।

थुगु कथावस्तुइ श्रामणेर सानुं थःमं उपदेश कना इगु
कुशल भाग माँ-बौपिन्त पुण्य इना बिया वल । उगु कुशल
पुलांम्ह मां यक्षनी नं प्राप्त याना कया वयात हानं संरक्षण
यात । उकिं व गृहस्थी जुइ म्वाला वना हे धर्मकथिक अरहन्त
तकं जुया वने दत ।

शुगु घटनायात स्वल धाःसा परलोक जुइ धुं पि माँ-
बौपिन्त उद्देश्य याना दान प्रदान यासे पुण्य भाग इना तोता
बीगु थःगु निति नं; माँ-बौपिनि निति नं लाभ उत्पन्न
जुइकीगु खः धयागु खंका काये फु ।

कुलवंश रक्षा या

माँ-बौपिनि भिगु कुल वंश परम्परा; भिगु रीतिथिति-
तयत् स्वाकं बिचाः यायेगु संरक्षण यायेगु नं भिपि काय्
म्ह्यापिनि आचरणीय मानव-ब्रताचरण हे खः ।

न्हापायापि सत्पुरुषपिसं थुजोगु माँ-बौपिनिगु वश भिगु
परम्परायात बिचाः यायेगु संरक्षण यायेगु याइगु सदांया धर्म
हे जुया च्वन ।

तथागतया पालाय् श्रावस्ती नगरय् आयुष्मान सारि
पुत्र व आयुष्मान मौद्गल्यायनपिनि भोजन दाता मय्जु छ्मह
दया वने नं ।

व मय्जु श्रद्धा धर्म सम्पन्न जू; त्रिरत्न प्रति प्रसन्नता
दु; सम्मान दु । प्रज्ञा दु; शीलाचरणं पूर्ण जू । दान प्रदान
बायेगु आदि कुशल कर्म न्ह्याइपु तायेका च्वंमह खः ।

छ्महु श्रावस्ती हे च्वंमह कुलपुत्र छ्महसिया माँ-बौपिसं
उम्ह मय्जुयात इमि काय् लिसे इहिपा याना बीत खं ब्याक
वल । इपि मेगु धर्मयापि मिथ्या धारणा दुपि जुया च्वन ।

मय्जुया माँ-बौपिसं "जिमि म्हाय्यात त्रिरत्न
शरण्य वनेगु प्रसन्न तायेकेगु अधिकार, दान प्रदान यायेगु
अधिकार; शील समादान यायेगु अधिकारत स्वतन्त्र रूपं बी
माः । अले जक बी फइ" धका धाल ।

ध्व कुलवंश परम्परायात मय्जुया माँ-बौपिसं स्वयं
नं सम्हाले याःगु जू वं । म्हाय् जूम्हसित नं परम्परा स्वाकं
सम्हाले यायेत विधि बीगु निर्देशन यायेगु नं जू वं ।

कुलपुत्रया माँ-बौपिसं कुलपुत्रीया माँ-बौपिनिगु माग-
यात निर्विरोध स्वीकार यात । अथे जुया उम्ह मय्जु मिथ्या-
दृष्टि छेँ लिना वने माल ।

व मय्जु विधर्मी माजु व भात प्रति दोष बी थाय्
मदयेक कर्तव्य पूर्वम्ह जुया च्वन । उकि भातया थःथिति माँ-
बौपिसं वयात तःसकं सन्तोष तायेका त्ववका ययेका च्वन ।

उम्ह मय्जु थःगु परम्परायात ला मस्यंकु । थः गुरु
आचार्य महास्थविरपिन्त निमन्त्रण याना भोजन दान याइगु
जुया च्वन । धारणा लेंपु द्वना च्वंपिनि धारणा लेंपु सही
जुइबले तकं भिक्षा विज्याये निति महास्थविरपिन्त निवेदन
यात । महास्थविरपिसं नं स्वीकार याना न्हिथं भिक्षा कायेत
दुहाँ बिज्याइगु जुल ।

थुगु रूपं हे छुं ई लिपा उम्ह मय्जुया भात कलाः
नापं श्रोतापन्न जुया वन । वया माँ-बौपि व दास दासीपि नं
विमुक्त धर्म प्राप्त याना सही धारणा दुपि जू वन ।

अन्तय् कलाः भात निम्हतिपुं शासनय् दुने दुहां वना
अरहन्त जुया वन ।

थुगु कथावस्तुइ कुलपुत्रीं विप्रमीं मिथ्या धारणा
दुपिनिगु पुचलय् च्वने माला नं थःगु भिगु परम्परायात स्यके
मब्युसे संरक्षण याना वल । थुकथं संरक्षण व सम्हाले याना
वःगुलि नं धारणा लँपु द्वना च्वंपिन्त हे सही लँपुइ थ्यंक थ्यंका
बी फूगु जुल ।

थुथाय् होश तये माःगु ला मां-बौपिनि वंश परम्परा
घाःसां भिगु यथाथंगु परम्परायात जक स्वाकं संरक्षण व
सम्हाले यायेमाः । लाभ मदुगु, सत्य मखुगु, मभिगु परम्परा
सिद्धान्त व धारणातय्त ला स्वाकं सम्हाले याना संरक्षण
यायेगु आवश्यक जुइ मताः ।

का. . . (आः) काय् म्हाय्पिनिगु कर्तव्य सम्बन्धय्
कना त्रया च्वनागु खँ-त्वाः नं तःसकं तःहाकः जुइ धुकल । पू
नं गाक्कं पूवने धुकल । उकिं निगमन स्मरणिका कवितात
धया छद्याः ववचायेके नु ।

काय् म्हाय्पिसं आचरण याये नितिं निर्देशन स्मरणिका

मी-बौ अंश काये थ्या जुइक-मी-बौपिनि खँ न्यने माल ।
मी-बौपिसं याये बहः धाक्व-मी-बौ पत्तेता याये माल ।

काय् म्हाय्पिनि न्यागू व्रताचरण-ल्यं पुल्यं मदयेक याये माल ।
 महोपकारक माँ-बौपिन्त- गौरबं पालन याये माल ।
 बरलोक वॉपि माँ-बौपिन्त-दान पुण्य इना बिये माल ।
 माँ-बौ वंशक्रम स्यना मवंक- स्वाकं रक्षा याये माल ।
 व्रताचरण न्यागू श्व हे जुल-नुगल्य् थुंदिक् चायेके माल ।
 चायेकी स्व न्हां. . चायेकी न्हां ! !

भात व कला:

कला: भात छज्व: छज्व: ध्वदुइगु, नाप लाइगु, सहवास
 याना च्वनेगु धयागु विना कारण्य् मात्र जक मखु । (१)
 न्हापा न्हापायागु जन्मं हे नापं नापं सहवास याना च्वना वये
 ननीगु (२) थुगु जन्मय् अर्थ हित लिसे स्वापु दया च्वनीगु
 धयागु कारण धर्म निगू मध्यय् छगू मखु छगू कारणं जक नाप
 लाइगु, सहवास याना च्वने दइगु जुया च्वन ।

थुकथं कारण अनुसार ध्वदुया जुइ च्वनेगु सहवास
 याये दइगु क्षण्य् भात व कला: कथंहेक व्यवहार याना वास
 याना वने फयेके निंति अत्यावश्यक जू । थुकथं बास यायेया
 लागी भातं नं भातयागु व्रताचरण अनुरूप; कलातं नं कला:-
 यागु व्रताचरण अनुरूप आचरण याना वास याना वने
 ल्व: जू ।

भात कला:या निंति पश्चिम दिशा धाइथे; कला:

नं भातया निंति पश्चिम दिशा हे खः । भात जूम्हं नं भात-
यागु ब्रताचरण अनुरूप; कलातं नं कलाःयागु ब्रताचरण
अनुरूप जुइ च्वनेगुयात हे पश्चिम दिशायात सुरक्षित जुइ कथं
संरक्षण यायेगु घाइ ।

卐

भातयागु ब्रताचरण न्यागू

भात जुया च्वंम्ह व्यक्ति कलाःया प्रति आचरण याये
माःगु मानव-ब्रताचरण धर्म न्यागू दु । इपि छु छु लय्
घाःसा-

- (१) थः यःम्ह कलाःयात सःतेवले सन्मान पूर्वक सःतेगु,
- (२) क्वन्थला दवे याना मल्हायेगु, मघायेगु, मसःतेगु,
- (३) थःम कलाः छम्ह तोता मेपि मिस्त लिसे न्ह्याइपुका
मजुइगु, Dhamma.Digital
- (४) भुतुयागु अत्रिकार लः लहाना वीगु,
- (५) वस्त्र अलंकारं छायेपिया वीगु खः । थुपि ब्रताचरणत
प्रत्येक भात जुइपिसं आचरण याये माःगु बुद्धभाषित
मानव-ब्रताचरणत हे खः ।

★

शक्र देवेन्द्रं तक्रं अभिवादन याये बहःम्ह

त्रयस्त्रिंशत् देवलोकया अधिपति शक्र देवेन्द्रया गयेम्ह
किसि व रथत दया च्वन । किसि धाःसा नं धात्थें तिरश्चीन

ला मखु । देवलोक्यु तिरश्चीनपि ला दुगु हे मखु । देवराजया वये बने जुइ च्वने याये मालीबले एरावण देवपुत्रं छुं ई तक किसियागु भेष हिला विया च्वनीगु जक जुल ।

शक्र देवेन्द्र परिवारपि मुंका, नापं विशाल व भव्य रूपं मन्तयेक उद्यान क्रीडाया निति वनीगुथे जाःगु अवस्यायु एरावण किसि गया पिहां वनीगु बानी दया च्वन ।

मेमेगुथे जाःगु इलयु ला वैजयन्त देवरथं हे वनीगु आपाः जुया च्वन । थुगु देवरथ सिन्धव देवसलःत द्वःछि जोते याना तःगु रथ जुया च्वन । रथ हांके याइम्ह ला मातलि देवपुत्र खः ।

छको शक्र देवेन्द्रं मातलि देवपुत्रयात “भणे मातलि, जि भिगु भूमिक्षेत्र स्वये मास्ति बः; उद्यानयु (पाखे) पिहां वने । वैजयन्त देवरथ तयार याः” घका अहे यात ।

मातलि देवरथ तुरन्त तयार याना देवराज च्वनीगु वैजयन्त प्रासादया मू लुखायाथायु पिया च्वं च्वन ।

देवराज ई जुया कुहां वःबले तप्यंक देवरथयु थहाँ मवं । पूर्व, पश्चिम, दक्षिण, उत्तर प्यंगू दिशा पाखे आः चाः हिला लहा विन्ति या यां छ्यो व्वछुका नमस्कार याना च्वन ।

व खना च्वंम्ह मातलि “भो देवराज, छःपिन्त वेदांग प्रज्ञावान, ब्राह्मणपि, मनुष्यराजपि, चातुर्महाराजिक देवराजपि

६६ / शक्र देवेन्द्रं तर्कं अभिवादन याये बहःम्ह

व मेमेर्पि ऋद्धिमान देवराजश्चिसं तर्कं नमस्कार यायेमाः । आः
छःपि देवराजं गुम्ह देवराजयात नमस्कार याना बिज्याना
च्वनागु लय्” धका न्ह्यसः तया निवेदन यात ।

अबले देवराज इन्द्रं “भणे मातलि, जि देवराजपि
छम्ह छम्हसित नमस्कार याना च्वनागु मखु; शीलाचरणं
सम्पन्नपि उत्तमपि भिक्षुपिन्त नमस्कार याना च्वना; गृहस्था-
श्रमय् च्वना कुशल कर्म याना, शील समादान याना, त्रिरत्नया
शरणय् वना धार्मिक पूर्वक सम्पत्ति माला लजगा याना कलाः
काय्म्ह्याय्पिन्त नके त्वंके याना भरण पोषण याना च्वपिन्त
नं नमस्कार याना च्वना” धका हानं लिसः बिल ।

अबले मातलि देवपुत्र “भो देवराज, छःपि देवराज
नमस्कार याका च्वने दुपि व्यक्तिपि उत्तम पवित्रपि खः । जि
नं इपि व्यक्तिपिन्त आवलि नमस्कार यायेगु जुल” धका देव-
राज खना दङ्ग जुया घाल ।

इपि देवराजपि, शक्र देवेन्द्रपिनि नमस्कार ग्रहण याये
दुपि व्यक्तिपिनि पुचलय् धार्मिक पूर्वक सम्पत्ति माला लजगा
याना कलाः काय् म्ह्याय्पिन्त नके त्वंके याना भरण पोषण
याइपि नं दुध्याः धयागुयात्त होश याना भातयागु ब्रताचरण
अनुरूप आचरण याना जुइ च्वने त्वःजू । थुकथं जुइ च्वनेगु
मनुष्य व देवपिसं समेतं अपेक्षितगु मानव-ब्रताचरण धर्म अनु-
रूप जुइ च्वनेगु खः ।

का. . . (आः) भातयागु ब्रताचरण धर्म सम्बन्धय्

ला थुलि हे गात धाये माल । निगमन स्मरणिका कवितात
घाये नु ।

भातं आचरण याये नितिं निर्देशन स्मरणिका

भातं याये माःगु न्यागू व्रताचरण-क्वात्तु क सीकेत क्यने त्यना ।
सम्मानितगु व प्रियवचनं-यःम्ह कलाःयात व्यवहार या ।
कलाःयात क्वयुना ल्हायेगु वचन-
अलग जुया जक धाये ल्हाये या ।
अन्य स्त्रीजन मिसात नाप नं-न्ह्याइपुका जुइगुलि लिचिलेगु या ।
भुतुली दये माःगु अधिकार दक्वं-
मनय् छुं मतःसे लः ल्हायेगु या ।
वस्त्र अलंकारं छायेपिया बियाव-मन मिन सिच्चुक तयेगु या ।
थुपि न्यागू बांलाक पालन यात सा-भात व्रताचरण पूवनी का ।
चायेकी स्व न्हां . . . चायेकी न्हां ! !

कलाःयागु व्रताचरण न्यागू

कलाः जुया चवंम्हसिनं भात प्रति आचरण याये माःगु
व्रत नं न्यागू हे दया चवन । इपि छु छु लय् धाःसा-
(१) छेँ याये माःगु तःघं चीधंगु ज्या धाक्वयात बांलाक
व्यवस्था यायेगु ।

- (२) निखे पाखेंयापि थ:थितिपिन्त समान रूपं बी बाय् याना संग्रह यायेगु ।
- (३) थ:म्ह भात छम्ह तोता मेपि मिजंत लिसे मस्यंका चवनेगु ।
- (४) माला लाभ याना ह:गु सम्पत्तियात सम्हाले यायेगु संरक्षण यायेगु ।
- (५) मिसाजातिपि लिसे सम्बन्ध दुगु ज्या धाक्वलय् सयेका सीका दक्षता दुम्ह जुया अलसिभाव मदइगु ख: ।
थुपि व्रताचरणत्त भिपि मय्जुपि प्रत्येक कला: जुइपिसं अनुशरण व आचरण याये मा:गु बुद्ध-वचन, मानव-व्रताचरण धर्मत हे ख: ।

कला:यागु व्रताचरण पूर्वम्ह

थ:पिनि जीवन यात्रया पास भातपिनि प्रति कला:-
यागु व्रत अनुरूप आचरण याना जुइ चवनेगु या यां देवलोक्य
प्यंक वने फु ।

तथागतया पालाय् ऋद्धिया क्षेत्रय् सुवोत्तम पदवी
(एतदग) प्राप्तम्ह आयुष्मान महामोदगत्यायन महास्थविर
गबलें गबलें नर्कय्; गबलें गबलें देवलोक्य विज्यायेगु वानी
दया च्वन ।

नर्कय् थ्यनीबले नर्कभोगीत लिसे नाप लाना इमिसं

भोग्य याना च्वने माःगु दुष्परिणाम सम्बन्धी न्हाशयागु
अकुशल कर्मया विषय्य न्यना विज्याइगु जुया च्वन । देव-
लोक्य ध्यनीबले देवकन्या व देवपुत्रपि लिसे नाप लाना इमिसं
अनुभव याना च्वने दुगु सुपरिणाम सम्बन्धी न्हापायागु कुशल
कर्मया विषय्य न्यना विज्याइगु जुया च्वन ।

थुकथं न्यना लुमंका मनुष्य लोक्य लिध्यनीबले अकुशल
याना वये नंपि नर्क्य (दुःख) भोग याना च्वने माःगु पहःत,
कुशल याना वये नंपि देवलोक्य दिव्य वैभव अनुभव याना
च्वने दुगु पहःतय्त आयुष्मान महामौद्गल्यायनं हानं कना
नयना विज्याइगु बानी दया च्वन ।

श्रद्धा श्रोतद्वारा न्यना च्वनीपि स्मृति संवेग दयेका
पिज्वयेका अकुशल कर्म लिचिलिगु खः । फयां फक्व कुशल
कर्मत याइगु खः ।

छको आयुष्मान महामौद्गल्यायन महास्थविर त्रय-
स्त्रिशत् देवलोक्य विज्यात । अबले विमान अधिकारी
देवकन्या छम्हसिनं वसपोलयाथाय वया अभिवादन या बल ।

थुम्ह देवकन्या रूप लावण्य तःसकं बांला । बयागु
शरीरं फिजे जुया पिहाँ वया च्वंगु तेज प्रकाशं नं सम्पूर्णं
दिशायात जहाँ थीका बिया च्वन । शरीर्य छायेपिया तःगु
दिव्य वस्त्रालंकार रत्नत नं स्वीगू गाडां ल्ह्यये मायेक दया
च्वन घाइ ।

वया परिवार देवकन्यापि द्वःछि दु । थुपि परिवार

देवकन्यापिसं वयात चाहुइका म्ये हाला वयनीगु; प्याखें ल्हुया वयनीगु व विभिन्न रूप न्ह्याइपुका बीगु जुया च्वन ।

थूम्ह देवकन्या च्वनीगु विमान नं उद्यान स्वां सिमा पुखू द्वारा बांलाना शोभा दया स्व लिसे स्वये मगाःगु जुल । दुने पाखे नं विचित्र रूपं बांलागु विभिन्न चित्रत; बुत्ता क्लरत; अनेक रत्नं जडे याना तःगु उपभोग्य सामाग्रीतय्सं बांलाका छायेपिया तल ।

दिव्य-सारस, म्ह्यूला, हंस समूह व सः बांलापि दिव्य कोकिल कंगःतय्सं नं वयागु विमान छ्वालयरं चाः चाः हिला उखें थुखें ब्वया न्ह्याइपुसे यइपुसे च्वंक हाला मिजं मिसाबयगु सः बिया विमान अधिकारी देवकन्यायात यइपुसे च्वंका बीत आलपं सृष्टि याना न्ह्याइपुगु उपहार चढे याइगु जुया च्वन ।

थये भव्य व विशालगु वैभवशाली देवकन्यायात नाप लाःबले आयुष्मान मौद्गल्यायन महास्थविरं “हे देवकन्ये, छं थुकथं भव्य व विशालगु सुख ऐश्वर्य गुजागु कुशल कर्म याना अनुभव याये दत लय्” धका न्यना परीक्षण याना बिज्यात ।

अबले ऐश्वर्यशाली देवकन्यां व न्हापा मनू जुया च्वंबले भात प्रति कला:यागु कर्तव्य धर्म अनुरूप आचरण याना जुइ च्वने याना वःम्ह खः । भात प्रति विभिन्न क्षेत्रय् सहनशील दयेका वःम्ह खः; याकःचाम्ह काय्मचायात मामं रक्षा याइथे भातयात न संरक्षण याना वःम्ह खः ।

विशेषतः मेपि मिजंत लिसे स्यनेगु चित्त तर्क मद्येका

वःम्ह खः । गबलें गबलें पृथग्जन स्वभावं तँ पिहाँ वःसा नं
भात प्रति छाक्क खँ ल्हाना मवःम्ह खः ।

अनं हानं ह्येका छले याना खँ नं ल्हाना मवः ।
सत्य-खँ जक ल्हायेगु बानी दुम्ह जुया च्वन । फक्व चाक्व दान
धर्म याना वःम्ह खः ।

थुकथ कलाःयागु व्रताचरण अनुरूप आचरण याना
जुइ च्वने याना फक्व-चाक्व कुशल कर्म याना बःगुलि थथे
भव्य व विशालगु दिव्य ऐश्वर्य अनुभव याये दुगु खः” धका
थःगु बिषयय् हानं निवेदन यात ।

थुम्ह देवकन्याया घटनायात स्वल घाःसा भात प्रति
याये माःगु कलाःयागु व्रताचरण अनुरूप आचरण याना जुइ
च्वनेगु नं देवलोक थ्यनीगुया कारण भिगु धर्म हे खः धयागु
सीके खंके फु ।

का. . . (आः) . . . कलाःयागु व्रताचरण सम्बन्धय्
नं गाका छ्वये माल । निगमन स्मरणिका कवितात धया छ्वाः
क्वचायेका छ्वये नु ।

कलातं आचरण याये निति निर्देशन स्मरणिका

कलाः जूम्हसिगु व्रताचरणयात-क्वात्तुक चायेकेत क्यने त्यना ।
छँ दुने याये माःगु धाक्वयात-क्वात्तुक बांलाक व्यवस्था या ।

निखेया थःथिति समान माःपाः-बिद्या संग्रह यायेगु या ।
मेपि पुरुष मिजं जातित लिसे-स्यनेगु मदुसे लिचिलेगु या ।
माला दया वःगु सम्पत्तियात-बांलाक संग्रह व सुरक्षा या ।
छेयागु ज्या-खेय् उसिं मधाःसे-दक्षता पूर्वक यायेगु या ।
कलाःयागु व्रताचरण थुपि हे खः-नुगलय् स्वच्चाक चायेकेगु या ।
चायेकी स्व न्हां . . . चायेकी न्हां ! !

गुरु व शिष्य

शिल्प विद्या स्यने कने याना बीपि गुरु आचार्यपि
शिष्यपिनि दक्षिण दिशा खः; वा घाइ ।

दक्षिण दिशा धयापि गुरु आचार्यपिनि प्रति शिष्य-
पिनि व्रताचरण अनुरूप आचरण याना जुइ च्वनेगु दक्षिण
दिशायात नमस्कार यायेगु नं घाइ । सुरक्षा यायेगु नं घाइ ।
थथे च्वन धाःसा गुरु आचार्यपिनि कारणं याना शिष्ययात
दोष लाइ मखु धयागु भाव खः ।

शिष्यपि गुगु दिशा खः धका ला तप्यंक उल्लेख याना
क्यना तःगु स्वये मनंनि ।

अथे नं शिष्य धयापि (१) थःपिनि बोरस पुत्र
(२) धर्मपुत्र (३) थःगु अधिकार क्षेत्रय् दुने उत्पन्न जुया
वइपि पुत्रपि (४) थःथाय् विद्या सयेके सीके याना च्वंपि
शिष्य (पुत्र) धका काय्पि प्यथी दुगुली छथी खः ।

उक्तिं शिष्यं घयापि गुरु आचार्यपिनि पश्चिम दिशा
क्षः घका घाये मास्ति वःसा घाये फु ।

थुजोपि शिष्य पुत्रपिनि प्रति गुरु आचार्यपिसं गुरु
आचार्यपिनिगु व्रताचरण अनुरूप आचरण याना जुइ च्वन
घाःसा शिष्यपिनि कारणं याना नं गुरु आचार्यपिन्त दोष लाये
फइ मखु ।

गुरु आचार्यपिनि व्रताचरण न्यागू

गुरु आचार्यपिसं शिष्यपिनि प्रति आचरण याये माःगु
मानव व्रताचरण धर्म न्यागू दु । इपि छु छु लय् घाःसा—

- (१) अववाद अनुशासन याये बहःगु क्षेत्रय् बांलाक अववाद
अनुशासन यायेगु ।
- (२) शिल्प विद्या बांलाक स्यने कने याना बीगु ।
- (३) स्यने कने याये बहःगुयात पूवक स्यने कने याना
बीगु ।
- (४) भिपि मित्र गुरु आचार्यपिथाय् लःल्हाना बीगु ।
- (५) भय अन्तराय खन घाःसा न्हवः आरक्षा दयेका बीगु ।
थुपि हे खः ।

थुपि व्रताचरणत प्रत्येक गुरु आचार्यपिसं आचरण याये
माःगु बुद्ध-भाषित मानव व्रताचरण धर्मत हे खः ।

शिल्प नं स्यना बीमाः

शिष्य शिष्यापिन्त चेतना तथा शिल्प विद्या स्यने कने याना बीगु भिपि गुरु आचार्यपिनि मानव व्रताचरण हे खः । थुपि व्रताचरण धर्मं सम्पन्नपि गुरु आचार्यपि जन्म जूजू थासय् आपालं परिषदपि मुंके दइपि जुइ फइगु खः ।

तथागतयागु ३२-गू महापुरुष लक्षणय् “एणि मृगयार्थे जाःगु हृष्ट पुष्टगु पुली दइगु” नं छगू (लक्षण रूपय्) दुथ्याना च्वंगु दु ।

थुजोगु लक्षणया अधिकारी गृहस्थी जीवनय् च्वन घाःसा चक्रवर्ती जुजु जुइ फु । जुजुपिन्त योग्यगु हस्तियान अश्वयान आदि परिभोग सामाग्रीत मगाः मचाः मदयेक लाभ याये फु ।

भिक्षु जू वन घाःसा बुद्ध जुइ फु । बुद्ध जुल घाःसा श्रमण परिष्कारत, भिक्षु परिषद्, भिक्षुणी परिषद्, गृहस्थ उपासक परिषद्, गृहस्थ उपासिका परिषद् धयागु प्यंगु परिषद् तुरन्त लाभ याये फु ।

तथागत परिभोष सामाग्री व परिषद् आपाः दथा बिज्याःगु कारण मदयेक मखु । न्हापा न्हापायागु जन्मय् मेनेपिन्त शिल्प विद्या स्यने कने याना बिज्यात । याकनं सयेके शीके फइगु विधि निर्माण याना स्यने कने याना वये नं ।

थुकयं शिल्प विद्या स्यने कने याना बीगु कुशल कमें

कारण धर्मतयगु कारणं याना परिष्कार आपाः दइगु, प्यंगु
परिषद् तुरन्त दयेके फूगु धयागु फल धर्म लाभ याना विज्याःगु
हे खः । बुद्ध जुया विज्याना छुं म्वाक अर्थे अर्थे सित्तिकं लाभ
याना विज्याःगु मखु ।

उकिं थःपिनि शिष्य शिष्यापिन्त शिल्प विद्या स्यने
कने याना बीगु थःपिनि निति नं जन्म जन्म पत्तिकं भिगु फल
पिहाँ वये फइगु खः धका होश तथा बांवांलाःगु चेतना द्वारा
फयां फक्व स्यने कने याना बी वहः जू ।

अववाद अनुशासन यायेगु

शिष्य शिष्यापिं द्वंगु लैय् मवंनि कथं; द्वंगु लैय् वना
च्वने लाःपि शिष्य शिष्यापिन्त नं सही लैपुइ थ्यनी कथं धायेगु
ल्हायेगु अववाद अनुशासन याना बीगु न भिपि गुरु आचार्य-
पिनिगु आचरणीय व्रताचरण छगू हे खः ।

तथागतया पालाय् किटागिरी जनपदय् न्यासः मभिपि
भिक्षुपि दया च्वंगु खः । इमिसं मिमा स्वांमा पिना उपासक
उपासिकापिन्त फलफूल बीगु, स्वां बीगु याना संगठन यायेगु
आदि विनय लिसे प्रतिकूल जुया च्वंगु ज्या-खँत याना च्वं
च्वन । थुपि मभिपि भिक्षुपि आयुष्मान सारिपुत्र व मौद्ग-
ल्यायनपिनि शिष्यपि हे खः ।

इमिगु विषयय् तथागतं न्यना सिया विज्यावले "शिष्यं

मभिन कि गुरुया छचनय्" धया तःथे गुरु आचार्य जुया च्वंपि
आयुष्मान सारिपुत्र व मौद्गल्यायनपिन्त सःता बिज्यात । इमि
शिष्यपिन्त इपि स्वयं वना अनुशासन याये निति तथागतं
आयुष्मान सारिपुत्र व मौद्गल्यायनपिन्त नियुक्त याना छ्वया
बिज्यात ।

ध्व खँ स्वल धाःसा शिष्यपि शिक्षितपि मजुल धाःसा
गुरु आचार्यपिके अभिभार दु । धाये ल्हाये याना अववाद
अनुशासन याना सचे याना बीमाः धयागु स्पष्ट जुधके फु ।

शिल्प मलयंकुसे

थःपिनि शिष्यपिन्त स्यने कने याना वी त्वःगु शिल्प
विद्यायात पवचायेक दक्वं स्यने कने याना बीगु (थुगु शुग्य
पाठचत्रम निर्देशन अनुसार दक्वं स्यना बीथे) भिपि गुरु
आचार्यपिनिगु आचरणीय मानव-व्रताचरण हे खः ।

न्हापायापि प्रज्ञावान गुरु आचार्यपिसं थःपिन्त (थःपि
लिसे) प्रतिस्पर्धा याः वइपि मूर्खपि शिष्यपिन्त तक नं आचार्य
कर्तव्य अनुसार शिल्प विद्या दक्व दिक्वं स्यने कने याना
बी नं ।

व्यासः व न्येपु दुकनिपात गुत्तिल जातकय् बोधिसत्त्व
वाराणसी देशय् वीणा थायेगु कलाय् छम्ह महान आचार्य जुया
बये नं । वीणा वादन कला द्वारा जुजुया चाकरी च्वना मिखां
मूर्खपि मां-बौपि निम्हसित भरण पोषण याना च्वन ।

तथानं आयुतान सारिपुत्र व आयुतान गोदगल्यायनपिन्त वरपोलपिनि मभिधिं शिव्य भिणुपिन्त
य.॥ अनुभासन यथे निति आशा जुगा विज्याना वंगु ।

छम्ह माणवक छम्ह थ्यंक वया वया घाय् लिघंसा
कथा च्वना वीणा वादन कला सयेकेगु यात । थुम्ह माणवक
लिपा जुजुया न्होने आचार्य लिसे वीणा वादन कलाय् प्रति-
स्पर्धा याना जोरी खोजे याइम्ह मूर्ख शिष्य हे जुल ।

वयागु मस्तक रेखा, पाद रेखा मनोभावनायात स्वयेगु
द्वारा गुरुयात विद्रोह याइम्ह मूर्खम्ह शिष्य जुया वइ घयागु
प्रज्ञावान वोधिसत्त्वं नं बांलाक मनय् वंका तःगु खने दु ।

तर वोधिसत्त्व वीणा वादन आचार्य गुरु आचार्यपसं
आचरण याये माःगु “शिल्प मलयंकुसे” घयागु कर्तव्ययात भंग
मजुइकु । थः लिसे लिपा प्रतिस्पर्धा या वइ तिनिम्ह विद्रोही
मूर्ख शिष्ययात समेतं वञ्जीक शिल्प स्यने कने याना बिया
बये नं ।

थुगु कथावस्तु अप्वःसिनं व्वने नंगु कथावस्तु खः ।
उकिं सम्पूर्ण घटना उल्लेख याना मच्चंसे गुरु आचार्य जुल
घाःसा गुरु आचार्यपिनिगु व्रतःचरण अनुरूप आचरण यायेमाः
घयागु सीके जक दयेक स्पष्ट जक जुइक वयना वयागु खः ।

भय अन्तरायं रोके याना

योग्य थासय् लः ल्हाना बीगु

शिष्यपिनि प्रति कुतुं वया कः वइगु अन्तराय खन
घाःसा न्हवः हे सुरक्षा यायेगु, पना बीगु; विद्या सये सी

७८ / भय अन्तरायं रोके याना योग्य थासय् लः ल्हाना बीगु

धुंकूपि शिष्यपिन्त माँ-बौ थःथितिपिन्त हानं लः ल्हाना बीगु; कि त मखुसा थः स्वया च्वय् लाःपि मेपि गुरु आचार्य-पियाय् स्वाक विद्या सयेके सीके फयेक लः ल्हाना बीगु नं भिपि गुरु आचार्यपिनिगु आचरणीय व्रताचरण हे खः ।

गुरुयागु व्रताचरण पूर्वम्ह भिम्ह गुरु आचार्य वः काये दुगु जुया शिष्य जूम्ह प्राण भयं मुक्त जुया वंगु पहः कथावस्तु कारण छल्वाः स्वाका यके नु ।

५५०-गू पञ्चक निपात मूसिक जातकय् बोत्रिसत्त्व तक्षशीला देशय् छम्ह दिशाप्रामोक्ष आचार्य जुया वये नं । वस्पोलं विभिन्न देश विभिन्न क्षेत्रं थ्यंक वईपि शिष्यपिन्त विभिन्न शिल्प विद्या स्यना बिया वःगु जुल ।

आचार्य थःथाय् विद्या सयेके सीके याना सः स्यू जुइका देशय् लिहाँ वने त्यःम्ह वाराणसीया युवक राजकुमार-यात अंगविद्या (छता प्रकारया ज्योतिष शास्त्र) द्वारा स्वया बिज्यात । थः शिष्य जुजु जुया काय् छम्ह दइबले काय् नं स्याका च्वने मालीगु खन ।

उकि शिष्य मचा मरण भयं मुक्त जुइकेत गाथा (पालि संगीत) स्वंगू पाद स्यना बिया छवल ।

व्वने माःगु थाय् व ईयात समेतं ध्वायुइक घया माँ-बोपिथाय् लिहाँ वनेगु वचन बिया छवल ।

आचार्ययागु गाथात ला स्याका च्वने मालीम्ह व्यक्ति स्याइगु स्यूगु खं स्याइम्हसित ध्वायुइका बीगु गाथात खः ।

वसपोलया शिष्य राजकुमार जुजु जुइ धुंका लिपा
काय् छम्ह विकास जुया वल ।

उम्ह काय् उमेरय् थ्यनीगु ई जूसें निसें जुजुं थः
आचार्य स्यने कने याना हःगु न्हापांगु गाथा पुखूया लिवकसं
थ्यंको पतिकं व्वनीगु जुया च्वन । निगूगु गाथायात स्वाहाने
व्वय् थ्यंको पतिकं व्वनीगु जुया च्वन । स्वंगूगु गाथायात
ला स्वाहानय् फुसय् थ्यंको पतिकं व्वनीगु जुया च्वन ।

उमेरय् थ्यना वःम्ह मचाम्ह राजकुमार राज्य सुख
ऐश्वर्यं यःम्ह लालची जुया च्वन । वया थः ल्हाती च्वपि
पासापि लिसे सल्हा याःबले अबुजुयात स्याना राज्य हस्तगत
याये निति ल्हाती च्वपि पासापिसं बिचाः विल । राजकुमारं
नं लय्तायेका स्वीकार यात ।

उकथं बहनीथ पुखूया लिवक छको, स्वाहानय् व्वय्
छको, स्वाहानय् फुसे छको; थुकथं स्वको स्वको तक राजकुमारं
अबुम्हसित स्यायेगु ग्वःसा ग्वल ।

तर गुरुं बिया हःगु गाथा गुरुं धया हःथे व्वम्ह जुजु
स्वको स्वको तक मरण भयं मुक्त जुया वल ।

उलि जक मखु, युवक राजकुमारं स्वयं थःगु बिचाः
अबु जुजुं स्यू जुइ भाःपाः क्षमा पत्रना प्रार्थना यात । वास्तवय्
ला थः काय् नं थःत स्यायेगु बिचाः याना च्वंगु जुजुं छुं छुं
हे मस्यू ।

थुगु कथावस्तुइ वाराणसी जुजु “भय अन्तराय रोके

८० / आचार्यं आचरण याये निति निर्देशन स्मरणिका

याना ब्यू" धयागु आचार्यं व्रताचरण अनुरूप आचरण याना
वःम्ह भिम्ह गुरुयागु लिधंमा दुगु जुया गुरु वचन पालन
या.गुलि प्राण भयं मुक्त जुया मुख लाभ जुइके दुगु ख ।

वोधिस्त्व आचार्यं नं शिष्यपिन्त शिल्प विद्या स्यने
कने याना वीगु; ज्ञानी जुइ कथं अववाद अनुशासन यायेगु
आदि आचार्यं व्रतयात आचरण याना वःगु जुया वृद्ध जया
विज्याःबले "धमण परिष्कारत लिसें प्यंगू परिषद्यात समेत
इच्छा जुल धाःसा तुरन्त लाभ याये फूगु" धयागु विशिष्ट फल
धर्मयात लाभ याना विज्याःगु जुल ।

उक्तिं प्रत्येक गुरु आचार्यपिसं आचार्यपिनिगु व्रताचरण
अनुरूप आचरण याना जुल, च्वन धाःसा थःपिनि शिष्य
शिष्यापिन्त नं लाभ दया, थःत न लाभ दु धयागु होश याना
आचरण व अनुशरण याये ल्वः जू ।

का . . . (आः) आचार्यं व्रताचरण अनुरूप आचरण
याना जुइ च्वने निति प्रेरणा विया धया च्वनागु खँ थुलि मात्रं
हे गाका छ्वये । निगमन स्मरणिका कवितात धाये नु ।

आचार्यं आचरण याये निति निर्देशन स्मरणिका

गुरुया व्रताचरण न्यागूयात-बवात्तुक चायेकेत क्यने त्यना ।
ज्ञानी गुणी जुइकेत क्यनाव लेंपु-उपदेशानुशासनं सचे यायेमाः ।

८२ / सामग्री द्येका उद्योगी जुया उपदेश न्यनेमाः

(५) नियम नीति द्येक गौरव पूर्वक शिल्प विद्या सयेका
सीका कायेगु ।

थुपि खः ।

थुपि ब्रताचरणत भि जुइ मास्ति वःपि प्रत्येक शिष्य-
पिसं आचरण व अनुशरण याये माःगु बुद्धभाषित मानव-ब्रता-
चरण धर्मत हे खः ।

सामग्री द्येका उद्योगी जुया उपदेश न्यनेमाः

शिल्प विद्या सयेके सीकेगुली नियम नीति द्येक
उत्साहित जुया सयेका सीका कायेगु, गुरुयागु अनुशासन उपदेश
अनुसार खँ न्यना ज्या-खँ यायेगु भिपिं शिष्यपिसं आचरण
याये माःगु मानव ब्रताचरण धर्मत हे खः । थुपि ब्रताचरण
धर्म सम्पन्नपि शिष्यपिसं सदां सुपरिणाम लाभ याना च्वनी ।

५५०-पु संवर जातकय् बोधिसत्त्व वाराणसी देश ब्रह्म-
दत्त जुजुया प्रजावान महामन्त्री छम्ह जुया वये नं ।

उम्ह जुजुया सच्छि तकं काय्पि वृद्धि जूगु जुया
च्वन । वं छम्ह छम्ह काय्पिन्त छम्ह छम्ह मन्त्रीपिन्त
लःरहाना विद्या सयेके सीके बिल ।

बोधिसत्त्व महामन्त्री दकसिबे चीधिकम्ह काय् संवर
राजकुमारयात अभिभार कया विद्या स्यना बी माःम्ह जुल ।

ह्यज्ञकुमारपिसं शिल्प विद्या उत्साहित जुषा नियम नीति दयेक
स्येका सीका च्वन ।

शिक्षात पूवने धुंबले जुजुं कायपिन्त शहर, गां, जन-
षदत बिया इमि अधिकार दुगु देश देश्य वना च्ववने बिल ।

तर बोधिसत्त्वं संवर राजकुमारयात “शहर, गां भाग
बलाः काये मत्य; अबुजुयागु लिक्क हे च्वं । उद्यान छगू पवना
अन उब्जनी जूगु फलफूलत महामन्त्री, मन्त्री, सेनापतिपिन्त
उपहार ब्यू । शहर्य खाद्यान्न इना बीगु अभिभार का” घका
निर्देशन व अनुशासन बिल ।

संवर राजकुमारं नं गुरुयागु अनुशासन अनुसार खँ
न्यना आचरण याना यंकल । गुलिचा मदुवं कर्मचारीपि व
देया जनतापिसं समेतं संवर राजकुमारयात स्नेह व श्रद्धा तथा
हल ।

जुजुं स्वर्गारोहण जुइ त्ययेका देया जनतापिति यःमह-
सित जुजु स्थापना याये निति खँ घया थकल ।

उकीयात तापाक ध्यना च्वंपिं दाजु राजकुमारपि गुइ
गुम्हसिया चित्तं मथिना आक्रमण व हमला यायेत न्ह्यज्यां
बल ।

अबले बोधिसत्त्वं थः शिष्य संवर राजकुमारयात
‘दाजुपिन्त प्रत्याक्रमण याये मत्य; देशयात सच्छिब्ब ब्वःथलाः
म्हतिं म्हतिं दाजुपिन्त छभाग छभाग काये निति सूचं बिया

६३ / अथ महाविजयेऽपि उच्यते राज्या उपदेश न्यनेमाः

कर्मो मिति विदेशक कर्मिणोऽसंख्ये राषीजकुमी रे मी भुस कर्मने
अनुसार खं न्यना ज्या खं यात ।

-राज्ये देशेऽपि विद्यमाने सचिद्वह रीजकुमी सपिसे रीज्य सखा-
लनक्रीयेगुच्ययते न मन्त्र्ये, मन्त्रिणो दकसिबे चोधिकमहे किजो
प्रत्याकरण मयाः गु जक मन्त्र्ये अनुशरणे अंशकाली ककं भाग मिले
जइक भाग तथा इना व्युत्पन्नो मन्त्र्ये राजकुमारपिनि। मन्त्र
वृत्तानी बन् । काव्यमहे किमभास्ये मन्त्र्ये क्यत्तव वय
नापु लाना काव्यमहे किमभास्ये हे कुचुत्तव मन्त्र्ये । यष्टा ज्यपि
ला थःथःपिनि अधिकार दुगु शहर, मन्त्री मन्त्र्ये मन्त्र्ये मन्त्र्ये
महति लिहां वन ।

अथ कथावस्तुदं अन्तः राजकुमारं मन्त्र्ये मन्त्र्ये मन्त्र्ये मन्त्र्ये
अनुशरणे यानु खं मन्त्र्ये मन्त्र्ये मन्त्र्ये मन्त्र्ये मन्त्र्ये मन्त्र्ये
लाभ याये फइ मन्त्र्ये । माः ला प्रज्ञावान आचार्ययागु उपवेत्त
वचन अनुसार अनुशरणे याना ज्या याःगुलि सचिद्वह कार्यापि
अध्यये दकसिबे चोधिकमहे काय अइक जइक राज्ये सुख वैभवं
दयेका काये दत ।

इति गुरु आचार्यपिनिगु मन्त्र्ये मन्त्र्ये मन्त्र्ये मन्त्र्ये मन्त्र्ये मन्त्र्ये
अनुशरणे याना ज्या यायेगु थःगु निति फायदा व लाभ पिहं
वये फूगु खः धयागु होश तथा अनुशरणे व आचरणे याये
स्वयं मन्त्र्ये मन्त्र्ये मन्त्र्ये मन्त्र्ये मन्त्र्ये मन्त्र्ये मन्त्र्ये मन्त्र्ये
ःमन्त्र्ये मन्त्र्ये मन्त्र्ये मन्त्र्ये मन्त्र्ये मन्त्र्ये मन्त्र्ये मन्त्र्ये
मन्त्र्ये मन्त्र्ये मन्त्र्ये मन्त्र्ये मन्त्र्ये मन्त्र्ये मन्त्र्ये मन्त्र्ये

मती तथा च्वन । अथे नं स्कूलया विद्यार्थी शिष्यपिसं नं गुरु,
गुरु-मांपिसं ज्या जि वाइबले प्रसन्न प्रफुल्लित पूर्वक ज्या याना
बिल धाःसा “लिकक च्वना सेवा टहल या” ब्रताचरण अनुरूप
आचरण याःगु जुइगु हे खः ।

थुगु युगय् गुरु-गुरु-मांपि कलाशय् दुहाँ वइबले शिष्य-
पिसं तिप्यंक दना “मंगल जुइमाः गुरु; मंगल जुइमाः गुरु-माँ”
आदि धका स्वागत याना कुशल खँ ल्हाइगु “वइबले लँ स्वया”
शिष्यपिनि ब्रताचरण लिसे मिले जुया च्वंगु दु ।

का. . . (आः) शिष्यपि जुल धाःसा शिष्यपिनि
ब्रताचरण अनुरूप आचरण याना जुइ च्वने त्वःगु खँ उला
ब्यनीगु साधक नमूना कथावस्तु स्वाका यंके नु ।

तथागतया पालाय् कौशाम्बी नगरया छम्ह कुलपुत्र
शासनय् दुहाँ वया भिक्षु जुल । कौशाम्बी तिस्स स्थविर धका
नां जाःम्ह जुल ।

छन्हु थुम्ह स्थविर न्हेदै दुम्ह मचाम्ह शिष्य भ्रामणे
नापं कौशाम्बीं भ्रावस्ती बुद्ध दर्शन यायेत बिज्यात । मचाम्ह
भ्रामणेरे ज्वने माःगु सामानत कुबिया यंके माल ।

लँय् बिच्चे छगू विहारय् थ्यंबले मचाम्ह भ्रामणेरे थः
गुरु स्थविर च्वना बिज्यायेत विहार सफा सुधर याना तबारे
भ्राना बिल । गुरुया निरति थाय् मिले यायां ई फुना वंगु जुया
थः च्वने निरति विहार सफा सुधर यायेगु ई मन्त । उकिं गुरु

स्थविरं मचाम्ह शिष्य श्रामणेरयात थः च्वनेगु विहारय् हे
सःता तल ।

विनय-नियम अनुसार, भिक्षु व श्रामणेर छगू हे छत
दुगु छगू हे बार दुगु छगू हे थासय् नापं छने मज्यू । (निचा
स्वचा पुइक) नापं छने लात घाःसा भिक्षुयात विनय दोष
आपत्ति लाइगु खः ।

उक्कियात मचाम्ह शिष्यमचा श्रामणेरं स्यूगु जुया थः
गुरु आपत्ति मलायेक गुरुयागु खाता व्वय् चच्छि यंकं मद्यंसे
फेतुना पिया च्वन ।

थुकथं मचाम्ह शिष्य श्रामणेर मद्यंसे फेतुना पिया
च्वंगु गुरु स्थविरं मस्यु । वसपोलया ला छयो दिकेवं तुं हे
त्यानुया च्वंगु जुया न्ह्यो वया वन । नसंचा इलय् ति न्ह्यलं
चाल । अले तिनि मचाम्ह श्रामणेर न्ह्यो वयेका च्वन जुइ
भाःपाः लिक्कसं दुगु पंखा कया बैय् पंखां तीजक घ्वा घ्वा
याना थन ।

न्ह्यावः सूरं वाथा इथि दंगु जुया मचाम्ह श्रामणेरया
छखे च्वंगु मिखाय् पंखाया चुलिं सुइ लात । अथे जुया श्राम-
णेरया मिखा छपाः स्यना वन । तर थः गुरुयात मिखा कां
जूगु खँ मकं ।

कां जुया वंगु मिखा छपाः छखे ल्हार्ति तीजक त्वपुया
रुयं दुगु छपाः ल्हार्ति बै पुइगु, ख्वाः सिलेगु लः साला ह्येगु

गुरु इतिकरि घना उवंबले ७-ई दुम्ह गिण्य मन्नाम्ह भ्रामणोर गुरुया लियकसं बणिण्येकं मणसे
केतुना पिया उवंगु ।

१० / सयेकी बिचाःया वयेकी व्वं

नं स्मृति संवेग लाभ जुल । तथागतं कना बिज्याःगु उपदेश
न्यने धुंका अरहन्तत्वय् थयंक वन ।

थुगु कथावस्तुइ दुम्ह मचाम्ह अरहन्त श्रामणेरयागु
घटना स्वल घाःसा शिष्य जुया च्वम्हं शिष्यपिनि ब्रताचरण
अनुरूप आचरण याना जुइ च्वनेमाः घयागु घाये हे म्वायेक
स्पष्ट जुया च्वंगु दु ।

सयेकी बिचाः या वयेकी व्वं

शिल्प विद्या सयेका सीका कायेगुली गुरु आचार्यपिसं
विधि वयना निर्देशन वीगु मात्र जक याये फु । घात्थें विद्या
सयेका काये निर्ति प्रयत्न यायेगु ला शिष्यपिके दकसिबे अप्पः
अभिभार दु ।

उकिं विद्यार्थीपिसं मसः मस्यूनिगु विद्या सयेक सयेका
कायेमाः । सये धुंकूगु स्यने धुंकूगु विद्यायात नं तना मवंक,
स्वमना मवंक, न्वये वयेके वहः जूसं न्वये वयेकेमाः । च्वया
लुमंके वहःसा च्वया लुमंका ब्रयेमाः । हानं व्वने माःसा हानं
व्वनेमाः । अम्यास याये माःसा यायेमाः । अभिप्राय मथूनि
सा नं न्वनेमाः । बार बार बिचाः व चिन्तन यायेमाः ।

थुकथं स्यनेगु, बिचाः यायेगु, बारबार अम्यास यायेगु,
व्वनेगु आदि ज्या-खँत विद्या सयेके मास्ति वःपि प्रत्येक
शिष्यपिसं मयासैं मज्यूगु निश्चित रूपं याये माःगु शिष्यपिनि
खगू ब्रताचरण हे खः ।

तथागतया पालाय् श्रावस्तीया अधिपति जुजु कोशलं
निवेदन व प्रार्थना याःगु कथं आयुष्मान आनन्दं राजदरवारम्
महारानीपिन्त धर्म सम्बन्धी शिक्षा स्यने कने याना बीमाः ।

धर्म अध्ययन नापं याःपि मल्लिका महारानी व
वासभखत्तिया महारानी निम् मध्यम् मल्लिकां जक गौरव
पूर्वक अध्ययन यात । गौरव पूर्वक ब्वन । संक्षिप्तं कण्ठस्थ
न्यके फु । वासभखत्तियां ला गौरव पूर्वक नं अध्ययन मया ;
ब्वं नं हानं मब्बं ; वः नं मवः धाइ ।

छन्हु तथागतं आयुष्मान आनन्दयाके थः शिष्यापिनि
धर्म सम्बन्धी अध्ययनया स्थिति न्यना विज्यात । आयुष्मान
आनन्दं नं मल्लिका व वासभखत्तियापिनि धर्म अध्ययन याइगु
पहः फुकं स्थिति दक्क दिक्कं हानं निवेदन यात ।

अबले तथागतं “प्रियपुत्र आनन्द, धर्म अध्ययन याइ-
पिसं गौरव पूर्वक अध्ययन मयात धाःसा, स्वयं दोहरे याना
मब्बन धाःसा, संक्षिप्तं न्वये मबयेकल धाःसा लाभ वृद्धि जुइ
फइ मखु” धका आज्ञा दयेका विज्यात ।

तथागतयागु थ्व वचन अनुसार “सयेकी, बिचाः या,
वयेकी, ब्वं” धयागु शिष्यपिनि व्रत विद्या सयेके सोकेगुली
तःसकं महत्वपूर्णगु खः धयागु होश याये बहः जू ।

का . . . (आः) शिष्य जुल धाःसा शिष्यपिनि
अताचरण न्यागू अनुरूप आचरण याना जुइ च्वने याना वने
निर्ति प्रेरणा बिया खँ कना वयागु खँ त्वाः समेतं गुलिखे

थुगु मित्र प्रति आचरण याये माःगु ब्रताचरण न्यागू-
बाहू हे न्हापायाम्ह प्रज्ञावान साहित्य विशारद छम्ह महास्थविर
सयादो नं “मित्र कर्तव्य” धका लुमंका तये अःपुइक नां बिया
तया थकूगु ख्वाः वः । निगमन स्मरणिकाय् नं मित्र ब्रताचरण
नामं हे उला कयना वने ।

मित्र प्रति प्रत्युपकार

चव्य् उला कयना बयागु व्रत न्यागूयात त्वयेक आचरण
याःगु फया काये तंम्ह सकली मित्र नं आचरण याः बःम्ह
सिगु प्रति प्रत्याचरण यायेगु व्रत नं न्यागू हे खः । इपिं छु छु
ल्य् घाःसा-

- (१) कायेका मस्तम्ह मित्रयात संरक्षण यायेगु ।
- (२) कायेका मस्तम्ह मित्रयागु सम्पत्ति संरक्षण याना बीगु ।
- (३) ग्याना च्वंम्ह मित्रया लिधंसा जुया बीगु ।
- (४) भय अन्तराय ध्वदुया च्वंम्ह मित्रयात वाना मवंनेगु ।
- (५) मित्रया काय् छ्य् परम्परायात लिखतं संग्रह यायेगु ।
थुपि खः ।

थुकथं सकली मित्र सही मित्रपि परस्पर वं वयात वं
वयात थःपिनि ब्रताचरणयात त्वयेक आचरण याना जुइ च्वने
याना वन घाःसा छम्हसिया कारणं याना मेम्ह छम्हसित दोष
ला वने फइ मखु । थ्व उत्तर दिशायात सुरक्षित जुइकेगु
हे खः ।

सकली मित्र संगत या

भिषि कुलपुत्रपिसं सकली मित्रपिनि प्रति आचरण
 बाये माःगु मानव व्रताचरण अनुरूप आचरण याना वःगुलि
 छे पाखेयापि सकली मित्रपिसं हानं उपकार याना वःगु पहः;
 सकली मित्रपि नापं संगत याये बहुःगु पहःयात उला क्यनीगु
 साधक नमूना कथावस्तु स्वाका यंके मु ।

५५०-गू एक निपात कालकणी जातक्य बोधिसत्त्व
 वाराणसी देशय् छम्ह साहु महाजन जुया वये नं ।

वया कालकणी घयाम्ह पासा साहु छम्ह नं दु । उम्ह
 मित्र सेंठ लिपा दुभाग्यवश कारण बांमलाना मरीब जुया वने
 माल । गुगुं कथं नं ज्याःखँ याना जीवन निर्वाह याये कथं-
 महना बोधिसत्त्वयाथाय् थ्यंक वल ।

कालकणी घयागु “अलच्छिना” धका अभिप्राय दया
 च्वन । बोधिसत्त्वया मनूतय्सं अलच्छिनायात स्वीकार मयायेत
 सकसिनं धाल । तर इमिगु खँ बोधिसत्त्वं स्वीकार मयाः ।

बोधिसत्त्वं मित्रयागु व्रताचरण अनुरूप वयात संग्रह
 याना तल । कालकणीयात माल सामान रक्षा याये निति
 बन्हे याना लय् लय् ज्याला बिया तल ।

छन्हु बहनी बोधिसत्त्व मदुवले खुँ डाखुँत सम्पत्ति
 लुटे यायेत महाजनया छेँ थ्यंक वल । अथे नं मद्यसे पिया
 च्वम्ह सकली मित्र कालकणीं छेँया परिवारपिन्त “शंख पू;
 घाः थाः” आदि धका तःतः सलं थना च्वन ।

मित्रं आचरणं याये माःगु व्रताचरणं न्यागू

मित्रं याये माःगु न्यागू व्रताचरण-कवातुक चायेकेत उला क्यने ।
बी बहः जुइबले बीगु याना-संग्रह नं या मालीबले ।
धाये ल्हाये मालीबले धायेगु बांलाक-चिनी साखःथे चाकुक हे ।
वयागु अर्थ हित वहन याना-अनर्थ जुइक मयायेगु अले ।
व्यवहार यायेगु समता तथा-स्नेह गौरव पूर्ण कथं ।
सत्य खे जक ल्हायेगु याना-स्वच्छ स्पष्ट जुइगु कथं ।
मित्र व्रताचरण थुपि हे खः-नुगलय् स्वच्चाक चायेके माल ।
चायेकी स्व न्हां. . .चायेकी न्हां !!

मालिक व दास

थःगु ल्हा क्वय् च्वनीपि दास कर्मचारीपित क्वय्यागु
दिशा धाइ । दास कर्मचारीपिनि प्रति आचरण याये माःगु
व्रताचरण अनुरूप आचरण याना जुइ च्वने यात धाःसा
क्वय्यागु दिशायात सुरक्षित जुइ कथं यायेगु खः ।

थुगु थासय् तथागतं मालिकयागु व्रताचरण व दास
कर्मचारीपिनिगु व्रताचरणयात कना तथा बिज्याःगु दु । थुपि
व्रताचरणतय् तथागतं कना बिज्याबले मालिक वर्ग व दास
कर्मचारी वर्गत धात्थे दया च्वन ।

उकि धात्थे दया च्वपि मनुष्य वर्ग परस्परय् वं वयात

वं वयात्त लाभ दयेक व्यवहार याना च्वने फयेके बीत उगु
थुगया परिस्थिति अनुसार मगाःमचाः मदयेक कना बिज्याःगु
कथं थुगु मालिकपिनिगु व्रताचरण; दास कर्मचारीपिनिगु
व्रताचरणतयत् तथागतं कना बिज्याःगु पहः खने दु ।

थुगु युगय् ला मालिक वर्ग; दास कर्मचारी वर्ग धका
मदये धुंकल । तःतःधंगु शहर शहरय् “छे थुवाः व छेया
सहयोगी” मात्र जक छुं भति दया च्वन तिनि । उकि
मालिकपिनि व्रताचरण; दास कर्मचारीपिनि व्रताचरणतयत्
पूर्वक क्वजीक उला क्यने निति आवश्यक मन्त ।

तर तथागतया युगय् गृहस्थी संगठन विषयय् छुं
भति मिखा ब्वया अनुमान याना अन्वेषण याये मास्ति वःपिनि
निति अन्वेषण याये फयेक छुं खे उल्लेख याना क्यने ।

मालिकपिनि व्रताचरण न्यागू

मालिकपिनि ल्हा क्वय् च्वनीपि दास कर्मचारीपिनि
प्रति याये माःगु व्रताचरणत क्वय् च्वया कथं न्यागू दु ।

- (१) बल शक्ति भ्यावे जुक्व जक ज्या ब्वयेगु ।
- (२) नसा त्वंसा खचं गाक्क गाक्क बीगु ।
- (३) रोग जुया म्हं म्हि मफइबले वासः याना बीगु ।
- (४) विशेष प्रकारयागु नये त्वनेगु दइबले इना चना बीगु ।
- (५) विश्राम यायेगु व बिदा बाजी बी त्वःगु इलय् बिदा
बाजी बीगु व तिसा वसः बीगु खः ।

दास कर्मचारीपिनि व्रताचरण न्यागू

दास कर्मचारीपिसं मालिकपिनि प्रति आचरण याये
माःगु व्रताचरणत नं क्वय् च्वया कथं न्यागू हे दु ।

- (१) मालिकपि दने न्ह्यवः लासां दना वयेगु ।
- (२) मालिकपिं दने धुं का तिनि दनेगु ।
- (३) मालिकपिसं ब्यूसा तिनि कायेगु ।
- (४) ज्या-खँत वांलाक यायेगु ।
- (५) मालिकपिनि भिगु समाचारयात जक धायेगु ल्हायेगु खः ।

का. . . (आः) मालिकपिनि व्रताचरण; दास कर्म-
चारीपिनि व्रताचरणतयूत युगया परिस्थिति अनुसार थुलि हे
दिका छवये नु ।

श्रमण भिक्षु आचार्य व शिष्य उपासक

शीलाचरण सम्पन्नपि (ऋषि) श्रमणपित च्वय्यागु
दिशा घाइ ।

श्रमण भिक्षुपि थःथाय् न्ह्योने वइपि गृहस्थीपिन्त
घामिक ज्ञान बुद्धि स्यने कने याना बिया च्वनीपि जुया गृहस्थी-
पिनि गुरुपि खः ! शीलाचरणया दृष्टि नं गृहस्थीपि स्वया
श्रेष्ठोत्तमपि खः ।

गृहस्थीपिसं शीलाचरणं सम्पन्नपि श्रमण भिक्षुपिन्त
आप्रार भरोसा कया दान प्रदान यायेगु द्वारा देव सुख मनुष्य
सुखं अतिरिक्त निर्वाण सुख तक लाभ याना काये फु । उर्कि
श्रमण भिक्षुपि गृहस्थीपिनि उपकारकपि नं खः ।

थुकथं थःपिनि उपकारकपि आचार्य श्रमण भिक्षुपिनि
प्रति आचरण याये माःगु मानव ब्रतान्तरण धर्म अनुरूप आच-
रण याना जुइ च्वनेगु च्वय्यागु दिशायात नमस्कार यायेगु नं
धाइ । सुरक्षित जुइ कथं यायेगु नं धाइ ।

दाता धयागु 'दायक' धयागु पालि ववहाँ वया च्वंगु
पालि अपभ्रंश शब्द खः । 'वीम्ह कुलपुत्र' धयागु भाव खः ।
“दातामां” धयागु दायिका धयागु पालि ववहाँ वयाच्चंगु पालि
अपभ्रंश शब्द खः । “वीम्ह कुलपुत्री” । गृहस्थीपि श्रमण
भिक्षुपिन्त आवश्यकगु चीज वस्तुत दान प्रदान याइपि जुया
श्रमण भिक्षुपिनि दाता, दातामां धाइ ।

“त्रिहार, चीवर वस्त्र, भोजन, वासः” थुपि प्यंगू चीज
वस्तुत श्रमण भिक्षुपिनि निति मदयेकं मगाःगु आवश्यकगु चीज
वस्तुत खः । श्रमण भिक्षुपि थुपि चीज वस्तुत प्यंगूलि पूर्णपि
जुसा तिति शासनयागु अभिभारयात मानसिक सुख; शारी-
रिक सुख पूर्वक कुबि फूर्पि जुइ फइ ।

थथे कुबि फयेकेया निति श्रमण भिक्षुपिन्त आवश्यकगु
चीज वस्तुत दाता, दातामांपिसं थःपिसं दुःख कष्ट सिया माला
दया वःगु सम्पत्ति सचे सिचे याना दान प्रदान याइगु खः ।

उक्तिं दाता, दातामांपिनिगु उपकार नं श्रमण भिक्षुपिनि प्रति दया च्वंगु दु ।

युक्थं थःपिन्त प्यंगू प्रत्यथ (चीज वस्तु) सहयोग बीगु व दान प्रदान यायेगु द्वारा उपकार याइपि दाता, दाता-मांपिनि प्रति आचरण याये माःगु श्रमण भिक्षुपिनि व्रताचरण अनुरूप आचरण याना जुइ च्वने यात घाःसा श्रमण भिक्षुपि थःपि नं उपकार ऋण मुक्त जुइगु खः । दाता, दातःमांपिनि निति न भिगु फल व्याज पिहाँ वइगु खः ।

श्रमण भिक्षुपिनि व्रताचरण खुगू

थःपिनि शरण्य वया लिधसा काइपि; प्यंगू प्रत्यथ दान प्रदान याइपि दाता, दातामांपिनि प्रति श्रमण भिक्षुपिसं आचरण याये माःगु व्रताचरण धर्मत खुगू दु । इपि छु छु खः लय घाःसा—

- (१) मभिगुलि रोके यायेगु ।
- (२) भिगु ज्या याये निति प्रेरित याना तिबः बीगु ।
- (३) भिगु चित्तं रक्षा यायेगु ।
- (४) कने मधुनिगु न्हूगु धर्म उपदेश कने क्यनेगु ।
- (५) अप्वः अभिप्राय स्पष्ट जुइ कथं कने धुंगु उपदेशयात नं हानं कने क्यनेगु ।
- (६) देवलोकगामी जुइ कथं सही मार्गयात कने क्यनेगु खः ।

श्रमण भिक्षुपिनि उपकारं याना विशेष वैभव लाभ याःम्ह

शीलाचरणं सम्पन्नपि गुरु आचार्यं श्रमण भिक्षुपि थः
पिस्त दान व्यूषि थजु; मव्यूषि थजु श्रमण व्रताचरण अनुरूप
आचरण यायेगु अवसर चूला वल धाःसा सदां आचरण व
संग्रह याइपि जुया न्वन । थथे भिपि गुरु आचार्यं श्रमण भिक्षु-
पिनि आश्रय दया भिगु प्रतिफल लाभ याना वंगु साधक
नमूनात नं आपालं आपालं हे दु ।

तथागतया पालाय राजगृह नगर्य चण्डाली धयाम्ह
बुढीम्ह पवंगि छम्ह दया वंगु दु । व जातं नं क्वह्यंम्ह; बहु-
श्रुत नं मडुम्ह जक मखु, छन्हु पवना तिनि छन्हु नये खंम्ह जुया
जीवनकाछि छुं छुं धका हे दान प्रदान याये मनंम्ह खः ।
बुद्ध धका धर्म धका तकं स्यू ख्वाः मवः ।

छन्हु सुथय तथागतं विहयंयाथे लोकयात सुवर्णं ज्ञानं
स्वया विज्याबले चण्डाली पवंगिम्ह बुढीयात खना विज्यात ।
थुम्ह वृद्धा गुलिचा मदुवं सिना अपायय कुतुं वनो धयागु नं
सीका विज्यात । थुम्ह उपासिका कुशल कर्म लाभ याना
अपायय कुतुं मवक संग्रह याये निति तथागतया विचाः
लुल ।

अथे जुया तथागत भिक्षुपि लिसे वेलुवन विहारं
राजगृह नगर्य दुने भिक्षाटन विज्यात । लंय वृद्धा चण्डाली

लिसे चुलिचू ध्वदुल । तथागत दिना विज्याबले वृद्धा नं
तथागतया न्होने दना च्वन । वं बुद्ध धका व नमस्कार यायेमाः
धका तकं मस्यू ।

अवले आयुष्मान महामौद्गल्यायन महास्थविरं
चण्डालीयात “अजि, आः छंगु न्होने दना विज्याना च्वंम्ह
वसपोल मनुष्य, देव, ब्रह्मा सकल सत्त्वपिनि अभिवादन याये
बहःम्ह तथागत खः । छंत संग्रह याये निति विज्याःगु खः ।
छ गुलिचा मदुवं परलोक जुइन । कुशल पुण्य दयेक तथागत-
यागु युगलपाद पद्म पुष्पयात याकनं याकनं प्रणाम या” धयार्थे
जाःगु शब्दं होश विधा निर्देशित याना विज्यात ।

ध्व “मभिगुलि बचे याः; भिगु क्यना ब्यू” धयागु
श्रमण ब्रताचरण अनुरूप आचरण यायेगु हे खः ।

अले तिति वृद्धाम्ह पवंगि नं बुद्ध धका व अभिवादन
यायेमाः धका सिल । थर थर खा खां फेतुना आदर गौरव
पूर्वक प्रणाम यात । गुलिचा मदुवं सी मालिन धका न्यने
माःगु जुया ग्याःगु भाव नं दया च्वंथे च्वं ।

धुम्ह उपासिकां प्रणाम याये धुंका तिति तथागत नं
न्होने न्ह्या विज्यात । चण्डालि तथागतयागु गुणयात लुमंका
ल्हा विन्ति याना दना च्वंबले थारा न्हया ब्वाय् वःम्ह मचा
बथां दुम्ह सा छम्हसिनं च्वका सिना वने माल ।

व तुरन्त हे त्रयस्त्रिंशत् देवलोक्य चण्डाली नामं हे

१०४ / श्रमण भिक्षुपिनि उपकारं याना विशेष वैभव लाभ याःम्ह

विमानया अधिकारी देवकन्या जू वन । वया परिवार देवकन्या पुचः छगू लाख दु । थुपि देवकन्यापि स्वया शरीरयागु तेज प्रकाशं निसें विभिन्न क्षेत्रय् व च्वन्हाः ।

चण्डाली देवकन्यां थःगु सुख ऐश्वर्य लाभ जूगु कारण दोहरे याना निरीक्षण याना स्वःवले आयुष्मान मौद्गल्यायन महास्थविरयागु उपकारं याना जूगु धका सीकल ।

अथे जुया देव विमान सहित परिवार देवकन्याबिन्त नापं व्वना मनुष्य लोक्य कुहाँ वल । आयुष्मान महामौद्गल्यायनयात गौरव पूर्वक प्रणाम यात । वसपोलया उपकारं याना देव वैभव लाभ जूगु कारणं हानं निवेदन यात ।

थुम्ह चण्डाली मनू जुया च्वंबले जीवनकाछि छुं छुं कुशल कर्म तकं याये नंम्ह मखु । मरणान्त अवस्थाय् तिति तथागतयात प्रणाम यायेगु अवसर दयेका थुलि तकं विशालगु देव वैभव लाभ याना वने दुगु खः ।

थ्व “देवलोक्य् थ छ्वः; मैत्री इना ब्यू” धयागु श्रमण ब्रह्माचरण अनुरूप आचरण याना बिज्याःम्ह आयुष्मान मौद्गल्यायन महास्थविरया आश्रय दया खः । थुम्ह देवकन्या श्रमण उपकारं याना विशिष्ट वैभव लाभ जूपि मध्यय् छम्ह मात्र जक जुया च्वन तिति ।

उकि श्रमण भिक्षुपिसं नं श्रमण ब्रह्माचरण अनुरूप आचरण यात धाःसा थःबिनि निति नं ब्रत पूर्ण जुया; दाता

आपुष्कान् मोदगारुष्यायनयागु रोग पुष्कान् प्रेरणाया कारणं बुद्धीम् प्रवना प्रवना बुद्धिम्
दुर्दुर्गम् भिसां त्यागतयात वन्दना याना कर्तुम् ।

दातामांपिनि निति नं उत्तम लाभ पिहाँ वये फूगु खँ स्पष्ट
जू ।

का. . . (आः) भ्रमण व्रताचरण सम्बन्धी निगमन
स्मरणिका कवितात घया दिका छवये नु ।

भ्रमण आचरणया निति निर्देशन स्मरणिका

भ्रमण व्रताचरण खुगूयात-ववात्तुक चायेकेत उला वयने ।
मभिंयात चीका छवयेत-चीकेगु उपदेश कने माल ।
भिंगु जूसा भ्रद्धां यायेत-निर्देशन खँ नं धाये माल ।
नहूगु धर्म न्यनेव वड्कथं-माला बिचाः याना कने माल ।
न्यने नंगु प्रथंत झं जक थुड्क-पुलां धर्म हनं कने माल ।
स्वर्ग्य् थ्यंकेत भिंगु लेंपु नं-च्च मद्येक वयने माल ।
दाता प्रति संत्री वृद्धि याना-रक्षा कार्यं नं याये माल ।
भ्रमण व्रताचरण थुपि हे खः-नुगलय् स्वच्चाक चायेके माल ।
चायेकी स्व न्हां. . . चायेकी न्हां !!

दातापिनि व्रताचरण न्यागू

यःपिनि शरण व आश्रय क्षेत्र गुरु आचार्यं भ्रमण
भिक्षुपिनि प्रति आचरण याये माःगु दातापिनि व्रताचरण
न्यागू दु ।

इपि ब्रताचरणत छु छु लय् धाःसा-

- (१) मैत्री चित्तं तःधं चोधंगु ज्या याना बीगु ।
- (२) मैत्री चित्तं धायेगु ल्हायेगु कुशन क्षेम न्यनेगु ।
- (३) श्रमण भिक्षुपिनि प्रति मैत्री तयेगु ।
- (४) प्यंगु प्रत्यय आवश्यक जुल धाःसा दान ग्रहण याये निति आमन्त्रण यायेगु ।
- (५) दान ग्रहण यात धाःसा फक्व चाक्व दान प्रदान यायेगु खः ।

थुपि ब्रताचरणत श्रमण भिक्षुपिनि प्रति दाता दाता-
मापिसं आचरण याये माःगु बुद्ध-भाषित मानव ब्रताचरणत
हे खः ।

दातापिनि कर्तव्य पूर्वम्ह

दाता जूम्हं दातापिनि ब्रताचरण अनुरूप आचरण
यात धाःसा श्रमण भिक्षुपिनि निति नं थःपिनि निति नं
उत्तमगु लाभ पिहां वये फु ।

तथागतया पालाय् श्रावस्ती देशयाम्ह ब्राह्मण छम्हसिनं
भिक्षुपिनि चीवर पुनीगु थाय् छन्हु सुथय् वया स्वः वल ।

उगु थासय् घाय्त तःसकं खातुया च्वन । घांसय्
प्यपुना च्वंगु सीतयागु लखं याना भिक्षुपिनि चीवर च्वकात
लख प्याःगु ब्राह्मणं खंका वन ।

अथे जुया कन्हे ख्नु थःगु छे नं कू हया उगु थासय् च्वंगु घाय्त सफा याना बिल । बे माथं वंका वा दायेगु खलये फाँट सुच्चुसे च्वंका विल ।

थुम्ह ब्राह्मण कन्हे ख्नु नं थ्यंक वल । भिक्षुपिसं चीवर न्यगु स्वया च्वंवेले भिक्षु छम्हमिया चीवर च्वः बेय् लुया घू क्यूगु खन । अथे जुया चीवरय् घू मकी कथं उगु सुच्चुसे च्वंगु फाँटय् फि लाया बिल ।

उगु थासय् कन्हे ख्नु सुथय् व हानं थ्यंक वःबले तःसकं तान्वया च्वन । भिक्षुपि निभालय् चीवर पुना च्वने माःगु जुया म्हं चःति नाना पिहाँ वया च्वंगु ब्राह्मणं खन । अथे जुया भिक्षुपिनि निति चीघंगु मण्डप छगू हानं दयेका बिल ।

थुम्ह ब्राह्मणं भिक्षुपिनि चीवर पुनीगु थाय् वया स्व वया भिक्षुपिनि प्रति मैत्री तथा घाय् सफा यायेगु, बे माथं वंकेगु, मण्डप दयेकेमु याना बिल । थ्व “मैत्री त्रित्त तथा, स्नेह व करुणां ज्या यायेगु” धयागु दातायागु ब्रताचरण अनुरूप आचरण यायेगु धाइ ।

गुलिचा मदुवं तःसकं वा वल । चीवरं पुना च्वपि भिक्षुपिनि चीवर लखं प्याःगु ब्राह्मणं हानं खन ।

थुगुली छको ला ब्राह्मणं वा, फय् सुरक्षितगु क्वात्तुसे च्वंगु धर्मशाला छगू दयेका बिल । सिधःबले बुद्ध प्रमुख संघ-

१०८ / दातापिनि कर्तव्य पूर्वम्ह

पिन्त गौरव पूर्वक निमन्त्रण याना धर्मशाला दान उत्सव
न्यायेकल । भोजन लः लहाना दान प्रदान यात ।

ध्व नं 'खनेवं प्रियवचन; मालेवं आमन्त्रण; फूकथं
दान प्रदान" धयागु दातापिनि व्रताचरण लिसे पाय्छि जू ।

थुगु दान उत्सवय् ब्राह्मण धःमं संघसेवा न्हापां शुरू
याना ज्या याना वयागुं लिसे दान उत्सव न्यायेकाःगु तकयागु
विषयतय्त तथागतयात निवेदन यात । तथागतं न उचितगु
अनुमोदन उपदेश कना विज्यात ।

अनुमोदन उपदेश धयागु दान लिसे सम्बन्ध दया दाता
सन्तोष व प्रमुदित जुइ कथं प्रशंसा याना कना विज्याइगु
उपदेश खः । उपदेशया अन्तय् ब्राह्मण श्रोतापन्न जुया वन ।

थुगु कथावस्तुइ ब्राह्मण श्रमण भिक्षुपिनि प्रति आच-
रण याये माःगु दातापिनि व्रताचरण अनुरूप आचरण याना
वःगु जुया श्रमण भिक्षुपिन्त न तुरन्त लाभ दत । व नं अपाय
भय अलग जुया तापाना मुक्त जुया च्वंगु श्रोतापन्न आर्थ भावय्
ध्यंक वने दत ।

श्रोतापन्न जुइ दइगु धयागु नरराज जुइगु; देवराज
इन्द्र जुइगु स्वया च्वन्ह्यागु सर्वोत्तम जुया च्वंगु खँ न्ह्याने प्रकट
याना कयना वये धुन ।

उर्कि दाता जुल धाःसा दातापिनि व्रताचरण अनुरूप
आचरण याना जुइ च्वने बहः जू । थथे जुइ च्वनेगु च्वय्यागु

यात नमस्कार यायेगु नं धाइ । सुरक्षित यायेगु नं धाइ ।
छु धाःसा गुरु आचार्यं श्रमण भिक्षुपिनि कारण शिष्य
यात दोष मजू । दाताया कारणं नं गुरु आचार्यं श्रमण
यात दोष मलाः धयागु खः ।

का. . . (आः) . . . दाता जुल धाःसा दातापिनि
श्रमण अनुरूप आचरण याना च्वने निर्वृत्ति प्रेरणा बिया कना
उपदेश ला थुलि मात्रं हे गात धाये माल । निगमन
शिकका कवितात धया कवचायेका छत्रये नु ।

दातां आचरण याये मागु निर्देशन स्मरणिका

या व्रताचरण न्यागूयात-कवात्तुक चायेकेत उला क्यने ।
प्रतिव्रत याये माःगुयात-मैत्री न्ह्यचीका याये माल ।
इगु इलय् म्दु वचनं-कुशल क्षेम खं ल्हाये माल ।
श्रमण प्रति मैत्री वृद्धि याना-श्रद्धा चित्त दयेके माल ।
प्रत्यय मालेवं पवनेत-बस्पोलपिन्त ब्वने माल ।
वल धाःसा दातव्यवस्तु-फक्व चाक्व बिये माल ।
या व्रताचरण थुपि हे खः-नुगलय् स्वच्चाक चायेके माल ।
चायेकी स्व न्हां . . . चायेकी न्हां !!

मित्र वृद्धि कारण भिगु आचरण

थन धाय् तक कना वये धुंगु ला यथासम्बन्धित प्रत्येक व्यक्ति व्यक्तिगत रूपं आचरण याये माःगु अलग भानव ब्रताचरणया विषयत खः ।

आः निगमन (इतिश्री) कथं जुजुपिन्त तोता प्रत्येक व्यक्तिपि लिसे सम्बन्धितगु मानव ब्रताचरण धर्मं प्यंगू स्पष्ट याना वयने । इमित संग्रह धर्मं प्यंगू धका नं आपाःसिनं सिया च्वंगु दु । छु छु लय् धाःसा-

- (१) दान प्रदान यायेगु वा त्याग यायेगु ।
- (२) प्रिय वचन धायेगु ल्हायेगु ।
- (३) मेपिनि अर्थ हित वहन व आचरण यायेगु ।
- (४) थःपि लिसे समभाव तथा व्यवहार यायेगु खः ।

थुपि प्यंगू धर्मं सम्पन्नम्ह व्यक्ति माँ-बौपि जुल धाःसा काय्म्ह्याय्पिनि पूजा ग्रहण याये खनि । काय्म्ह्याय्पि जुल धाःसा माँ-बौपिनि पाखें सन्मान याका च्वने खनि ।

विशेषतः थुगु धर्मं सम्पन्नम्ह व्यक्ति इष्ट मित्र आपाःम्ह जुइ । उकिं “मित्र वृद्धि कारण भिगु आचरण” धका नां बिया तथा ।

संगठित याये फडगु उकिं याना हे

थुगु संग्रह धर्मं प्यंगू अनुरूप आचरण याइम्ह व्यक्ति जन्म जूजू थासय् ल्हा ववय् च्वनीपि परिषद्पि संगठित जुया

चवनी धाइ । लहा कवय् चवनीपि परिषदपिन्त संगठन याये फइ
घवागु मतलब खः ।

तथागतया महापुरुष लक्षण ३२-गुली ' (१) नाइसे
छाइसे च्वंगु पाः लहा व पालित दइगु; (२) जाल समान
व्वः व ऊवः मिले जूगु लहा, तुति दइगु" नं दुथ्याना च्वंगु दु ।

थुपि लक्षण दुपि गृहस्थी चवन धाःसा चक्रवर्ती जुजु
बुइ फु । थःपिनि लहा कवय् चवनीपि अमात्य, ब्राह्मण, साहु
महाजन आदिपि संगठित जुया चवनी धाइ ।

श्रमण भिक्षु जुल धाःसा बुद्ध जुइफु । संगठितपि
भिक्षुपि; भिक्षुणीपि; उपासकपि; उपासिका परिषदपि दया
चवनी । धापू खः, परिषदयात संगठित याये फइ ।

थुकथं तथागतं संगठितगु मिले चले जूगु परिषद् प्राप्त
याना बिज्याःगु बुद्ध जुया विना कारणय् अथे अथे प्राप्त याये
गु मखु । न्हापा न्हापायागु जन्मय् संग्रह धर्म प्यंगू अनुरूप
आचरण याना जुइ चवने याना बिज्याःगुलि जक फल धर्मया
रूपय् प्राप्त याये दुगु खः ।

थुगु संग्रह धर्म प्यंगू जुजुपिन्त तोता प्रत्येक मनूत लिसे
वापु दया च्वंगु बुद्धभाषित "सर्वसाधारणगु मानव ब्रताचरण
धर्म" जुया उपदेश अन्तया उपहार रूपय् अन्तिमय् उल्लेख
याना कयनागु खः । का. . . (आः) . . . स्मरणिका कवितात
ये नु ।

मित्र वृद्धिया निति निर्देशन स्मरणिका

मित्र वृद्धि कारण भिगु आचरणयात-

भाजु मयजु पुचलं चायेके बहः ।

थःगु सम्पत्ति त्याग यातसा-मित्र वृद्धि सदां जुइ जुल
प्रेमनीय भिगु वचन नं-मित्र वृद्धि कारण जुइ जुल
कतः अर्थ हित वहन यातसा-मित्र वृद्धि कारण जुइ जुल
थला ववला मदुगु समव्यवहारं-मित्र वृद्धि सदां जुइ जुल
मित्र वृद्धि यायेगु ब्रताचरणत-थुपि प्यंगू हे धाये माल
चायेकी स्व न्हां. . . चायेकी न्हां !!

निगमन सूचं

गृहपति पुत्र सिगाल, जि तथागतयागु शासनय् भिम्
कुलपुत्र (१) मलीन (बुलुकीगु) कर्म प्यंगू; (२) अगि
धर्म प्यंगू; (३) सम्पत्ति विनाश कारण खुगू; थुपि कारा
धर्मं फिप्यंगूयात छखे चीका खुगू दिशायात सुरक्षित जुइकेमाः
धयागु बुद्धभाषित सिगालोवाद सुत्त-या मू-घापू संक्षिप्त वचन
यात वत्रातूगु पृष्ठभूमि याना कना वयागु “गार्हस्थ्य ब्रताचर
उपदेश” ला वत्रचाल । अन्तशः सूचं वी माःगु खँ छगू निगूर्
जक ल्यं दनि ।

थुगु सिगालोवाद सुत्त-यात बुद्धभाषित सामाजिक सू
धर्मया रूपय् आपाःसिनं सीका तःगु दु । थुगु धर्म सफू

न्ह्योनेयागु दालय् नं सामान्य सामाजिक धर्मया रूपय् हे उल्लेख याना वया ।

अथे नं गम्भीर रूपं दुचायेक बिचाः याना स्वल धाःसा सामान्य सामाजिक धर्म मखु । मनुष्य सुख, दिव्य सुखयात् तप्यंक दयेका बी फूगुलि पुलाः मार्गं सुख, फल सुख, निर्वाण सुखं तक दयेका बीगु कारण सहयोगी प्रत्यय जुइका बी फु । उकिं उच्च श्रेणीया उत्तमगु सामाजिक धर्म उपदेश हे खः ।

थूगु सूत्रय् तथागतं कना बिज्याना तःगु “मलीन कर्म प्यंगू व सम्पत्ति बिनाश कारण खुगुली अय्ला, थ्वै त्वनेगु छगू” थुपि न्यागू चीका छखे तयेगु मात्रं पञ्चशील दृढ जुया क्वातुइगु जुया च्वन । थूगु पृष्ठभूमि शील क्वातूम्ह व्यक्ति मरण जुल धाःसा अपायय् कुतुं मवंसे मनुष्य सुख, दिव्य सुखयात याउंसे अःपुक दयेका काये फु ।

थूगु शीलयात पृष्ठभूमि याना शमथ धर्म उद्योग व अभ्यास याना वन धाःसा सिद्ध जुया वन धाःसा ब्रह्म सुखयात दयेका काये फु । बिपश्यना धर्म उद्योग व अभ्यास याना वन धाःसा सिद्ध याना वन धाःसा मार्गय् थ्यना फलय् दुबिना निर्वाण खनी थाय् तकं थ्यंक वने फु ।

उकिं युगु बुद्ध-भाषित गार्हस्थ्य ब्रताचरण धर्मयात सामान्य सामाजिक धर्म मात्रया रूपय् भाःमप्युसे हे मार्गय् थ्यंका फलय् दुबिना निर्वाण खनी थाय् तकं कारण सहयोगी प्रत्यय जुइके फयेका; मदयेकं मगाःगु आवश्यकगु “पृष्ठभूमि

११४ / निगमन सूत्रं

सामाजिक धर्म” या रूप्यं तुमल्यं प्वःचिना आचरण व अनु-
चरण याना वने फये माल ।

शिक्षु ज्ञानपूर्णिक — आयुष्मान सुन्दर
विश्व शान्ति विहार प्युंदजा च्याउं; अलय्तोर च्वाउं
मीन भवन, नयां बानेश्वर ताइक्
काठमाडौं, नेपाल । बाउंदरी लां; (स्वेगुन् दाईं
डाकखाना) रंगून ।

२०. पट्टान पालि
२१. उभय पातिमोक्ख
२२. संक्षिप्त विपस्सना निर्देशिका (सम्पा.)
(नेवाः व खँय् भाय्)
२३. महास्मृतिप्रस्थान सूत्र
२४. दुश्चरित्र अपराध भय विमुक्ति उपदेश
२५. गार्हस्थ्य प्रतिपत्ति उपदेश (ध्व हे सफू)

प्रेसय् :-

१. जीवनया समस्या
२. तथागतया अमूल्य उपदेश
३. षरित्राण ण्हूगु निश्रय (व्याख्या सहित)

प्रकाशनया प्रतिक्रियाय् :

१. अभिधम्मत्य-संगहो (सम्पूर्ण)
२. सल्लेख सूत्रोपदेश
३. बुद्ध व बुद्धवाद
४. धर्मचक्र सूत्र (विस्तृत व्याख्या)
५. व्यावहारिक अभिधर्म
६. अभिधर्म : परिचय आदि ।

भाय् ह्यूमहसिया सफूत :

पिहा वये धुं हूगु :

१. पायासि सुत्त (अनु.)
२. तथागतया ण्हापांगु उपदेशः धर्मचक्र प्रवर्तन सूत्र
३. यःमह म्हाय् (उपन्यास)
४. अभिधम्मत्य-संगहो, भाग-१
५. केही बौद्ध गीतहरू (सम्पा.)
६. नेपाःमि व बर्मी लिसे स्वापू
७. त्रिरत्न गुणानुस्मरण [सह केही बौद्ध गीत] (सम्पा.)
८. राहुलयात तथागतया उपदेश
९. अहिंसा विजय
१०. पञ्चशीलया महत्व
११. विश्वधर्म प्रचार देशना, भाग-१
१२. " " " " -२
१३. लुम्बिनी विपश्यना
१४. गुपु जातक मुना
१५. पुण्य-पुष्प (फिपवः स्वा)
१६. उत्पलवर्णा स्थविरा
१७. बम्मिक सुत्त
१८. दृष्टि व तृष्णा ल्यहे थनेगु उपदेश
१९. संक्षिप्त भावना विधि